

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

kat.komp.

36452

Mag. St. Dr.

P

Teol. 3500.

X. f. 14

K O P I A

Stárożytnych Oryginałow
w S. ANTONIM PADEWSKIM
W Y R A Z N A

*Dla więkſzey zaś Cudownego w Świętych ſwoich Boga chwały,
Cudotworcy rewerency, poprzyſiężonym honorowi Tego
Świętego Dewotom, przy publicznym Świetle*

PREZENTOWANA,

â potym iáko prawdziwemu S. ANTONIEGO Klientowi

WIELMOŻNEMU J. X.

M. ANTONIEMU

SARIUSZOWI z WILKOSZOWIC

WILKOSZOWSKIEMU,

w Przeſtawney Akadémii Krákow: Oboygá Práwá PROFESSOROWI,
Kolledze Jurydycznemu, Ecclef. Colleg: Cracov: S. Anny KUSTOSZOWI,
Wſzytkich Świętych KANONIKOWI, Sądow Przeſwietnego Konſyſto-
rzą Poznańſkiego ASSESSOROWI, Ordinandorum EXAMINATOROWI,
Xiąg przez Dyecezyą Synodałnemu CENZOROWI;
Akadémii Poznańſkiey REKTOROWI.

*Zakonnym zwyczá'em ná znak wdzięczney propenſyi zá do-
broczynną Jego ku nam przychylnóſć*

Przez X. HIERONIMA GRUSZECKIEGO Fránciſzkána.

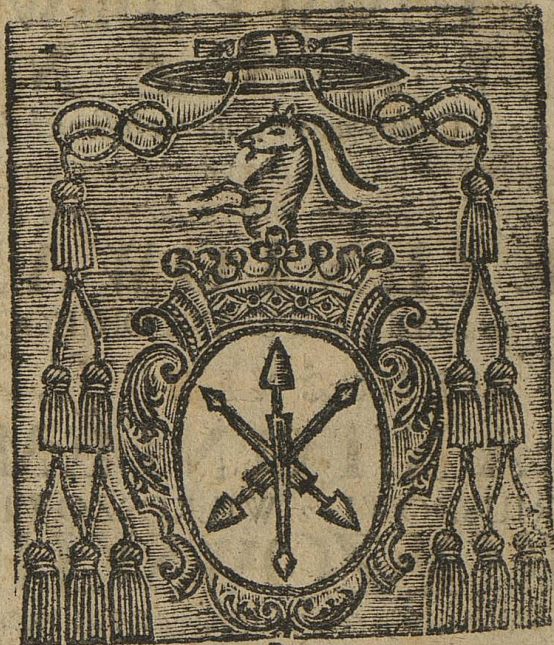
O F I A R O W A N A.

Roku Páńſkiego 1747.

w POZNANIU, w Drukárni AKADEMICKIEY.

Handli 1132.

NÁ STAROZYTNY SARIUSZOW KLEYNOT.
z WILKOSZOWIC
WILKOSZOWSKICH.

I.

Piękny Absalon od trzech kopy ginie;
Od Sariuszow kto się zaś nawinie.

II.

36. 452. I.
W Purpurze głogi pysznią się Rożowe,
Z Krwi Sariuszow włócznic purpurowe.

III.

Dwie w Niebo, iedną ku ziemi Kopia,
Te w Niebo wdźwigną, a ta w ziemię wbia.

WIELMOŻNY MOSCI DOBRODZIEIU.

DRzekopiiowany z stárego Świętych
Oycow Oryginatu koperstyich AN-
TONIEGO Świętego iáko Two-
iego Patroná, w serdecznym u Cie-
bie dpártymencie lokuię, siebie zaś
samego, przy Herbownych Sáriu-
szow Kopiach, ochotnie ná sstych podawssy, wotam
Copia me perdit. Cięsko tám albowiem choćby
naysilnieyssemu, subtelnym ostrego dowćipu popisáć
się stylem, gdzie cąta nieprzeliczonych Sáriuszow
ku Gyczyźnie zastug; strzelistych ku Świętym Affe-
ktow potencia, stoi Obozem. Trudno mi też Pane-
giryyczną Chronologią, pierwszych Dygnitarstw, y da-
lekich Sáriuszow siągáć początkow. Jezeli bo-
wiew Sáriuszowie w Krolu Gotckim tegoż Imienia;

ieſzcze około Roku, 406. wojowali Pańſwa, y bili nieprzyjaciół na głowę: toć moia impreza niepodobieńſtwa odbiera ſatysfakcyą. Z Długoſſą iednak krotko o tym namienić wziętem przed ſiebie, ktorych całymi winniſmy ſánować wiekami.

Floryan Sáriuſz po bitałii z Krzyżakami (gdzie ich czterdzieſci tyſięcy zbito) od Władyſława Łokietka Polſkiego Monarchy za ſwoię dzielnoſć, odebranymi approbowana ránami, po Krolewuſku regalizowany uwolnieniem przykrzeyszego nád śmiertelnie rány ſamsiedztwa liberowany. Ten w Wojewodzwie Sieradzkiem Zamku Surdegá nad Pilcá y na Maykowiácach Pan y Dziedzic, Wielkich Sáriuſzow Zaſchoyt, nieprzetamanych żadną natárczywoſcią Kawálerow Wodz, dookázyi iedney w ręku Kopii, a zokázyi trzech w Herbie zázywát. Dwoch Synow, Floryána na Wronikowie, y Wóznikách, y Zegotę Chorążego Sieradzkiego na Maykowiácach y Láſkách, Dziedzicow zoſtawił.

Z ktorych iák liczne wyniknęły Fámilie, iák znaczne w Polſzcze poſtáły Domy, Oyczyſty informować będzie Historyk. Ja rzecz podziwienia godną, czyli oczywiſtą Ręki Boſkiey mánutenencyą byđź ſądze: iż zoſtánim dla wiary y Oyczyzny Sáriuſzowie będąc zámſe áżárdem, przecięż iednak do tych czas Swiat Ich ádoruje Polſki, Cieſzy ſię niemi Oyczyzná, my Im ſię mamy ktániáć Honor, æmulari obſequiis. Szczu.

Szczupłe dla Niech było; lubo dość obserne
Wojewodztwo Sieradzkie: STANISŁAW Sariusz
z Wilkoszowic. WILKOSZOWSKI, Kąstelan
Rąwski, a Prądziad Twoy WIELMOZNY MCI
DOBRODZIEIU, w Wojewodztwo przeniósł się
Krakówskie, Stymy niemającą Damię Annę Pieni-
skównę, Kąstelankę Zakroćimską przybrańszy so-
bie in sociam vitæ. Tá stworzona dla siebie pa-
rą, w sześciu Synách Sármaćkich Achillesach, O-
czyźnie podporę, Domowi zaszczyt, powinnym Sta-
wę, Kościotowi obronę; Bellonie zostawitą pieščo-
ty. Z tych nayspierwszy Sámuel Sariusz J. K. M.
Putkownik; Dobr, Przenosił y Glince Dźiedzic:
z Alexandrą Widawską sptodził Adámá Łowczego
Sądeckiego, a Oycá Wáctawá Sariusza, z Mária-
nną Stawską y drugiego Sámuela bezpotomnego,
y Máriańnę Corę Tá primò votò Fráncišká
Konickiego Kąstelánicá Rąwskiego. zdò votò
Rusockiego, Chorążego Zatorskiego bytá Zona,
Drugi Brát Rodzony, Sámuelá Putkowniká był
Krzysztof Miecznik Zatorski, który podczas Szwed-
dzkiej wojny Polską Szablą chárde zniżał kárki, Claudianus,
Strictòq; prosternēs omnia ferrò, ná Komornikách y
z áttynencyámi Pan Zofii Zaboriskiy dożywotni Przy-
iáciel. Trzeci Brát Jan Burgrábia Krakowski,
Dobr Wola Skrzydlińská, Sobákowek, y Łęki,
Dźiedziczny Possessor, Zofii Wilkobuckiy Bábce.
Wá-

W dŝey connubiali fadere junctus, Staniŝawá Stryiá Twoiego, Janá Kaźmierzá Oycá Twoiego, Krzyŝtofa Brátá ich Rodzonego, Alexandry Wirnkowny, Fránciŝki Bukowieckiy: Anny Chronowskiy Oyciec, dźiŝieyŝego Fránciŝká pod znákiem J. W. Koffakomŝkiego, Wojewodzicá Podolŝkiego, Kunegundy Piotrowskiy, y Máryanny Gadomŝkiy, z Brzeźińŝkich Urodzonych; Tudzieŝ ŝ. p. Jozefa Brátá Twoiego, Kánoniká Bobomŝkiego, Proboszczá w Nowey Gorze Swiętego Jana, á Twoy Dźiad Rodzony, WIELMOZNY Męci DOBRODZIEIU, Pater multarum Gentium iako ten, cui benedixit Dominus. Czwarty Brát, Andrzej, Łowczy Sa-decki, ná Suwczynie, y Tropiu Pan, Anny Zaborŝkiy, y Krzyŝŝtyny Zakrzomŝkiy z Kałinomŝkiy Urodzonych, Zacny Oyciec. Andrzejá, Fránciŝká, Jozefa, y Anny Stryi Rodzony. Tá Dámá imó votô záŝlubiona W olŝkiemu. zdó votô J. W. SWIĘCICKIEGO Sędziego Piotrkomŝkiego, doźywnatnim Przyiácielem máiac. Miatá tę dla ŝiebie konŝolácyá, dyŝtyngwowánych zoŝtáć Mátká Synow. Stániŝawá Podŝedká Ziemŝkiego Krakomŝkiego, Jozefa Komorniká Bielŝkiego, y Burgrábiego Krakomŝkiego, Andrzejá Piŝarza Rádomŝkiego, W oyciechá Podczáŝwego Ráwŝkiego. Tu z Felicyánem Anná ŝczęŝliwa z táŝki Boŝkiej y talentow Náturey pará, est nova felicitas, est conjugium ŝingulare quando manet

manet duobus mens una, una Sanctitas. Patrząc
 ną tak Zacnych Synow, Oczywisty dla siebie Honor,
 dla Oyczyzny widzieli podporę y zaszczyt. Z Wiel-
 kich Sukcessorow o Godnym tatwo się dorozumiec Oy-
 cu. Takim sánowata Polska, poważaty Trybunaty
 Koronne, Rádomskie y inne Kommissye iáko Wiel-
 kiego Deputatá obserwowaty, JASNIE WIELMO-
 ZNEGO SWIĘCICKIEGO Piotrkowkiego Sę-
 dziego. Z áktorego spráwiedliwym zdaniem, w
 kontrowersyách zostájące strony uznawaty Angelum
 pacis, Patrem Patriæ czóity sieroty, Defensorem
 inexpugnabilem miáta' zámwse spráwiedliwość, ju-
 stitia & pax osculatæ sunt. Co ia práwie cudem
 Swiatá nazywam.

Ille reis pariter, pariterq; instantibus æquò
 Judiciò placuit.

Káżdą Jego sentencya do tych czas áprecyo-
 wana ipsa sibi pretium: Szczyrosć w porádku pil-
 ność w ugodzie, rozsádek w decyzyi, miłosć ku Oy-
 czyźnie, pobożnosć ku BOGU, żywą w tym Felicyaná
 Oryginale reprezentowaty publiczney Fortuny figurę,
 y káždy Akt digna legi virtus. Y gdyby inwencya
 ludzka potráfita' wymálować wśelkiey doskonałosći
 portret? JASNIE WIELMOZNEGO SWIĘ-
 CICKIEGO między Swiętymi by uszedł,

Si virtus pingi posset imago foret.

Piąty w Bráterskim rejestrze Jerzy, Cześćnik
 Biecki

Florus.

Biecki, w Skrzydlnie Dobrobieſzy y Druſzkowie Pan
y Dziedzic. Broniąc cadoſci Oyczyzny od Szwedow
zabity, przy tey zoſtawſzy ſię nádziei, iż ſem-
per in aeternum clara, trophæa feret. Oſtátni w
ſeſciú Bráci Káálogo, lecz nie w zaſługách u Oy-
czyzny áni też w nadgrodzie u BOGA, Alexan-
der Chorąży Krákowski, Stańſława na Lipniku Pa-
ná Dziedzicznego Oyciec; ktory po Stawnego Czar-
neckiego ſmierci, w Krakowie podczas obleżenia
Szwedzkiego, wziawſzy tę na ſiebie Prowincyá, tak
mádrze kapitulowát z Nieprzyjacielem, że y wtoſ
z głowy nikomu ſpaſć byt nie powinien, Optimus Im-
periô & fortis bellator in armis.

Dares.

Do tego Duktu ſciągáją ſię juncto Sangvine
ULANOWSCY, PIENIASZKOWIE, SZEM-
BEKOWIE, RUPNIEWSCY, WILKOBUCCY,
KONICCY, SWIĘCICCY, BŁESZĘNSCY,
WOLSCY, ZAKRZEWSCY, ZBOROWSCY,
PODCZASCY, RUSOCCY, ZABORSKY, WI-
DAWSCY, BUKOWIECCY, PIOTROWSCY,
STAWSCY, BRZEZINSKY, WIERNKOWIE,
KALINOWSCY, OTTWINOWSCY, DEBIN-
SCY, CHWALIBOGOWIE, CHRONO-
WSCY, BARANOWSCY, ROGOYSCY, GŁĘ-
BOCCY, WAXMANOWIE, y inni. Tych zkátku-
lowáwſzy, wyptacam cenſum, z przynależytych wſel-
ká ſpráwiedliwoſciá prerogatyw, z przyzwoitych
wſel-

w wszelką sprawiedliwośćią prerogatyw, z przyzwoitych
w wszelkim tytulem pochwał, Prześwietnemu Sariuszow
Imieniowi. Doświadczona w Sariuszach, y
dość wstawiona przeciwko nieprzyjaćielskiej natár-
czywości dzielność; w odwagách Marsowych ochota,
dość w syfiskim wiadoma, Armorum facunda Dom9.
Widział Władystaw Łokietek, otwarte ku Oyczy-
źnie serce, oczyniła ku Majestatowi Sariusza przy-
chylność, kiedy catego zranionego ná batalii z Krzy-
żakami oglądał. Osądzić się powinien Świat Polski co
WILKOSZOWSKIM winien, osobliwie Prześwietne
Wojewodztwo Krakowskie, z Prześwietną Metropolią.
Ponieważ Ci własnym sumptem, zaciężnymi Chorą-
gwiámi, podczas pierwszey rewolucyi Szwedzkiej z
Báltycskimi do upadły passowali się Lwámi, żeby po-
koy miała Oyczyzna; każdy ze swoim znákiem, dał
się nieprzyjaćielowi w znaki, każdy z nich prætulit
arma Togæ, sed pacem armatus amavit. Ci byli
śeściu wspomnieni Bráćia, z ktorých niektorzy na
placu padli, a żeby chwyćimśy się ziemi, przy nie-
zwiądłey utrzymali się w Niebie Koronie, á przy wie-
kopomney na świećcie Stawie. W Tym Domu Uro-
dzony każdy prawie Kawaler indomitus bellis &
Martis amator, Ledwie nie każdy reptavit per scu-
ta puer. Kotysał się w zbroi, karmit się Bellony po-
tem: nie tak latami iak wielkiemi Działami mogł
sobie długie wieki mierzyć, bello cōsumpsimus ævū.

Barleus

Luc

Luc

Luc

Osobliwie iednak WIELMOZNY Oyciec Twoy,
MECÆNAS FAVENTISSIME. Ktory iak wiel-
ki przez znaczne poważenie dżilności swoich, uczy-
nił sobie między ludźmi kredyt, tak przez dystyn-
gowaną grzeczność swoię, y wybor wysokich przy-
miotow; własne chęci pomysłwym ukoronował sukces-
sem, kiedy in lociam vitæ przybrał sobie Wielmo-
żną Barbarę Utanowską rodzoną Siostrę J.W. Jmci
X Utanowskiego-Kanonika Gnieźnieńskiego, Poznań-
skiego, Proboszcza Alatogoskiego, y Bobowskiego: J.O.
Xiążęcia Prymasa, STANISŁAWA SZEMBE-
KA, Kommissarza generalnego, Prata wielkich w
Kościele Bożym załug niemnieyszych kwalitęc wro-
dzonych pełnego. Przy miłym z tak ukochanym Przy-
jacielem pożyćiu; Matachowskiego Biskupa Krakow:
z obligowany affektem, u Xiążęcego tego Pana Mar-
sątkował Dworu, w sercu zaś Pańskim prym zawsze
trzymając. Tyle o nim tak wszyscy trzymali, ile o
Wielkim Mężu rownym Godności swoiey sądzić na-
leżato. Ten jest: Sariuszow abrys Familii; czyli ra-
czey Dom pełny Stawy, Obrazami cnot Przodkow
swoich obity, Ten jest Ziemskich Bogow Pantheon,
to jest Sarmackie Sanctuarium, gdzie wtaśney krwi
rubryką zapisane festum honoris Prześwietnego Sa-
riuszow Imienia, a przez samę sprawiedliwość naka-
zane posteritati celebrandū. To jest, Genus insupe-
rabile bellō. Ten jest Polski Nil, ktory im daley, tym

Wugil.

głębiey y obſerniey płynie. To ieſt drzewo conſan-
 gvinitatis, ktore im wyżey roſnie tym ſię ſerzey krze-
 wi, Sariuszow heroicznymi dżitami Hiſtoryczne
 zapisane Xiegi, ſamemi tryumfami Nadgrobki, a nie-
 zagluzowanymi żadną lat późnoſcią Charakterami,
 Serdeczne wdzięcznych Polakow membrany; to
 po śmierci żyjącym Sariuszom przyznaię, żebym no-
 zy uſedł podchlebſtwa. Teraz ad vivos ora referre
 iuvat. A do Ciebie nayprzod WIEMOZNY FRAN-
 CISZKU, Chorąży: Boſką moc y Powagę w Wło-
 czniách, czyli Kopiách ſtárożytność figurowata, En
 haſta Diva, Deorumq; poteſtas. Herbownymi Ko-
 piami twymi tak Boſka niech dyryguie pomoc, żebyś
 ſobie nimi zawoiował Fortunę na ſwiećcie, a' czasu
 ſwego do pierſćcienia trafił wiecznoſci. Wielmożna
 Skarbnikowa Ziemi Biłſkiey, a' Stryieczna Sio-
 ſtro MECÆNATIS AMPLISSIMI Jako przez
 przymioty Twoie Wielkiey Damy portuięſ Imię, tak
 przychylnego ſzczęſcia doznawſzy ſaworu, pożąda-
 nym miarkuy y wymierzay ſobie dni życia powadze-
 niem, poki na granicach zupełney ſzczęſliwoſci, z
 Twoią nie ſtanieſ konſolacyą. Y tać ieſt expreſſya
 prawdziwego WILKOSZOWSKICH ſtugi, to ieſt
 oſwiadczenie życzliwego temu Imieniowi Serca; kto-
 re lubo w krotkiey zkombinowane narratywie, ale
 długą za ſobą Ich Godnoſci wnoſi illacyą. Ku Tobie
 jednak naydoſkonaley, w ſwoiey propenſyi popiſuie ſię

Alexan:
 ab Alex.

powinność *Uladu* obſerwego *Sariuſzow* *Imienia*
WIELMOZNY *MCi DOBRODZIEIU*. *Swiad-*
czę ſię *Niebem*, iż *prawdą idę*, in *recognitionem*
zachoſci Twoiey. Jeſzczę *Grammaticos* w *Krako-*
wſkiey Akademii *deklinowatem* *caſus*, kiedy *umyſłnie*
ſukatem tego dla ſiebie *ſzczęſcia*, ażebym z *inkli-*
nowane ku *Tobie* *oſwiadczył ſerce*. *Pierwſze* *moie*
Ciebie *poznanie* *Sarmacki* *Natanaelu* pod *Porfirowym*
drzewem, y *rozumiałem* że tam ſobie *dźidy* na *nie-*
przyjaciół *przyſpoſabiaſz*, aż *laboravi* in *ſupposito*,
Grammatyk, ponieważ *dawniey* na *Sariuſzow*, *Ko-*
piach, y *głową* *utknął* nie *ieden*. W *Przeſtawney*
promowowateſ ſię *Akademii*, ażebyſ *Herbowne* *Ko-*
pie *pomieſzał* z *Bertami*; czyli *Heroiczne* in *Are-*
na palladis *akcyę* *koronował* *tryumfem*, *tryumfal-*
nym *umieńczył* *laurem*. Nie *zazdroſzczę* *dawnym*
wiekom *ludzi*, nie *dźiwuję* ſię *ſtarego* *Peripatu* *Mędr-*
com. Nie *pytam* ſię o *uſilne* *Wielkich* *Magiſtrow*
applicacyę; bom to *wſyſtko* albo *w* *Tobie* *widział*,
albo o *Tobie* *autentycznie* *ſtyſzał*. Z *iaką* *ſubjekcyą*
in *Clasſibus* *Novodvorſcianis* *Almæ* *Univerſitatis*
Grammatyki, *Poetyki*, *Retoryki*, *Dyalektyki* *ſexeniō*
uczyteſ, z *iaką* *roſtropnoſcią*, na *aktach* *Facultatis*
Philoſophicæ, *iako* *Doktor* *dysputowateſ*, *iako* *Deca-*
nus *prezydowateſ*, na *Aktach* *Teologicznych* y *Ju-*
rydycznych, *zachodzące* *trudnoſci* *rezolwowateſ*,
decydowateſ. *Lat* *beſnaſćie* in *regendis* *Contuber-*
niiſ

niis, w dozorze Młodzi, w Ich świątobliwej y polityczney edukacyi, tudzież y wygody mienia pracowateś. Mam Świadkom tym większych im poważniejszych Professorskiej Twoiej in omni sphaera invigilancii. JJ:OO:JJ. WW. LUBOMIERSKICH, SANGUSZKOW, SZEMBEKOW, MAŁACHOWSKICH, SIERAKOWSKICH, LUBIENSKICH, WODZICKICH, SOŁOUBOW, DUNINOW, GOROWSKICH, SOŁTYKOW, CIENSKICH, RUPNIEWSKICH, LIPSKICH, BŁESZYNSKICH, OTTWINOWSKICH, RU-SOCKICH, GRANOWSKICH, PIEGLÓWSKICH. DEBIENSKICH, DĄBSKICH, DOBINSKICH, DĄBROWSKICH, CZERNYCH, BĄKOWSKICH, y innych niezrachowanych, których lacte sapientiae intra ubera Almae Matris, Przewstawney Akademii karmiteś idk Ojciec, edukowateś iak Magister, uczyteś iako Professor, kochateś, szanowateś iako Przyjaciel. Nieznacznyż to Twoiego wychowania inscientiis awantarz? Jasnie W. FRANCISZEK CZERNY, Krakowski, JERZY BRONIKOWSKI, Poznański Scholastryk y Krakowski, CHRYSZOSTOM SZCZYCINSKI, Kujawski y Poznański Kanonicy. O Tych ieżeli wiele rozumieć, Tych ieżeli dużo szanować winniśmy? iakieyże Ty sam po nas wyciągaś obserwancyi. May Zakon moy obligacyą, że z Twoiej
Pale-

Mich: 4.

Palestry zdolnych do funkcji Zakonnych, do por-
towania Honoru Boskiego, do utrzymania się przy fun-
damentalnym Szkota zdaniu ma Alcidesow. Zarru-
dnić Cię mogły Akademickie fatygi, ale nie zniszczyć
sił Twoich, kiedy in vinea Domini do nowej za-
przągłeś się pracy niezfatygowany sub Orbe lite-
rario Atlasie, choć mówić Sacerdos Altissimi. Wro-
żył tak spokojne niegdyś lata Micheaß ludowi Bo-
żemu, że wojenne Kopie y Dżidy, na ogrodnicze
poprzerabiaią motyki y grace; Hastas suas in ligo-
nes. Zażyłeś y Ty WIELMOZNY MOSCI DO-
BRODZIEIU, Herbownych Kopii przy funkcji
swojej Kaptańskiej niezłe, kiedyś z Kaznodziejskiej
Katedry, z Spowiedniczego Radymirskiej Funda-
cji przy Archiprezbiteralnym Kościele Konfessyo-
nalu: chartowne y nieużyte grzeßnikow, boiażnią
Sądow Boskich pikował serca, nieunoszone penitentow
ugłaskawszy passye, niewyperswadowane zbiat im-
prezy. Jakże dopiero rezonować o tym, coś sobie
do Juridycznego wokowány zastużył Kollegium,
zobligowateś sobie kochanych do wdzięczności Au-
dytorow, ktorych zupełną w zachodzących trudno-
ściach in materia Juris uspokoiateś sátyfakcją ka-
żdy z nich,

Hausit opes legum, Te pramonstrante, nec ullus
Incertus scivit, quid Justinianus honesti
Præscripsit, sanxitq; Sacer Gregorius æqui.

Uczy-

Uczynicieś sobie u Kollegow równych Tobie sprawiedliwą
przymiotow Twoich apprecyacyą. Zeby zaś do zupełney Wiel-
kiego Człowieka czego nie brakowało próby, nie dość że głową,
nie dość że prawie całym życiem na to pracowałeś, co widzieli
wszystcy, doświadczyło wielu, approbowali dobrzy, żli tylko za-
zdrościć Ci mogli. Lecz szczodrobliwością Sariuszom wrodzo-
ną, w pobożnych ludziach chwalebna, Kanclerską Prelaturę,
przy Kollegiacie S. Michała na Zamku Krakowskim, Kusto-
dyalną w Kollegiacie S. Anny, a to własnym fundowałeś y ery-
gowałeś sumptem. Teraz Akademią Poznańską rządziś, di-
sponēs omnia suaviter. To zaś dexteritati innataq; virtuti
Tux przyznać winienem, że prawie przy zniszczonych przez ty-
ło lat pracami, słabością zdrowia śitach, na co boleimy wszyscy,
jeszcze śita w Tobie prawdziwy Akademiku widzimy, kiedy nie
ustanną o Dobro Pospolite czynność, w Twoiey funkcyi punktual-
ność, aplikuiących się w szkolnym ćwiczeniu miłość, ku Profes-
sorum Oycowską przychylnosc, w wszelkiej okoliczności prze-
zorność, a jest to dość wiele na iednego tylo spracowanego przy-
znam się. Approbuie to wszystko Twoia z wielkimi Pratatami
przyiaźń, wysoka u Rozumnych o Tobie estymacya, a nasza
Godności Twoiey obserwancya. Assessorem Duchownego sub-
selium, w tej Prześwietney Dyeczyi bymszy, na cokolwiek
altō contribuis sensu sędziś sumniennie, sędziś roztropnie.
Tego tylko sobie przysądzić niechceś, co Ci winna, za to
wdzięczna prac, Professorow swoich, nieustannymi do ostatney
śity fatygami spracowanych Mężow Prześwietna Akademia,
ktorey y Ja wdzięczny Jey edukacyi skłaniam in reverentiam
głowę

głowe; oddaę na obligacyą serce, konsekruję na rozkazy siły,
pełnię quod pietas, quod iussit amor.

Tobie tedy Mężu omni titulô Major, Tobie Utriusq;
Juris Professorze omni jure zasłużony, Tobie Pratacie omni
meritô Godny, przy zupełney Twoich task, y prerogatyw reko-
gnicyi, prezentuję Kopią starych Obrazow, ANTONIEGO S. Pa-
troná Twego, a Wielkiego Cudotworcy. Żywe w nim y wysokie
Cnot Kardynalskich, Teologicznych znaydziesz kolory, sprzy-
iającą zaś sobie, że obaczysz Świętego minę, sama w Tobie ku
nim affidować Cię może pobożność. Dwanaście o Tym Świę-
tym; formowanych prezentuję y tobie Swiecie dyskursow, ie-
żeli się komu zdadzą na co; Temu Pratacowi BOG zapłać!
ieżeli na mało co komu, Mnie za to należy, Ponieważ

Quos ut prælegeret mundus, succendit opimo,
Ipsæ diem censu, postquam sub præla locasset.

Teraz tylko iako Zakonnik, te Ci WIELMO-
ZNY DOBRODZIEIU stychuję na Kopii wotá.

Pierwsza dostojność która jest w Kościele

Niech Cie nie minie, wszák to nie jest wiele.

Czyniłeś siłą, gdybyś miał wziąć máło;

Znáćby Themidzie w Skárbie brákováło.

Pierwsze Katedry, Cni SARIUSZOWIE;

Iz mieli Długosz, krotko o tym powie.

Zá cóż y Tobie tey życzyć nie mogę,

Trudno trzech Kopii przerzucić przez nogę.

Ita est: precatur & orat.

Fr. Hieronymus Gruszecki
Franciscanus.

APPROBATIO ORDINIS.

Conciones quardam de S. ANTONIO Padvano ab A.R.P. M. Hieronymo GRUSZECKI, Regente Studii Posnaniens: Definitore Provinciae Nostrae Polonae Ordinis Min: S. FRANCISCI Conventualium, conscriptae, & ab E. A. R. P. Magistro LUDOVICO MISKE Exprovinciali ejusdem Provinciae, Custode Gnesnensi, ex Commissione Nostra revisa & approbata, ut typis mandentur Authoritate Nostra Provinciali facultate concedimus, si iis, ad quos pertinet, ita videbitur. Datum in Conventu Nostru Petricoviensi die 15. Mensis Septembris, Anno Domini 1747.

Fr. STANISLAUS KASZUBSKI Minor: Conv:

Provincialis Commissarius Generalis mpp.

Fr: Bonaventura Makowski
Secretarius & Assistent
Provinciae mpp.

EX gemina Commissione, nempe Ordinis, & Loci Ordinarii Illustrissimi ac Reverendissimi Domini D. JOSEPHI Comitum de Verbno PAWLOWSKI, S. T. D. Archi-Diaconi in Ecclesia Cathedrali Pscevensis, Vicarii in Spiritualibus, & Officialis Generalis Posnaniensis legi Conciones quasdam de S. ANTONIO Patavino, ab A. R. P. M. Hieronymo GRUSZECKI Regente Studii Posnaniens: Definitore Provinciae Ordinis Nostrae Minorum Conventualium S. FRANCISCI concinne elaboratas, in quibus cum nihil adverterint S. Orthodoxae Fide idissonum, bonisque moribus contrarium, pro majori erga Eundem Divum Thaumaturgum devotionis incitamento, luce publicam dignas, typisque mandandas censeo. Datum in Conventu Posnaniensi ad S. ANTONIUM Anno Domini 1747. die 30. Septembris, S. Hieronymo Sacra.

Datur Facultas imprimendi Die 18. gbris, 1747.

JOSEPHUS PAWLOWSKI, Offic: Gener: Posn. mpp.

Fr: Ludovicus Miske Exprovincialis,
Custos Gnesnensis Minor: Conv. mpp.

DO CZYTAJĄCEGO.

CZytać kto będziesz ANTONIEGO Cnoty,
Wiedz że to dzieło nie moiej roboty,
Przypisałem się tylko do pochwały,
Jakoś łaskawy, jeśliś podułały,
Przebaczysz dufam, iako Idyocie,
Kiedys się mądry sprzeciwił prostocie.
Co ci się nie zda, dárny nie cenzoruy,
Chcesz nápiśz lepiej, wydrukuy peroruy.
Honor Świętego, tu moiá imprezá,
Szcudrobliwego SARYUSZA Spezá.
Ten expendował, á ia pracę łożył,
On Sercá ręki, ia piorá przyłożył.
Więc to ktoby swym wśpák zdániem nicował,
Pártaczem bym go głównym tytułował.
Aleć Cudowny Pádewski ANTONI,
Od takich ludzi swoich zówżze broní.
Errory w druku, lub nie smák w Kazániu,
Jeżeli znajdziesz przy twym przeczytaniu,
Popraw z grzeczności, smák odmień w uwagę,
Uczynisz sobie u mądrych powagę.
Smáku w Kazániu nie szukay iák w warzy,
Bo Káznodzieciá każe, nie kuchárzy.
A czy ták czy sak, proszę Czytelniká,
Westchnyi czytájąc: by zraz zá grzeszniká.

KAZANIE I.

Hic magnus vocabitur. *Matth: 5.*

Ten wielkim zwan będzie.

10
W Warszawie
wie pod czas
Nowenny.

Samuel inter eos qui invocant nomén e-
jus. *Psal: 98.*

*Samuel między temi, ktorzy wzywają imie-
nia Jego.*

ANtoniego Świętego Nowennę gdy pobożną
celebrować záczyńacie uroczyśóciá, y ia
też z klientalney dewocyi, pierwsze z dzie-
wiáćiu ná honor Jego záczyńam Kazanie.

Z. S. Wzdrygam się iednák, ieżeli poziemny pi-
gmeyczyk roste go zmierzyć potráfię Olbrzyma?
infimistá o wysokim rezonować Teologu? Bo żem
Minorytá; przyśiáglém ná to: że Antoni Niebá
cnotá tykáiaący się Gigant, mam to z Ewangelii:
Magnus in Regno Coelorum. Zem infimistá, samá
rzeczy probuie istotá: *substantia mea in inferiori-* *Psal: 138.*

A

bus

bus terra. Ze Antoni wielki Teolog, niedopiero
dzis o tym była na Watykánie mowa: *Verè ille*
Greg: IX. *Arca Testamenti est, & Divinarum armarium scri-*
pturarum. Záczyrn zdolnieyszy na panegiryk stá-
náczy tu powinien Orator, gdyby niedostátku
wymowy uniżona nienádstawilá pobożność. Jáko
álbowiem na tę pamiátkę Antoniego Świętego ob-
chodziemy Nowennę, iz przez heroiczne ákty,
sámym równal się w dziewięć Chorow podzielo-
nym Aniołom, tákby tu Anielskiemu subjektum
przyzwoiciey było: *Tanti negotii dignitas parem*
testem requirit Symm. Miał tę ubaieczney stáro-
żytności Apollo dla siebie rozrywkę, że go dwor-
ny w dziewiáciu Muzách rekreował frauncymer.
Ták rozumiem, że cála Niebieska z dziewiáciu
Chorow złożona Kápelá, godność Antoniego po
cáłym z ochotą głosiłaby świećie. Lecze y nnie
to się dzis dostáie szczęście, ochotnie, y ostátnie
łożę na to síły, áżebyrn day Boże z honorem o
Antonim mowił. Gdzie choćby mi też co do przy-
zwoitey brákowało náleżytości, ieszcze mam spo-
sob dla siebie. Nápisal Boecyusz, że Xięgi náby-
waią stymy z sentymentow roztropnych: *Libris*
pretiam faciunt sententia. Ja zaś moim dyskur-
som, przez cudowne Antoniego ákcye spodziewam
się ziednác u ludzi ákceptacyą, dla siebie zaś z
tey usługi uszczęśliwienie. Dziewiáciu herbowne-
mi

mi gorami zászczycą się Metropolia Prowincyi Pruskich Chełmno : Miásto nád inne *Optima Civitatum est, quæ Viros bonos habet.* Y moy niema-^{Pyth: apud} ły szczęścia z tąđ áwantarz , że w dziewiąciu ná ^{Stob.} Nowennie Kazániách , z Káznodzieyską ku Antoniemu Świętemu mam honor oświadczyć się pro-pensyą.

Záczym iuż záczynam , á záczynam z go-ry: *Hic magnus vocabitur.* Gdzie gdy się w pier-wszym dyskursow moich ingressie, ná dziecinnie Antoniego oglądam latá , młody w oczách stánał mi Sámuel : o którym ták stáry śpiewa sobie Da-wid : *Et Samuel inter eos, qui invocant nomē ejus.* Przyspiewuie Augustyn : *Samuel ab initio etatis suae in Templo crevit,* Sámuel wzrosł przy Koście-le. Nád czym ia dumaiąc , ná tę rezolwować mi się przychodzi kátegorią , że Antoni Święty ná-kształt Sámuelá, ieszcze w kolebce mężniał. Wynidzie to ná iedno, że w dziecínstwie Antoni stá-rozakonnego Sámuelá dorosł: *Magnus vocabitur.* Czego probowác będę, ná większą chwałę Twoię Nayświętsza Dziecino wielki Boże! w Niepokalá-nym MARYI Zywoćie przez dziewięć Mieśięcy obserwuiący Nowennę. Przy Twoiey pomocy nie-unoszonych rozumow Mistrzyni , á dziewięci A-nielskich dywizyi iedyno-władna Páni ; powolną záś áttencyą Prowerbialisty Páńskiego chcę sobie

komplementem zkáptować: *Audite! quoniam de*

Proverb: 8. magnis sum locuturus. Słuchaycie słowá, bo o wielkich, mowá, y w Imię Páńskie zácynam.

KRzywdebym czásem Bogu, y ludziom uczynił, gdybym niedoroślecy młodości uiał zázwsze pochwały. Z. S. Boskie to álbowiem zdánie, že poczcziwy młodzienciec y dożył stárych lat, y zdáżył stárego, y przy swoiey młodości postá-

Sapientia 4. remu uszedł między stáremi: *Consumatus in brevi explevit tempora multa.* Przypisuię się do Mędrca Złotousty Doktor: *Juventus & senium simul*

S. Chrysof: *esse possunt in animo.* Pobożna artymetyká nie ták látá ráchuie, iák cnoty waży: *In Dei catalogo*

Alvarez. *non numerantur anni, sed ponderantur.* Cnotliwe

S. Ambros: ákcyę, roczne máją godziny, *etates quedam sunt meritorum.* Bywa w młodey głowie stáry rozum.

Tráfi się między Juwenalisámi, ieżeli nie z srebrnym włosem, to z nieoszácowaná rekognicyą

S. Ambros: Seneká: *Senectus illa venerabilis est, quae non canis sed meritis albescit.* Ludzi drzewem, czyli drze-

Marci 8. wo ludźmi przechrzcził Ewangelistá: *Homines velut arbores.* Tę ia iednák tám dyfferencyą widzę,

že ludzie prędzey doyrzrałe oddáią fruktá, niż w liliowá zákwitná stárość: *Sunt quibus ingenium,*

Persius. *& rerum prudentia velox, ante pilos venit.* Sam.

w latá podeszły Hieronim, w głowie iednák rozumu, w sercu cnoty, nie iák stárego winá z be-

czki

czki brąc probkę káže; bo wino im stársze, tym
 lepsze, ludzie zaś im lepsi, tym stársi: *Hominum
 ingenia non sunt, ut vina, probantur non ab anti-
 quitate, sed à sanctitate.* Stársze wenerować gło-
 wy, Boskim nam przykazáno prawem: *Coram ca-* Levit: 19.
no capite consurge. Státeczney przytymże młodo-
 ści, od powinney nieexcypowano obserwancyi:
Nemo adolescentiam tuam contemnat. Y owszem 1. ad Timot
 tenby się Boskim chciał sprzeciwić dyspozycy- 4.
 om, ktoby małemi śmiał gardzić dziećmi. Albo
 tych karmić konfuzyą, ktorých Krolewskim Chry-
 stus częstował iabłuszkim: *Sinite parvulos, taliũ* Matth: 19.
enim est Regnum Cœlorum.

Ktoż *Dan: 13.* piękną Zuzannę, od szpetney
 eliberował kálumnii, oto Danielek. Młodziuchny
 Jeremiaśz, że pełnomocny od Tronu Boskiego le-
 gat, z dáney iemu informować się możemy instru-
 kcyi: *Noli dicere puer sum, quoniam ad omnia quo* Jerem: 17
mittam te, ibis. A małego Jáśia, że nikt ie-
 szcze nieprzerósł, to Ewangelia. Y tákci częstó-
 kroc tam dziećinne dolatuią látá, gdzie sążeniſty
 záledwie doſięże weteran: *Senes cum junioribus.* Psal: 149.

Trudno iednák między rozpieszczoną čásow
 ninieyszych działwą, o podobnych Mikołaiom, Ko-
 ſtkom, Kunegundom, Świętym od dziecínſtwa.
 Laktancyuszow. Znayduią się co prawdá roztro-
 pne, lecz nie święte dzieći, y czy się to ieszcze

roztropnością názwać może , ná Oycowski zdáję
to rozśadek. Plusnać tákim słowkiem , ktorego
poczczciwy wstydzi się wymowić. Zázartowác z
stárszego, o coby strofowác potrzebá, ukłonic się
ládakomu ładnie, choć przed Bogiem nieklęknać.
U kochájących nieumiarkowánie Rodzicow, są to
znáki roztropnego dziecięcía. U mnie zász sprá-
wiedliwości Boskiej podpadájący kryminał. Y teć
to tyrańskie nie Rodzielielkie pieszczoty , ták
swawolne znárowiły dziecká, że się y w naydluż-
szym pożyćiu, z swego wyzuc nieumieciá náłogú:

Prover: 22. Adolescens, juxta viam suam, etiam cum senuerit,
non recedet ab ea. Te to pod płaszczykiem zby-
tniey dyskrecyi wychowáne zmiie, ktore y nieo-
strożnie rozdrażnione czásem , iádowitym mścic
się zwykły rewanzem. Ale gdzie náaturalnego ro-
zumu porządek , opisána praw Boskich konstitu-
cya, sámych nierozumnych żywiołow przyklad?
ktory pobożná , y przyzwoitá dzieciom dáć per-
swaduie edukacya. Przestrzegasz Oycze , żeby ci
kto nieroztracił Syná. Pilnuiesz Mátko , żeby ci
iáka choroby infekcya , urodney nieoszcęciła.
Cory. A iákże dopiero masz mieć oko ná to, że-
by przekłéta swawola, twoiey kocháney o piekło
nieroztraćitá poćiechy. Zeby dziecięcía twoiego
grzechowa nieskancerowalá zarázá.

Ani postal, áni nálezał do swobodnie wycho-
wa-

wanych tym samym swawolnych dzieci, młodzie-
 chny w starym Zakonie Samuel. Dopieroż broń
 Boże między nimi mieszac młodego ståtystę Fer-
 dyndá ná świecìę, Antoniego w Zakonie. Pro-
 sto od pierśi niby do Zakonu, do Kościoła S. od
 pobożney Mátki Sámuelek oddány : *Postquã abla* ^{1. Reg: 1.}
Et auerat, & adduxit eum ad Domum Domini in
Silo, puer autem adhuc erat infantulus. Wszelka
 iego zábáwa ná służbie Boskiey, nayspilnieysze się
 ćwiczenie w Ministranturze z Helim Káptanem
 Kościelney, áżeby potym B O G Izráelki wiel-
 kiego z Sámuelká miał Ministrá, y Ståtystę : *Pu-*
er autem erat Minister in conspectu Domini ante ^{1. Reg: 2.}
faciem Heli Sacerdotis. Ná ták świętą y poważną
 oddány Sámuelek edukacyą, tey z siebie przykła-
 dał pilności, iż náwet y w Kościele ciátu swemu
 krotkiego pozwalał spoczynku. A ráczey ledwie
 zamknał oczy, pilny Arki Páńskiey strážnik: *Sam-*
uel dormiebat in Templo Domini, ubi erat Arca ^{1. Reg: 3.}
Dei.

Coż o Sámuelku Pismo Boże, to o młodzie-
 chnym Antośiu autentyczna życia Jego świadczy
 legendá. Prorokował tám komus Izáiasz, że go
 Krolewska karmic będzie mamká : *Mamillá Regū* ^{Isaia 60.}
lactaberis. Malinką czyniac tu dygressyą, prawo-
 wiernym Kátolikom, że to wrożył Izáiasz, iábym
 ták rozumiał, ktorych iáko własne dzieci, wła-
 sną

śną krwią przy Eucharystycznym kándorze miał karmić po Krolewsku Wćielony Syn Boski. Przez co nád Krolewskie familie, nád nayukochańszych iedynakow, szczęśliwzemi bydź nas kładzie Chryzostom, kiedy Imieniem Chrystusá, swoim do nas peroruie sensem: *Parentes quidem aliis saepe filios tradunt alendos, ego autem non ita, sed carnibus meis alo.*

Częstokroć własne dzieci cudze kármiá Mátki, BOG sam nas, y swym karmi, choć niewdzięczne dziatki.

Y uczyniwszy ku Cyborium dygres, gdy się do moiego powracam sensu, w tym mi od chrzczielnicy pewny bogoboyny człowiek drogę záchodzi, (wygo pewnie skrupulatem názwiećie.) Ten z okoliczności, y przytoczonego odemnie písmá, y z widzianego pewnie przy chrzćie trafunku, táki ná Mátki, swoich dzieci własnemi niechcące karmić piersiami, zaczął z żalem dyskurs. Lwy, Gryfy, Wilcy, Niedźwiedzie, których dzika srogość y pogłaskać, dopieroż się popieścić zbránia, iednák te kochánym nátury okiełznáne právem, nietylko swoje przez się karmią, y pielęgnuiá szczeniéta, ále się przedzey y zlápać, rychley y rozszarpać pozwolá, niżby własne mieli dzieci porzucić: *Pro*
Xenoph: catulis acrius, quám pro seipsis pugnant bestiae. Ubogie ptaszęta, którym mizerneho mleká dla swoich

ich pożywienia piskląt niepozwoiliłá náturá, áni dla nich otwartej nikt nietrzyrna spiżarni: stódko im to iednák z pracowitego żyru, własnym kármić ie pyszczkiem; y ieszczé nágie od wszelkiey niepogody y stoty rozciágnionemi otuláć skrzydełkámí, cudzey nieszukáiąc protekcyi. A rozumne Mátki przeciw náturalney postępując exygencyi ktora własne dzieci, własnym żywić obliguie pokarmem: *Natura opus est, alimentum.* Arist. *genito prabere.* Ná co Macierzyńskimi uprowadzá ich náturá pierśiami. Wczym iezeli nie przeciw sumnieniu czynią, to pewnie przeciw práwu nátury grzeszá: álbówiem sá *quædam jura non lege, sed naturá nobis attributa.* Seneca. A zátym dziwo- wać się niemáią, że częstokróć odrodnych widzá z umartwieniem potomkow, ponieważ y mizer- na owieczká gdyby kozę sáłá, delikatná ná niey zgrubialáby wełna. Y tárn więkšza inklinácyá by- wa, zkáđ pośilnieyszy człówiek bierze nutryment: *Nutriciũ pueri referunt in adolescẽtia mores.* Seneca. Lecz ia ten przerywam dyskurs, gdy się do moiego przedsięwzięcia wracam.

Uczony Mendozá, pomienioncy przez Izáiaszá deklarácii, táką explikacyá czyni. Krolewską karmić się pierśią, iedno iest, co naywdzięczniey- szym Boskich poćiech kanárem, którym BOG sług swoich iáko Krolewiczow po Páńsku częstuie, y

poi: *Mamillâ Regû lactaberis, hoc est suavissimo di-*
vina consolationis nectare, quod Dei servis, qui pla-
nè Reges sunt propinatur. W tych Niebieskich pie-
szczotách, malinki chował się Fernand, z Oycá
Marciná Káwalerá Alfonsá Krolá, y z Máryi Mátki
zplodzony. Ktorego Prowidencya Boska, iáko nayu
kochańsze dziecię ná swoje wziąwszy porękę, do-
tąd piastowała, poki go ná Oycowskim Abraámá
niezłożyła łonie. Nowo-Zakonny Sámuelek, Lu-
zytański Obywatel, do Świętego zániesiony Ko-
ściołá. Tám gdy się przy chrzcie Świętym czár-
tá, światá, y usług iego wyrzekł, BOGA sáme-
go deklárował się bydz sługá: *Sanctus Antonius*

Engel: S. J. de Ordine Seraphico Ulyssipona oriundus, à pueritia
Sanctus. Bo ieszcze się kołysał Antoni, á iuz się
ná przeciwną niepochylił stronę. Niebieskiemi
nákarmiony gracyami, strácił ápetyt do światá. Le-
dwie się z pieluch wywinął, zaráz się obowiązał
BOGU. Ledwie się wygramolił z kolebki, iuz ci
się do dobrego garnął: *Qui deinde ab ipsis propè*
Joannes de incunabulis, multa fuit morum probitate, & inte-
Lattaye. gritate.

Nádto wzorem Sámuelká, do tego Kościołá,
gdzie chrzest przyiał ná wychowanie dány, ták się
w nášym informowałem Brewiarzu: *In eadē post*
modum Ecclesia educandum pariter tradunt, & li-
teris imbuendum. Tám práwie rezydował, y sypiał,
gdy

gdy tudzież drzwi Kościelnych, zacni Antõniego Świętego mięszkali Oycowie. Jeżeli też iefzcze oto chodzi, iż w tym przybytku gdzie się Sámuel chował, Arkę Páńską chowano: *Ubi erat Arca Domini*. Antoni Święty przy tey Bazylice, która była pod tytułem Mistycznej Arki, chcę mowić MARYI. Tám kto z nich pilnieyszy? nie wszczynam kwestyi. Ktory zaś z nich szczęśliwszy, proszę o konkluzę.

Naymnieysze z światowá lekkością niewymknęło się pobożnemu Sámuelkowi słowko: *Non cecidit ex omnibus verbis ejus in terram*. W tym gdy podraślał w látá, przy skuteczney Ręki Boskiej promocyi, rośł prętko y w cnoty: *Crevit autem Samuel, & Dominus erat cum eo*. Nie bez dystyngwowanego w Kościele Bożym *ministerium*, ná którym w kõspekcie Páńskim osobliwszego używał stroiu: *Ministrabat ante faciem Domini puer accinctus ephod lineo*. Hieronim Święty powiada, że to był stroy iákiś z płotná lnianego: *Vestitus ephod bad quod interpretatur vestibus lineis*. Cartusianø przydáie, że takiego záżywali pod czas funkcyi Prorocy: *Quod simili indumento Propheta uterentur*. Drugi Sámuelek Antoni, w naynacieyszym złym nikt go niemógł podchwycić słowku. Y choć go iuż niewodzono ná paskách, przecię się żadná dziecinná nieuniósł płochością: *Nec sicut tenera*

puerorum, solet etas mundi lasciviam, & vanitatem complexus est. Bogoboyne dziecię Antoni bał się ladaczego, gdy naymnieyszego excessu: *In juvenili, ac petulanti etate ad minimam umbram virtutis pavit.* Máiąc do dobrego inklinacya, zacny y cnotliwy dzieciuch, nappierwszey się deklinacyi uczył od złego: *Levissimi criminis nævũ declinavit.* Słowem: w poranku światobliwości południe, na świtaniu doskonałości słońce, między płochemi Statystę, między zakwitaiącemi doyrzałego widział, kto choć z rázu na Antoniego patrzył. Zeby zaś światobliwą emulacyą zdał się w poważnym stroiu náśladować Proroká, niby w Ephod bod; kiedy przyiąwszy Święty *Canonicorum Regularium* instytut, w Kánonicką ustroił się rókietę: *Puer accinctus Ephod lineo.* Wielki Hieronim ná owe Jeremiałzã pisząc słowa: *si steterit Moyses & Samuel &c.* ieżeli stánie z Sámuelem Moyżesz, w rownym tych wielkich Mężow u BOGA lokuie re-
Ord: Min. spekcie: *Moysi cognominatus, & cõaquatus ex merito sanctitatis. Franciscus Maurus, Bernardynowi y Antoniemu tym dwiema Świętym, iedno przypisał elogium: Hi virtute, pares tenerisq; sub annis, ambo se addicunt Divis, arisq; Deorum.*

Rowni w cnotę, w záslugi, rowni w mlode latá,
Káždy z nich prezentuie rodzzonego Brátá.
Ja zaś Sámuelowi z Antonim, z Kuszney w podobień:

bieństwie przyczyny, mogę zarówno pisać, drukować, y przyznąć: *Hi virtute pares*. Y podobnyż uczynić aplauz, iák niegdys ná ceremonią konsekracyi ná Proroctwo Sámuelá młodego, zebrána z dobrych iego przyiaciół družyná: *Vivat Pro-Philo in antiqua: Bibl.* Teraz tylko pod czyi to moje porównanie wypadnie pomiar, o *paritatem votorum*, ná Sámuelká z Antonim upraszam, bo ia zmierzyszy ich, sam do konkluzyi zmierzam.

Samuel inter eos &c. Niceforus, Grzegorz Święty, y inni tego są zdánia, że Najswiętsza MARYA Pánna, w trzy látá dziecínstwa swojego, w Jerozolimskim ofiarowana Kościele, świątobliwym to uczyniono Sámuelká przykładem. Coż ná to mizerna w Kátolikách rzeczesz policyo! Páni náśláduie słuęę, ty się wstydzisz dziecinney w pokorze, przed BOGIEM, w szczerości przeciw bliźniemu prostoty. Ach niezbożna powago! czy ieszcze komu nie wiadomo? że same dzieci máią práwo do Niebá. Naywspanialszy Olbrzymie! naypowaznieyszy Stárysto! ieżeli nie zdziecinnieiesz, w Niebie niebędziesz. Sámá słodycz Niebo, *magna multitudo dulcedinis tua Domine*, toć ten właśnie dla dzieci cukierek. BOG Oyciec nasz w Niebie, do pacierzá dzieci, do Oycá synowie. Scisła fortká do Niebá, *per angusta, ad angusta*, toć się chybá dziecko támtędy przeciśnie: *Nisi efficiamini si-Matth: 18.*

cut parvuli, non intrabitis in Regnum Caelorum.

Pod gornego ánimuszú żaglę, portu niedoiedzisz
wieczności, passyonatow, passyami, w Niebie nie-
lubią. Zá ziemskimi inklinácyami, ná doł, nie
do gory polecisz; zgoła, Niebá w ziemi nieznay-
dziesz, sámc dzieći tę máią sztukę, iż w piasku
grzebiąc, mogą ználeść Niebo. Wczym gdy ia-
ciekawy dochodzę sekretu, wyiáwia go Chryzo-
stom, iż tym łatwo do Niebá, ktorých áffektá nie
ciągną ku ziemi, á tá jest święta w dziećinách
fantázya, bo choć dziećięciu przytniesz, pewnie
cię nie wyzwie, lubo go pochwalisz, pewnie nie
zchardzieie, choć mu podchlebisz, pewnie się nie
pyszni: *Ille enim etas omni arrogantia, omni
gloriae inanis furore, omni livoris insania, omni
contentionis cupiditate, ceterisque hujusmodi af-
fectibus immunis.* Jeżeli tedy wolnego národu dzie-
ci *Filii liberae*, miłey chcecie záżyć z B O G I E M
swobody, od wszelkier wprzod wolnemi passyi po-
kazác się macie. W dziećinństwie rośły, y mężny
Sámuelu Święty Cudotworco, pod ktorego Imie-
nia hasłem Káznodzieyską intymuję Nowennę. O-
to Cię bez wszelkich kortezyi iáko dzieći poufa-
le prośiemy, żebyśmy zá kooperacyą Słońcá Sprá-
wiedliwości inweteraci w grzechách, wskutecznym
pokutnych łez odmłodnieli zdroiu: *Renovetur ut
aquila juvenus.* A ná Boskich, y Twoich, niech
się

się stárzeiemy ustugach, wszák lubo z konfidencya
iák dziećci, nienápieryamy się iednák ladaczego, A.

KAZANIE II.

Magnus vocabitur. *Matth: 5.*

Dixit autem Dominus ad Abram, egre-
dere de domo Patris tui, & veni. *Gen: 12.*

*Mowil zaś Pan do Abráma, wynidź z
domu Oycá twego, y poydź.*

WZrost z dziećciństwá rowny Sámuela z An-
tonim, nierownie mnieyszym a probowa-
wszy zdaniem: *Hic magnus. Z. S.* Gdy
z podobnąż imprezą, w inszą stronę Ká-
żnodziey!kie kieruię zámysty: státecznego w dro-
dze nápadam pielgrzymá, ktorego ordynans Bo-
ski z Oyczystey wyprowadziwszy dziedziny, ie-
dnym cudzoziemcem uczynił: *Dixit autē Domi-
nus ad Abram, egredere.* Gdzie gdy się ochotne-
mu iego ná rozkaz Boski posluszeństwu dziwuię,
nádochdzi mi ná myśl Cudotworcá Antoni, á rá-
czyey prędká iego ná Niebieski rezolucya instynkt.
Zkąd u siebie wnoszę, że Minorytá Antoni, wiel-
kiego Patryarchy Abramá, w podroży Socyusz. W
czym slákować ich usielniey będę, kiedy tego do-
chodźć, iezeli ná Boską wokandę ták rezolutny

An-

Antoni, iák poslušny Abram. Y to będzie árgu-
mentem dyłkursu moiego: ná większą chwałę two-
ię, *Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob, Deus*
Patrum nostrorum. Náprowadź mnie tylko z łáski
twoiey ná drogę Krolowa Patryarchow, ia w Imię
Pańkie zácynam.

BOG ieden ná Niebie y ziemi. Z. S. Jeden zá-
wsze w Przedwiecznych Dekretách swoich, kto-
re w iednym woli swoiey ákcje, ná wszelkie czá-
sow, rzeczy, odmiany ferował. Jednę przez swo-
ię Opátrność, w potocznych światá całego awan-
turách utrzymuiący dyspozycyá. W iednym sło-
wie Niebo, ziemię, piekło, y tám co tylko znáy-
dować się może, iáko Wszechmocny wystáwił Ar-
chitekt. Z iednákim dla nas wszystkich respekté,
iáko ten BOG, który nas chciałby zbáwić wszy-
stkich. To rzecz wiecznego podziwienia godna,
że nieiednákiey ludzkiey fantázyi, iednák się ák-
komodować prágnie: *Omnibus omnia factus*. O
miłóściwy dobroći Boskiey excessie! iákHz ludzkie
udoskonálasz defektá. O ubóstwione Zbawiciela,
nászego Serce! iákHzś ludziom przychylne. Ták
dalece, że choć sobie rózne národy, rózných swo-
iey dogadzaiąc potrzebie, wystawiały Bożkow,
przecież sobie tákiego niepotrafiły ulac borzysca,
zeby się ták wylał ku nim z áffektem, iák Ty ku

S. Thomas. nam Boże: *Neq̄ enim est, aut aliquando fuit tam*
gran-

grandis natio, quae habeat Deos appropinquantes sibi, sicut adest nobis Deus noster. Nie wielkisz to przychylności Boskiej dowod? różnych rożnym, a każdemu przyzwoitym wabić, y przyciągać do siebie sposobem. Nie dla iákiey prywaty, bo B O G iáko Bog sam w sobie ma wszystko: *Ex quo omnia, in quo omnia, per quem omnia.* Dla iednego ludzkiey interefu miłości, ktora y Boskiej powadze pilrze práwo: *Amor vincit omnia, etiam Omnipotentem.* Eugely.

Dla rzetelnieyszego w tym upewnienia człowieka, z tym się nam przez owego klaryguie Proroká: *In funiculis Adam trahā eos.* Jáko by chciał Osea 11 mówić, lubom absolutny Pan, BOG, y Stworcá, przecież iednák tego záżyię modelu, áżebym sobie rozbuiane ludzkie chęci, przy zupełney człowieká zachowuiąc wolności; obowiazał, zwabił, y przyciągnął. Y táe iest cudowna Dobroci Boskiej dyspozycya, ktorey dziwować się *Theophylactus* káże, pomienione Proroká glosluiąc mieysce: *Admirare Domini dispensationem, quomodo per propria, & familiaria sua quemq; trahit.* Tym kochánym fortelem przywabił do siebie iednych iáko Oyciec dzieci, ták Izáiaszká máłego, czego sobie ten Święty dáwno powinzował Prorok: *Dominus ab utero vocavit me.* Drugich iáko Pan slug Isaia 49 do záplaty sprowadził, gdy ich do roboty námo-wił: *Exiit conducere operarios.* Innych iáko Gospo- Matth: 20 darz

darz, po przyjaćielisku obligował do stołu : *Fecit*
Luca 14. canam magnam, & vocavit multos. Innych iáko
 absolut, do rekognicyi, y uszánowania Maiestatu
 swego przymusił : kiedy wydał order; *exi invias,*
Ibidem. & sepes, & compelle intrare. Autentykuie ten Bo-
 skiey powagi proceder, wiadoma o náwroceniu Pa-
 włą historya, ktorego zrzuciwszy, zaślepiwszy,
 zgromiwszy, *durum est tibi contra stimulum calci-*
tare; owę náwrzaną ząwziętością skorupę, ná wy-
 borną do portowania Imienia swiego przerobił
Aktorum 9. porcellanę : Quoniam vas electionis est mihi iste,
ut portet Nomen meum.

My tylko grzesznicy, niewiem co zą dzikie-
 go rodzaiu ludzie ? ktorych áni Boskiey powaby
 miłości przyńćić, áni surowey spráwiedliwoścí
 pogrozki, przymusić do kochánia BOGA, y bo-
 iazni iego niemogą. Zalił się ná to sam PanBog,
 kiedy ludziom wymáwiał: że wołał, wabił, á nie-
 sprowadził; łáiał, rádził, á nie wyperśwadował :
Proverb: 1. Vocavi, & renuistis, extendi manum meam, & nõ-
fuit qui aspiceret, despexistis consilium meum, &
increpationes meas neglexistis. Wymáwiał tę krną-
 brność, y niepowolność grzesznikõ Szczepan: *Dura*
Aktorum 9. cervice, & incircumcisis cordibus, & auribus, vos
semper Spiritui Sancto resistitis. Ták ludzie iáko y my
 byli, trzech Oryentalni Krolowie, á tylko im się
 iedná záiskrzyłá gwiazdá, dniem y nocą do Be-
 tle.

Heemkiey bieżeli stáienki. Nas wypogódzone
 Niebá, iáśnoświętne gorne Planety, do świétey ná-
 máwiaią wieczności, do Stworcy wabia swoiego:
Coeli enarrant gloriam ejus. Jeszcze w nas prágnie- *Psalmo 18.*
 nia Niebá , kochánia BOGA , wmović niemoga.
 Wznośi się choć ná miazgę zbita, przez sympatyą
 do burztyny stomá, czyni gwałt wrodzoney skłó-
 ności zelázo, gdy zá magnešem idzie. Uporczy-
 wsze w tym ludzkie sercá, ktore stworzone doNie-
 bá , gwałtem się nápieráią ná ziemię. Bieży do
 zieloney owieczká gałázki, małe dziecko do gar-
 ści orzechow, lotny orzeł ná káwałek da się zło-
 wić mięśá ; mizerny pies liże się, żeby kość obli-
 zał, zgoła: *trahit sua quemq; voluptas,* á twarde
 sercá, swego niemáią gustu, iákby to sáme tylko
 ludzkie zmysły swoje miały ponęty, á serdecznych
 iuż piezczot niestáło: *An vero habent corporis sen-*
sus voluptates suas, & animus deseritur à volu- *S. August.*
ptatibus suis? Ponieważ miłość Boska, iuż nie ga-
 łázkę, lecz tryumfalną palmę; nie okragły orze-
 szek, lecz cyrkuł wieczney korony; nie mięśá ká-
 wałek, ále ubóstwione w Nayświętszym Sákrámē-
 cie Ciáło; nie kość ogryzoná, ále wysmienitá chwa-
 ły swoiey porcyą ; záłożyła w ponęćie rozbryká-
 nemu sercu, y ieszcze go ułowić, áni zwabić nie-
 może.

Ey spráwiedliwy Boże ! czemu tego prochu

niezdmuchniez! czemu tego krzywego drewna
ogień niewrzuciisz! czemu tey skorupy nierozbi-
iesz! czemu tey niewdzięczney niezabiiesz gadzi-
ny. Godziłoby się zapewne, gdyby się w to nie-
interessowało miłosierdzie twoie: *Misericordia*
Domini, quia non sumus consumpti. Y tác to jest
w nas znárowionych, niby politycznych, gruba
barbaria, niby w rozumnych, nierozeznánie, ni-
by gust dobry májących, zepsowany apetyt, że
wolemy piekło, niż Niebo, przemiiający świat,
niż świętą wieczność, zaráżające ciało, niż nie-
skázytelną chwałę, zdrádlivego czártá, niż isto-
tną prawdę: *Mundus clamat, ego deficiam, caro*
clamat, ego inficiam, diabolus clamat, ego decipiã,
Christus vero dicit, ego reficiam, Et tamen superba
mens magis sequi vult deficientem, quàm reficiẽ-
tem. Gdzieżeście Seraficzni Franciszkanie? kto-
rzy te nápadłszy w Ewangelii słowá: *Nec perã in*
via, nec duas tunicas; ani táiltry w drodze, ani dwóch
sukien. Ná ták ściśle rezolwowaliście się ubóstwo.
Gdzieżeście rezolutni Borgiaszowie? którzy w śli-
czney Izabelli, śmiertelną obaczywszy odmianę,
odmieniliście stan, y życie. Rey wiedzie przed te-
mi, ná iedno Bolkie posłuszny skinienie stározakõ-
ny Patrýarchá, wielki familiant Abram, ktorego
ledwie Bólka doszłá dyspozycya, ták zaráz z nie-
odwłóczną spełnił iá ochotą: *Egressus est itaq; A-*
bram,

S. Bernardus.

Matth: 10.

bram, sicut proceperat ei Dominus. Wteż trópy;
nie ták ná oczywista, y głośną Boską wokandę, iák
ná iedno poszepnienie wewnętrzne Duchá Nayswię-
tzego, uczyniwszy woli naywyższej dosyc, wy-
szedł nowozakonny Abramek Antoni z domu. A
ieżeli się ná wielkiego w Kościele Bożym Dokto-
rá, y Státystę Grzegorzá Świętego, decyzyą zdá-
my, doydziemy tego, że Antoni Święty, stárego
Abramá przeszedł. Ták bowiem ten Święty rezol-
wue Doktor: kiedy dwoch zá Boskim powołaniẽ
idzie, y ieden wszystko gotow przy tym dla Bogá
porzucić, drugi zaś y własney nádto wyprzysiac
się woli, iuż drugi wyścignął pierwszego: *Minus
quippe est abnegare quod habet, walde autem mul-
tum est abnegare, quod est.* Záczym niema krzy-
wdy stáry Abram, ieżeli go młody wybiegł An-
toni, iák niegdyś młodszy Jan, stárszego Piotrá:
Currebant autem duo simul, sed Joannes pracucur Joannis 20.
vit citius Petro. Porzuciwszy álbowiem ten Elekt
Boski, znikome światá tego marności, z zkolligo-
wanemi uczyniwszy rozbrat, własna się tylko przy-
nim ieszcze wola zostála, żeby mu y tá do święte-
go nieprzeszkadzała záwodu, ná Zakonne przysię-
gá dobrowolnie postuszeństwo.

Mam to z rewelacyi Pismá Bożego, że pere-
grynujący Abram, gdy się do Hanáneylskiey spro-
wadził ziemi, tákí głód przypadł ná niego, iz z

drogi w drógę postulzny, musiał wędrować dla
pozywienia swego stáruszek: *Facta est autē fames
in terra, descenditq̄ Abram in Ægyptum.* Po E-
gypcie włóczyć się musi Abram, uważaycież Ká-
tolicy, iák się to y Świętych biedá z woli Boskiej
trzyma. Nowozakonny Abram Święty Antoni,
dla serdecznych między ogniami Augustyná upa-
łow, niemogąc się serdeczney z własney krwi do-
czekać ochłody, ciężką ponoził z tad dla siebie
karystą: *Vir desideriorū.* Postyszawszy iák w ná-
szym Zakonie, niby Nil w Egypcie krwią rozle-
wa Męczeńską, Regularny Kánonik, punktualny
ná naymnieysze náłchnienie Boskie Abram, Fran-
ciszkanem zostáie, chcąc upragnione chęci w Mę-
czeńskim kontentować proficie: *Primo Canonicorū
Regularium habitū suscepit, cumq̄ audisset Fratres
Minores apud Marochium pro Christo necatos, pro
eis habitum Minorum accepit.* Egípt, znaczy do-
legliwość, álbo utrapienie, głód to był wielki,
nie bez znacznego umartwienia ná Świętego An-
toniego, iák naywięcey przy świętym niecierpieć
postulzeństwie, (żał się Boże, że my tego ápety-
tu niemamy) więc chcąc prágnieniu dogodzić, y
w samey ucierpić śmierci dla BOGA, szuka sobie
sposobu: *Ex proprio sanguine refocillationem ex-
pectans.*

Hartmanus
Scheydel.

Petrus Rota.

Po owych znacznych włóczegách, y niema-
łym

łym Abramá głódzie , w te go BOG wprowadził
terminy, że máiąc z łáski BOGA iedynego Syná
Izáaká , kazáno mu go zâbić , y oddác ná ofiarę
BOGU: *Abram, tolle Filium tuum, quem diligis.* *Genes: 22.*

Oycowlką ręką kochánego iedynáka zâbić że Bog
dysponował, áni się temu Abram sprzeciwił, áni
tego zgânić nikt BOGU niemoże. A zá což nie-
umiarkowani w passjach Rodzicy, desperáckie nád
utrátą dziecí wszczynacie zále ! Y ták doświad-
czywszy Abramá BOG powolności ná rozkaz, nie
dopuscił exekucyi, *Et voluisse sat est*, lecz w tym
momenće uprowidował sobie BOG ná to miey-
sce ofiary Baránká. Tylko wewnętrzny Antonie-
mu Świętemu pólzepnął instynkt, włásne y to ie-
dyne ofiaruy Pánu BOGU ná Męczeństwo życie.
Święty dezyderyusz leći w grube národy, wielki
dla BOGA polityk. Ale że to znâć, iák ná Abra-
má Boska bytá dla Antoniego probá, Niebieski te-
mu ochotnikowi wyszedł contra ordynans. Albo-
wiem iuż pływácego w Pogańskich národow gra-
nice, nieták morskie fale, iák Przedwiecznych wy-
rokow nieodmienne ustáwy, ná Włóskie Święte-
go Missyonarzâ wysadziły lądý: *Habuit ergo pro*
Christo moriendi Et desiderium, Et conatum, Vir *Joannes de*
omnium ore meritò celebrandus, sed Divinâ Pro- *Lahaje.*
videntiâ plurimorum saluti eum servavit. Zá A-
bramowego iedynáká, w feralnym dekrecie nie-
win-

winnego położono Baranká, żeby ten zá támtego
życie ná ofiarę łożył. Antoni Święty, gdy się wła-
sna krwią chciał ná to podpisać, że był, iák, y gdzie
BOG kaze, gotow. W *Album*, czyli regelstr Świę-
tych Wyznawcow, Boska wpisała go Ręká, żeby
w niewinnego życia trákcie, złotym Święty Wy-
znawcá, prowidował Kościoł Boży runem. Gdzie
przy tym : iáko dobrym Abramá sercem BOG się
kontentował, ták szczerá Antoniego S. ochotá,
S. Paulinus. Boskie się delektowało Serce: *Passura volútas sufficit*

Doznány wták wielu okázyach Abram, od-
biera tę od BOGA deklaracyą, twoię rozszerzę
familią: *Faciam te crescere vehementissime.* Anto-
niemu Świętemu co z *Cordolium* wychodzącemu,
z Świętego Augustyná Zgromadzenia, do Franci-
szká Synow, Fortyan powiedział, (y iáby niebył
lepszy) *eas, eas, forsitan magnus Sanctus eris*, idż,
pewnie wielkicy doydziesz świątobliwości. To sku-
tkiem się spełniło, kiedy go sámá ták tytułuie E-
wangelia : *Hic magnus in Regno Coelorum.* Mina-
wszy tyśiączne Wielkiemu Patryarsze, zá postu-
fzeństwo od Świętych Enkomiałtow pochwały, ie-
dnego Ambrożego stáwiam, który mu ták piśze
Panegiryk: iż to był ták wielki Mąż, y ták wy-
sokich przymiotow, że mu ziemśka Filozofia ná
powinśzowanie tego, wystarczyć niemoże : *Ma-
gnus plane Vir Abrahá, & multarum virtutú cla-
rus*

rus insignibus; quem votis suis Philosophia non potuit equare. O Świętym Antonim Padewskim, z Dominikáná Arcybiskup Antonin Święty, proszę uważać co mowi: *plenus sanctitate*, przypisuię się do niego Mendoza Soc: Jesu: *Antonius, omnium maximarum virtutum prasidio munitus*, Antoni, wszystkiemi utalentowany cnotami. A Xiadz Makowski, osobliwsza Przeswietney Akadémii Krakowskiey ozdoba, y zaszczyt, cały moy roboruie, konfirmuie, y autentykuie dyskurs, obszernym to potomnym wiekom, o Padewskim Antonim nannotowawszy piorem: *Non sine causa sapiētissima Dei ordinatio, Beatum Antonium velut justum quondā Abrahamum, de domo Patris sui, & de Patrio solo educere voluit, atq; in duabus Sanctissimis Religionibus Divi Augustini, & Divi Francisci implātari: nisi ut universa Christi Ecclesia, qua Sapiētia Augustini, & profundissima Francisci paupertate, tanquam duplici columna immobiliter nititur, ut inquam pulchrius Antonii sanctitate, & doctrina irradiaretur.*

Nie bez przyczyny Mądrość Boska tak zrządziła, Antoniego z Abramem że wyprowadziła Z domu, chcąc go wprowadzić w dwa S. Zakony, Z ktorych Kościoł ma dośc ozdoby, obrony. Lecz żeby ieszcze piękniey tu się Kościoł zdawał, Kázano, by Antoni ná ozdobę stawał.

Jákož ták mądrzy powiadáią ludzie , ták sławni Historycy piszą , y ia z Xiędzem Makowlkim ták trzymam , y że ták iest , konkluduię .

Dixit autem Dominus ad Abraham, egredere.

Utopionego w doczesnościách grzeszniká , głuchego ná głos Boski człowieká , rodzeniutenki Pan diabeł Oyciec. Nieporzucišz tego ktokolwiek , od czego cię sumnienie odwodzi , á B O G zázakał ,

Joannis 8.

iuzes ty wart biesá: *Vos ex Patre diabolo estis.* Domowa do obrazy ták dobrego BOGA okazy , iest to niepotrzebna kolligacya. Z tego domu woła

Serm: fer: ná ciebie Antoni Padewlki: Egredere de domo Pass. post Dom: tris tui, unde vos ex Patre diabolo de generatione,

1. quadrag:

id est de omni opportunitate peccandi. A tám idž , gdzie ci chodzi o duszę , gdzie o zbáwienie. Pewny Ascetá , do dyszkuruiących ná pomienione o pielgrzymstwie Abramá słowá , ták się odzywa: co to iest ziemiá , z ktorey wychodzić kazáno , tylko

Apud Mansi.

ciáło násze: *Quæ est terra nostra, de qua iubemur egredi, nisi caro nostra.* Niedbay o to ciáło umuškáne cáca , co iutro ropą spłynie , niepozwalay sercu tego kochác , co ciáło lubi , á iuzes kochány Abram. Święty Antoni , wziáwšy sobie impet z pomienionego do Abramá *egredere* , ták ná charde pioronuie subjektá : *Dicit ergo Dominus egredere, o! superbe cæce, de terra tua, ne conculces inferiorem, de cognatione tua, ne contemnas æqualē,*

Et de domo Patris tui, ne subsannes Superiorē. Słuchayże tedy chardy pacholku Padewskiego Kázno-
 dziei, spuść ná kwintę, coś chciał grác drugim
 ná nośie. Bądź postulzny, y słuchay mizerny stu-
 go tego Páná, ktory przy Boskiej powadze, był
 cichego, y pokornego sercá, á zrownasz spráwie-
 dliwemu przy postulzeństwie Patryarsze. Nowo-
 zakonny w wokacyi Boskiej Abramie, czegoś nas
 świętey rezolucyi náuczył przykładem, do tego
 ochotne ziednay nam serce. Niech iák Boskie przy-
 kazanie każe z miłością, my ták z áffektem słu-
 chamy, poki po strážnym, y nieochybnym z śmier-
 telnego życia *egredere*, zbáwiennego niepostulz-
 my wabiku: *Veni*. Dałby to B O G Kátolicy!
 aż przecię dali BOG, A M E N.

KAZANIE III.

Magnus vocabitur. *Matth: 5.*

Paratum cor meum Deus. *Psal: 107.*

Gotowe serce moje Boże.

ZE wielki Minorytá Antoni, *magnus*, iuż to
 głośny dzwonek: *dignoscitur sonitu*. Ze
 przytym słyszę, do kochánia BOGA wiel-
 ką ma Dawid ochotę, *paratum cor meum*
Deus, y to rzecz niemała. Z.S. Aż miło słuchác:

kiedy stworzone serce skłonne do marności, nie-
stworzoney miłości słucha rozkazu. Sercá przy-
bywa, kiedy całym sercem ma się człowiek do BO-
GA. Jeżeli bowiem kámyk ná doł, ogień w go-
rę, iáko do swojego náaturalnie ciągnie *centrum*,
iákże człowiek duktem náтуры rozumu, y wiáry,
tám swoich niemiałby dysponowác chęci, zkad
kochánia początek, y gdzie termin miłości. Rze-
telniey się to pokaże, kiedy serdeczną wAntonim
obaczemy ku BOGU przychylnóść, y tego Świę-
tego Minorytę, z małym porównamy Dawidkiem.
W tym iednak dank wielki dáć im winniśmy, że
oba ná serdeczną dla BOGA gotowi paradę: *Pa-
ratum cor meum Deus, paratum cor meum*. Jákoż
to ma bydz oczywista prawdá, że Antoni z ták
dobrym sercem, iák Dawid dla BOGA. Y tego mi
próbować náleży, ná większą chwałę twoię Bo-
że, ktoryś ná ludzi z dobrym sercem łáskaw: *Qui
salvos facis rectos corde*. Zá twoją szczerą pomo-
cą Mátko BOGA, á serc nászych pieśzcoty, w I-
mię Páńskie zácynam.

Psalms 7.

DOświadczoná w przyiacielskíey konfidencyi
przychylnóść, tym zwyczajnie wyrażamy
senssem, ten człowiek z dobrym sercem dla nas. Y
toć to jest sámo, co chcę o Antonim według BO-
GA mówić. Z. S. Wprzod iednak ná ciężką ser-
cá, niech mi się godzi ponárzekác *oppressya: Cor
me-*

meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea. Psalmo 37.

Ná która, álbo włásnego wstydu szkarłat, álbo
włásnych łez kordyał, ludziom skutecznie poma-
ga: *Qui seminant in lachrymis, in exultatione me-* *Psalm: 125.*
tent. Pielzczone álbowiem, ile delikátney z ná-

tury konstytucyi serce, więc ladaco mu szkodzi. Y
lubo w rozumnym świecie, *homo parvus mundus,*
absolutny w affektách Potentat, *cor Imperator af-*
fectuum, rex voluntatum; ták dálece, że niemasz *Seneca.*
wolnieyszego nád serce ludzkie Páná. Przecięż ie-
dnák częstokroć ták go sobie ślepa krępuie, y wią-
że inklinácyą, że iey poddańczyć musi. Z ktorey
subiekcyi, Bog-dayby ná pierwszą wyszło kiedy swo
bodę, gdyby ie auxyliarny łáski Boskiey nie se-
kundował sukurs, ták Teologowie piszą. Y ták
jest naycięższa ná ludzkie serce káptywacya, y op-
pressya, że kędyby kochác istotną miłóść, przy
złotey wolności powinno: bestyałskim służąc passy-
om, w tym się kochác musi, co kochánia niewarto.

Obaczmy w experyencyi, iák w źwierciedle
prawde: kocha się łakomy bogacz w znikomym
złócie, ktore nieco innego jest, tylko zółtey o-
drobiná ziemi, y ták będzie do szkátuły przywią-
zány sercem, iák ubogi do Niebá Franciszek. Pło-
dzi delicye rozpieszczony w puchách leniwiec, y
ták się delektuie poduszka, iák Jákob nocuiący
ná kámienu Boską wizya. Estymuie włásną ga-

lant urodę, która nic inszego nieieft, tylko sztuká umulkanego gnoiu. Y ták się z owym cieckác gotow plugactwem, iák Antoni Święty z Pánem JEZUSEM. Podobaią się te, lub owe, temu lub owemu kompanie, konwersacye. Y ták mu to smaczno ná nich złote trawic życia godziny, iák Błogostawioney Sálomei ná Seraficzných áffektách, Świętych w Kościele Bożych modlitwách. Wpráwi się wyuzdána gębá w ludzkich procederow cenzurę, y ták ma sobie zá rzecz przystoyną, cudze przed ludźmi krytykowác życie, iák Święty Hieronim wielkiego przed światem depredykowác Augustyná.

Y gdy w ten swawolne serce idzie áktorat : proszę zdrowego o definitywę rozumu, ieżeli nie w ciężkiew stworzone do kochánia Bogá oppressyi. Widział w tych koniunkturách rzecz sámę Święty Felix Kápucyn, kiedy po kweście chodzący ; pialtująca pieśka z osobliwszym gustem swoim Dámę, ustáwicznie uważał, y tę ták pewnego czasu zagadnął. Jákżebyś byłá szczęśliwa, gdybyś się ták przynajmniey przymiliła BOGU, iák się z tym delektujesz pśięciem: *O! te felicem, si hunc amorem in Deum dirigeres.* O! nieunoszony rozumie, czyli ci się B O G kiedy nád wszystkie wdzięki naywdzięczniejszy, nád wszelkie ładności naypiękniejszy nieprezentował wszędy? Pul-

cher

*cher in stabulo, pulcher in pueritia, pulcher in ere-
mo, pulcher in catenis, pulcher ad columnam, pul-
cher in cruce, pulcher in Coelo, pulcher in creatio- S. August.
ne, pulcher in redemptione, pulcher in salvatione.*

Sliczny w żłobie, ná pulzeczy, zwiázány przy
stupie,

Piękny w Niebie, w stworzeniu, w zbáwieniu,
w odkupie.

Proszę widzieć, zem nieraz rozumowi pozwoił,
zeby w tę, lub w owę wybiegł stronę, chcąc tyl-
ko zmiarkować, czym tá próżność, marność, ba-
gatela, y fraszka, tak sobie ludzkie zobligowała,
á ráczey z dementowała serce? że się w niey śle-
pym zákochało áffektem, y wcale dowiedzieć się
niemogę: ponieważ ná całym świecie, álbo śmierć,
álbo płacz, álbo pustki, álbo bieda, álbo ośátnie
ná człowiekâ utrapienie: *Ubiq; mors, ubiq; luctus,
ubiq; desolatio, undiq; percutimur, undiq; amaritu- S. Gregorig.
dine replemur.* To rzecz sámym przyzwoita sza-
lonym, iż to lubią ludzie, co im szkodzić może,
to gustuią, co otruc, tego szukáią, co oszukác,
temu konfiduią, co zdrádzic, ná tym się wespryc
co upaść, łatwo, y prędko może: *Cacamente car-
nales ejus concupiscentias amaritudines amamus, Idem
fugientem sequimur, labenti inbaremus.* Kochamy
iészce to áż nád to, co nas odkochác niechce: bo
gdzież szczerego przyaciela ználeść. Kochamy

to,

to, co nas odkochać nieumie, bo gdzież pies, ptak, szkapa, zna się na przyjaźni, lizac się y łasic, niekochać, bezrozumnemu pozwolono stworzeniu. Kochamy wreszcie y to, co nas odkochać niemoże, tak owe galanterye, struktury, ogrody, stroie, ktorzych ludzki ukontentować ánimusz, nie áffektem korrespondować własność.

BOG zaś istotna miłość, ukochawszy tak usilnie niewdzięczne stworzenie, że przy Bolkiey Wszechmocności prawie się wyniszczył: *Cum esset Omnipotens plus dare non potuit*; przy swoiey powadze, na rękách piasłuie, *in manibus ejus sortes nostræ*; przy swoim Maiestacie, z tak podufałą oświadczył się ku nam konfidencyą: *Delicia meæ esse cum filiis hominum*. Y to niesłychanym aprobował skutkiem, kiedy w Najswiętszym SAKRAMENCIE lokował się między ludźmi na ziemi, (proszę ápellacyą w protokule dobrego przyjać sumnienia.) Jezeli zaś to w ludzkim dobrze położony sercu? ktore iedynie dla swoiey stworzył tylko miłości, y rozumu dyrektorem do swoiego uprowadował kochania. Tak dálece, że rozbrykane ludzkie chęci (iákby to rzecz gwałtowna byłá kochać miłość, dobroć estymować) do kochania siebie, Boskim pragnął przymusić prawem.: *Diliges Dominum DEUM tuum, hoc primū mandatum.*

Ach!

Ach! zimne marmory, nieciepłość w sobie
naturalną mający ludzie! skrzepłe trupy, nie ży-
we serca! których najgorętsze miłości Boskiej
zagrzać niemoga płomienie. Użytsze Septemtry-
onalne lody, bo te za południowym topnieją cie-
płego wietrzyku zawianiem, w sercach naszych
cięższa nad północne mrozy zimą. Y gdzie przed-
tym miłości Boskiej dogrzewało południe, teraz
w lodowatey suppresyi, tak grzeszne zazięblo ser-
ce, że się na Boskie rozplynać niemoże áffektá, y
serdecznie ku Niebu odetchnąć mu trudno. Nie-
widác ziemskich Serafinow, exwisceruiących się
dla BOGA, o! amor, amor amore victus langueo,
& semivivus ardeo, te są Franciszka ámory. Nie-
słychác o Nereuszách, żeby na serdeczney miłości
Boskiej kompuls, zebrowe pałamawszy sztachety,
gwałtem pod Nogi Ukrzyżowanego Páná wyłka-
kiwało serce. Świętemu Koście, rozpalone mi-
łością Boską pierśi, zimną chłodzono wodą. Fákto-
ryuszá Minoryty, najzimniejszy wodá zavrzała.
A Jozef z Kopertynu Franciszkan, na wspomnie-
nie Imienia JÉZUS, zarázł w záchwycenie poszedł.
Pátrzał ná to Infułat Poznánski Andrzej Szodr-
ski, wielki nasz Protektor, defensor, y Dobrodziey.
Teraz między Chrześcianámi dla Chrystusá, iák
niegdyś między żydámi dla BOGA, poszukác do-
brze potrzebá z dobrym sercem Dáwidá: *Quaerivit*

X. Kierśni-
cki S. J.

1. Reg: 13. *Dominus sibi Virum, juxta cor suum.* Ktoremu podobnego, Seraficznego Oycá nieodrodnego Syná, widzę Antoniego Świętego.

Mam tę o Dawidzie 1. Reg: cap: 16. informacyą, iż ieszcze młody, iuż u Páná Oycá pasł owce: *Adhuc reliquus est parvulus, & pascit oves.* Zá owcámi chodząc, umiał y zá wolą Boską chodzić. Podobało się to Pánu BOGU wielce, kiedy y przez Apostoła szczycił się z tym Pan BOG, że ták podziwewego znalazł między ludźmi, do swego gustu, y sercá Dáwidá: *Inveni David Filium Jesse Virum, secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.* Co Święty zástyszawszy Chryzostom, z powiniszowaniem szczęścia, woła ná głos: o! szczęśliwe Dawidowe zástugi, ktore chwali Bog. Wystáwia Pan Naywyższy, przenosi, y sádzi nád innych godnieysze Sędziá: *O! beatũ Davidis Sanctissimi meritum, quod laudat Deus, prædicat Dominus, iudex præfert summus.* Mąż według Sercá Boskiego Dawid, cokolwiek według BOGA rozumiał, czynił, cokolwiek zdáło mu się Świętego, wypełnił. Gdy ták cáłym sercem był dla BOGA Dawid, nierozdzielny swoim B.O.G go uczynił przyiacielem: *Dum enim David Sanctissimus homo secundum Cor Dei, quidquid Deus cogitat gerit, quidquid mente concipit perficit. Dum inquam David Cordi Dei cor proprium jungit, sic eum Domi-*

S. Chrysost:

nus individuo amore, & conjuncta charitate dilexit.

Odryfowawszy w imaginácii moiey po części z dobrym sercem Dawidá, który w wypełnieniu punktualnym woli Boskiej, dał sercá życzliwego ku BOGU próbę: *Quod igitur David Vir secundum Cor Dei fuerit, hoc solum merito sibi comparavit, quia scilicet fecit omnes voluntates ejus.*

Mansi.

Teraz kombinuję rzeczy: kiedy wielkiego tym samym, iż z całym sercem dla BOGA, chcę próbować Antoniego Świętego: *Verè magnus est, qui magnam charitatem habet.*

Thomas Kempis.

Y lubo Antoni za trzoda niechodził, pilnując iednąk zmysłów swoich, iák pasterz owieczek, (bo to u S. Antoniego iedno *ovis id est sensus*) Niebieskiemu podobał się Gospodarzowi. Pobożne Antoniego Świętego życie, Pustelnicze w Emilii sekwestry, Dawidową w nim około zmysłów, y myśli serdecznych a probują ostrożność, ktoremu o to naybardziej chodziło, áżeby káżdą myśl tám szła, gdzie szło o BOGA.

Nie insze u tego Świętego pomyslenie, tylko żeby naymnieyszą myśl Páńką wiedzieć: *Nocte ac die rogabat attentissime Dominum, ut menti ipsius adspiraret, quod & illius voluntati gratius esset.*

Joannes de Labaye.

Dawid stárszych nawiedzając w obozie Bráći, ná tę samę trafił transakcyą, kiedy ieden Poganin Goliat, lżył prawdziwego BOGA, á z Izraelczyków zartował. Widząc to serdeczny Káwaler

ler, Dawid Goliatá ná poiedynek wyzywa, zá honor
Boški ná Pogániná woła, wImię Boże dáley! *Tu ve
1. Reg: 17. nis ad me cum gladio & hasta, ego autem venio ad
te in Nomine Domini exercituum.* Jeżeli nie to fá-
mo, to przynajmniey coś podobnego dokazuje
wielki honoru Boskiego zelant, Antoni S. Oba-
czywszy wFrancízkáńkim obozie, naypierwszych
ná placu od pogan zá Wiárę Świętą położonych
Káwalierow, uspokoić się niemogł do śmierci, po-
kiby się y on żywo oWiárę niepotkał: *Crescebat
in eo sitis Martyrii, & zelus Fidei magis; ac ma-
Surius gis eum stimulabat, nec eum quiescere patiebatur.*
Dla czego spokojne porzucá życie, ktoremu ser-
deczne umrzeć dla B O G A niedáło pra-
gnienie: *Utinam coronæ Martyrum suorum parti-
Joannes de cipem me facere dignetur Deus! Utinam liceat pro
Lahaye. Christi Nomine flexo poplite carnifici ídum excipe-
re.* Ná tyrańská rábaninę oddáć chciał ciáło, á-
żeby z otwartym BOGŪ pokazáł się sercem. Po-
twierdził swey ku BOGU przychylności, znacznie
Izráelski Koronat, kiedy się ná tyśiáczne práwie
zdobyya expresslye. Táki: z iednym w záwody, ten
Święty Dezyderyusz, ku BOGŪ serdeczne chęci
puszcza Jeleniem: *Quemadmodum desiderat cervus
Psalmo 41. ad fontem aquarum, ita desiderat anima mea ad
Te Deus.* Równó rozplywa się z rostopionym wo-
skiem w áffektá: *Factum est cor meum tanquá ce-*

ra liquefcens. C całym sercem szuka BOGA, y prą-
gnie, *in toto corde meo exquisivi te*, y znalazłszy ^{Pfalms: 118.}
tego Páná káskę, zupełnym sercá swego czyni go
dziedzicem: *Deus cordis mei*. Leći, nie bieży, y ^{Pfalms 72.}
skrzydlały Serafin Antoni Święty, iuż nieták do
zdroiowey wody, iák do czerwonego krwi Męczeń
skiej morzá, ktorego, że BOG inszym prągnie-
nie ochłodził sposobem, ták się dla Serafiná go-
dziło: *Nam hic fuit Seraphim amoris*. Przy Nie- ^{Rioianus.}
bielskiej bogomyślności, w serdeczne iáko wołk
rozpływał się áffektá. Niczego inszego niepatrzył,
nic inszego nie szukał, nic inszego całym sercem
niepragnął, tylko sáмого BOGA. Y temu wła-
sne oddał w posessyá serce, ktorego miłość nasy-
ćić ie, y ukontentować doskonałe może. Nád to
ták go święte wysuszły ámory, że zá iednym
wiatru powianiem, chwiał się ná nogách Antoni.
Cáły z ognia Seraficzny inamorat, więc niedzi-
wotá, że go wiatr powiwał. Rozpalone miłościá
Boską Antoniego serce, niby iedną zdáło się bydź
Etna. Kiedy bowiem dyszkurował Antoni, ogni-
ste kule nie słowá latały ku Niebu, serdeczny We-
zuwiusz, żywym miłości Boskiej nákarmiony o-
gniem, Seraficznym ziewał płomieniem: *Cur i-* ^{Georgius Ri-}
taq̃ cor Antonii fuerit Ethna, sacrorum incendioru. ^{ofanus.}
Temu się tylko wielkie niech dziwuią rozумы, co
to iest? iż ták szczupłe Świętego Cudotwórcy ser-

ce, ułtawicznym gorejące ogniem, ną serdeczny
nie spaliło się proszek, żeby nam było czym oko
zaprulzyć: *Prodigium maximum amoris in Augusto*
Idem. *pectore Antonii regnantis est, quod absq̄ incinerati-*
one inter tot ardores vivere possit. Co głębiey uwa-
żając Antoniego Świętego, dewot swoje przypis-
suię zdami się:

Non puto tot validis exaestuat Æthna favillis,
Nec tot habet tellus lilia mixta rosis,

Quot stringit Jესulum: flāmato pectore Divus.
Nierozumiem by się ták Etna palić miała,
Lubby ziemia tyle roż y liliy wydała;

Ile Aktow miłości Antoniego serce,

Ktore ogniem gorzało, nie w iedney iskierce.

Brakowało wody świātu, któraby doczesność iá-
ka zalała ten ogień w Antonim. Zbywało sposo-
bu do złey mysli, dobre nákloniec serce, niewiodł
się nigdzie płochym áffektem, przywiązány całym

Serm: Dom: s. post Pascha sercem do BOGA Antoni S. *Omne quod est, nil*
est, prater amare Deum. Jezeli index sercá ięzyk?
nigdy ináčzey, tylko co się regulowało do Bogá,
mowił Antoni: *Amare flagrans erga Deum suum,*
de Cœlestibus miscebat sermonem. Uważaycież! co
zá piękny miał przy swoim pektoralik ubostwie
Antoni? y táká jezeli wam się podoba galanterya?
przysądzić winniście, że z dobrym sercem był dla
BOGA Antoni. Tym czásem ia ną serdeczną kłó-
teczkę mowę moię zamykam, gdy kończę. Pa.

Paratum cor meum Deus. Lubo szczupłe z
 nąture serce, przecież mu iednąk tyle pozwolo-
 no, że sobie głośno rezonować może? y przed sá-
 mego Maiestatem B O G A, poradę sobie uczynić
 potrafi: *Paratum cor meum Deus.* Coż potym!
 kiedy przez niegodziwe przywiązanie do światá,
 obligacyi swoiey serce uczynić zádofyc niemoże.
 Gębá nás tylko, pasz sercá dobrego: *Ore suo be-*
nedicebant, & corde suo maledicebant. Mowisz, że Psalmo 61.
 BOGA kochasz ktokolwiek, á nic godnego kochá-
 nia nieczynisz, serdeczny z ciebie szalbierz: *Qui*
dicit se nosse eum, & mandatum ejus non custodit, 1. Joan: 2.
mendax est. O Boże! iedyne serc nászych obiektů!
 wnadgrode ozięblych chęci nászych, drugiego z
 dobrym sercem prezentuiemy Ci Dawidá, day nam
 dla niego piękne serce ku sobie: *Cor mundum crea*
in me Deus, & spiritum rectum innova in visceri- Psalmo 50.
bus meis. Przez co serdeczną uspokoisz, którą
 mamy do Ciebie prózbę, A M E N.

KAZANIE IV.

Magnus vocabitur. *Matth: 5.*

Jacob dilexi. *Ròm: 9.*

Jákoba ukochałem.

Niewielebym o takim trzymał, iktoby mało o
 Antonim rozumiał. Z. S. Ale że o tym dy-
 skwi-

fkwizycyi niemász, w kontrowerlye oto nie wcho-
dze. Większa mnie ciekáwość bierze, co to zá ie-
den Patryarchá Jákob? znác że człowiek wielki,
ponieważ Naywyższy śwíatá całego Rządzcá, z
niemałym oświadczył mu się áffektem: *Jacob di-*
lexi. Dálzey iednák, choć o ták wielką rzecz nie-
wyszczynáiąc kwestyi, z tym się klaryguie tylko,
iż dystyngwowanego Jákobowi niezárdroszczę
szczęścia. Biorę iednák z tąd niemały do dalsze-
go dyszkursu impet, kiedy o tym chcę szczerze
pomowić, że y wielki stuga Boski Antoni, w ro-
wnych z Jákobem u BOGA respektách. Y otym
ná większą Páná BOGA chwałę, dla oczywístzey
záś pokazánia prawdy, szukam Twego respektu
Niepokalánie Poczęta Pánno, ia w tę nádzieię, y
w Imię Pánłkie záčynam.

W Inszuy sobie kto chcesz, pierwszych respe-
ktow u ludzi, ia záś co inszego u Psalmisty
czytam, bogdayże to z Pánem BOGIEM sprawá:
Psalm 17. Bonum est confidere in Domino, quam confidere in
homine. Prawdá: że y ludzki respekt, iest Boskie-
go áffektu zádatek: *Locum familiaritatis apud di-*
S. Gregorius *vitem meruit, talentum profecto familiaritatis ac-*
cepit. Záčym iezeli kto masz łáskę u ludzi, dzie-
kuyże Pánu BOGU zá to, masz respekt u drugich,
bádzże ná bliźniego łáskaw, bo ináčzey ten Pan,
ktory kochác każe bliźniego, z respektu wyrzucił-
by

by cię swojego: *Si ergo nil pro indigentibus loquitur, pro talenti retentione damnatur.* To gdy Grzegorz mówi, sprawiedliwy BOG praktykuje, ty co ná to polityku rzeczysz? który tyle w Pańskim profituiąc respekcie, nietylko bliźniego interessu nietrzymasz, lecz y słusznym częstokroć pretensyom podchlebnym drogę támuiesz zábiegiem. Máło ná tym: ále y to ná Pańskim niewymagasz sercu, zá co go Boska mocno sprawiedliwość ściśnie. Y ták, któż Piłatowi kázał píśać ná Chrystusá dekret, który ściśniony sumnieniem, chciał zdrápać, iezeli nie ludzki respekt: *Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris.* Kto to ná Herodzie wymogł, żeby Marszałkowską Janá S. głowę przemiesiono ná stoł? iezeli nie iedney swawolnicy respekt: *Propter Herodiadem.* Kto wyperśwadował Dawidowi, żeby o niepodzciwy Amnoná niestrofował proceder? iezeli nie ten respekt, że pierworodne dziecię: *noluit contristare Amnon, quia primogenitus erat.* A z respektem káżdego mowiac: respekt y naygodnieyszim ludziom, isć obślessem do piekła pozwala. Respekt y nayzacnieyszim, nierozerwaną z niecnotą trzymać káże ligę. Respekt wszelkiey kondycyi ludziom, do pożyćia pomysłnego, nieśluszne píśze reguły. Respekt politykom, przekłetych maxym trzymać się rádźi. Respekt czásem y ná Ambonie, niepotrzebną wy-

Idem.

Joannis 19.

Matth: 14.

2. Reg: 13.

perswaduie dyfkretya, lubo sam BOG prawdę ży-
w. ad Timot wo rabać kaze: *Argue, obsecra, increpa.*

40

Y gdy tyle ná nas znikome wymagáią respektá, żadnego niemamy respektu ná BOGA. Przez to słusznym ukaraniem tám częstokroć swoje záwodziemy nádzieie, gdzie sobie niezáwiedzionc wrożemy obietnice: *Brevis est magni fortuna fa-
voris.* Tám, gdzie mocno o cudzym trzymamy respektéie, tám nam się równo z paieczyną deklárowane rwá manutenēncye. Spytamy się lepiej wielu o to Historykow, o czym słyszeliśmy nieraz, kto Bellizaryuszá tak odważnego Hetmaná, wyłupiwszy mu oczy, oddał do szpitalá, teżeli nie ślepy respekt. Niechcąc bowiem Bellizaryusz Teodory Cesarzowy łaski sobie náruszyć, ná Sylweryuszá Papieżá związanie, y odestanie ná wygnanie rezolwował się. Rozumiał pewnie, iż związawszy Świętego, zobligował sobie Teodorę do czáfu. Aż gdy słabey obligacyi przerwał się sznurek, dopiero iák kłębka po nici pawdy dochodzi, kogo miał respektować bárdziej, czy Námiestniká Bołkiego? czy niestuszne ludzkiey záwziętości rozkazy, słowem, dopiero się ślepy obaczył. Ják ná Niebie słońce, tak widoczna była Stánisláwá S. Polłkicemu świátu niewinność: przecieź iednák znikome Bolesłáwa śmiałego tyle mogły respektá, iż záćmiwszy Biskupią powagę, przynależyte Pasterzo-
wi

wi uzánowanie, ná iego ádmónicye, przyzwoitá
y wKrolách powolność, wiszącá nád Polskã z sprá-
wiedliwości Boskiej kárę, óslep skonfederowały
respektowych ná Świętego rozśiekánie Biskupa,
Politycy ich exkuzuiã, że tym nieobrazili BO-
GA, choć rozśiekáli Świętego, bo usłuchali Pánã
własnego. A ia zã z uczonym Krassetem, Apostla-
tami politycznymi nazywam: *Tu non es Apostata*
verbo, sed es Apostata opere, & hoc sufficit ad tu-
am damnationem. Jákoż ták ich spráwiedliwość
wytępiłá Boska, że z szczękiem tyrańskich szábel,
y sławne ich niegdyś zginęło Imię: *Periit memo-*
ria eorũ cum sonitu. Jákoż to oczywiste doświad-
czenie, kto się boi łáski ludzkicy utracić, ten
wnet znajdzie gotowe nieszczęście: *Qui timet*
hominem cito corruet. Więcey powiem, respekto-
wa u światá kreaturã, bez wszelkiego względu ná Proverb: 29.
BOGA, niby nie Boskie stworzenie. Albo gdy ba-
kę świeci, gdy innym przyświeca, á ták, że się ná
nim sparzy nieieden, właśnie iák smolána pocho-
dnią, która tym sãmym: iż innym świeci sãmá się
wniwecz obraca: *Aliis luceo, mihi consumor.* Lub
też iest iáko owa ármatá, która ná Pánskie chu-
ka, strzela áplauzy, niechże ia dumna ambicyã
własnego szczęścia bynaimniey prochem przesa-
dzi, wpunkcie się ná swoię, y cudzą roztrzaska-
biedę: *Disrumpor ut noceam.* Jest ieszcze niby o-

wo śliczne iąbłuszko, ktore gdy do gustu respektowego przypadnie, zązdrofne dogryzłszy mu zęby, pędko z niego zostąnie ogryzek: *Ad nihilum*

Matth. 5. valeat ultra. Y ia wcale niewiem, czy nieśtylsząno, niechciano byszyć, Boskicy o ludzkich respektách przestrogę, iż ci, ktorzy cię dziś kónonizują, ciż sámi potepić cię myślą: *Popule meus qui*

Isaia 3. te beatum dicunt, ipsi te decipiunt. Sam BOG istotne dobro, nic się przy nim złęgo tráfic nie może. Sam BOG istotny werydyk, uwieść omylną obietnicą niezwykł, iák ludzie umieia: *Non*

Numer: 23. est DEUS quasi homo ut mentiatur. Sam BOG, w ktorego respektcie nieomylnie sobie z Dawidem ząklądac możemy nádzieie: *In Te Domine speravi,*

Psalmo 30. non confundar in aeternum. W tym profitował znácznie stározakonny Patryarchá Jákob, á z nim równo, álbo lepiey Antoni Padewłki, co ták pokazuię ná oko.

Opisuiąc Historia Piśmá Bożęgo pierwszych Patryarchow dzieie, *Gen: 27.* o Jákobowym z Oycowskiego błogostawieństwá uszczęśliwieniu, taką relacyą czyni. Izáak kochány stáruszek, błogostawiać Jákobowi iáko Synowi, tey przy owey ceremonii zążył áryngi: *Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni,* o to zápach syná mego, iák odor pola pełnego. Coby tu ząkonnexya rzeczy byłá, wlásnym tego niechcę rezolwować zdánię. Ledwiebym iednák nierzekł,

że

że Izáak, niby słóświecki Polak, z polá ná błó-
gostawieństwo synowi zbiera materyą: *Ecce odor
filii mei, sicut odor agri.* A młodemu Jákobowi,
zyczna nieśmiertelney chwały dostáie się kreſcen-
cya, rzetelnieyszą *ex mundo symbolico*, biorę o tey
benedykcyi informacyą. Ze iáko rola, lub pole,
náaturalnym pstrzy się kwieciem, ziótká polne
przyrodzonym bez żadney ogrodniczey indystryi
szczyć się zápachem. Ták słáry Izáak życzył ko-
chánemu synowi, y to słáteczenie wrozył, iż iego
nieodrodny sukcessor, nie cudzym pieczętować się
będzie herbem, nie cudzey záżywać fortuny, nie
cudzą paradować apparencyą, nie cudzym ná kon-
gressách decydować stylem, lecz tylko tym, co mu
BOG, y náturá dáta: *Haud dubie significaturus:*
(id est Isaac) *Jacobum nullis quidem nobilitatis,*
divitiarum, aliorumq; bonorum titulis exotius, aut
aliunde derivatis, sed propriis ingenii ac virtutum
dotibus, conspicuum esse. Wielki Medyolanu Inſu-
lat Ambroży Święty, do tych słów *ecce odor filii,*
słodkim domáwia się dyskurssem, kiedy ták pane-
giryzuie Jákobá: że to ten, który w dołkonátych
kwitnáł cnotách, nie bez wdzięcznego Niebieskie-
go błógostawieństwa zápachu: *Erat enim perfectus*
in omni flore virtutum, et sacra benedictionis, atq;
Celestis beatitudinis redolebat gratiam.

Rzuciwszy ia nieraz okiem ná Świętego An-

toniego, gdy widzę w jednej ręce lilią nieskazitelną czystości Hieroglifik, w drugiej ręce *Florē Nazarenum*, Najsłodszy JEZUSA dziecinę. Nád to gdy ciekawie uważam, iák nieustannie Cnot Świętych y Mądrości, w nim kwitnęła pora:

S. Bonavent: Et vita floruit, & doctrina. Zdáie mi się, iż Antoni Święty, w Boskich benedykcyach *ad virum* Jákob. To sámo poważnym roboruie sensem *Joānes de Lahaye*, Antoniego Świętego opisuiący życie: *Potest de Beato Viro non absurdè dici, quod de filio suo Jacob dixit Isaac Patriarcha: ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* Y żeby się nie zdał bez rácyi mówić, taką tego álleguie przyczynę. Antoni Niebieskiego błogosławieństwá łaską nápełniony, y wonniącym Cnot Świętych przyozdobiony kwieciem, ták dálece, że był BOGU, y ludziom przyiemny: *Adeo enim Coelestis benedictionis gratiá perfusus erat, & virtutum odoriferis floribus mirificè ornatus, adeò: ut esset in omnibus DEO, & hominibus gratus.*

Genes: 28.

Peregrynuiąc z Berłabee ku Haran Jákob, sfa-tygowany spartłszy się w polu, ná kámienu zasnął, w tym przez sen widzi Niebotyczną drábinę, á po drábinie przewiiających się tám y sam Aniołow: *Angelos quoq; Dei, ascendentes & descendentes per eam.* Ná sámych zaś wierzchołku drábiny, widzi wspaniałego Niebá y ziemi Páná, który mu swoje
oznay-

oznaymiwszy Imię, przyszłe iego obiawia sukces-
fa, y o swoiey Boskiey upewnia protekcyi: *Ego sum
Dominus Deus Abram Patris tui, & Deus Isaac,
dilataberis ad occidentem, & orientem, & septem-
trionem, & meridiem, & ero custos tuus quaecunq;
perrexeris.* Piękny sen Jákobá, ále że mu się wy-
śnił, to Páná BOGA łáská. Dowcipny Týrinus
w mistycznym sensie, tá drábiná, że drogę dosko-
náłości znaczyłá, po ktorey postępując ludzie do
kochánia BOGA, y záżywánia delicyi Niebieskich
przychodzą, ták decyduie: *Tropologieè scala hæc
est via ad perfectionem, hujus varii gradus incipi-
entium, proficientium, & perfectorum, quibus Deus
invertice se se unit.* Święty Antoni Padewski przy
tey stánawšy drábinie, ták ná drábinę wabi: *A-
scendite o! Angeli, o! fideles JESU Christi, ascen-
dite inquam ad contemplantũ, quod sit s̄varis Do-
minus.* Zkąd ia ten formuię sobie Argument, ie-
żeli Antoni nowozákonny Jákob, ná Niebieską
świętey doskonałości wabi nas drábinę, toć znác,
że mu iá BOG iáwniey, niź przez sen pokazał:
w tym iednák nád Jákoba ieszcze szczęśliwszy, iż
nie ná drábinie spartego, ále ná własnych spoczy-
wającego rękách widział, miał, y ádorował Pá-
ná. Ktory dla doskonalszey expressyi respektu swo-
iego, w dziecinney dał mu się widzieć postaci, á-
żeby mu większą oświadczył przychylnóść. Ták
kon-

konceptuie X. Makowski, Akadémik Krákowski :
Sub forma pueri ostentatur JESUS Divo Antonio,
ut suum erga illum dulciorem affectum ostenderet.
Jeżeli też chodzi o oświadczenie promocyi, y pro-
tekcyi Boskiej Jákobowi ná 'wiat cały : *Dilata-*
beris ad occidentē Sc. Et ero custos tuus Sc. Ktoż
tego niewidzi? że respektowany od Niebá Anto-
ni, równo z słońcem po całym iaśnieie świecie,
pełno go wszędy, ták uczony Engielgrave Soc: J.
świadczy : *Non una in Urbe Roma, sed per Orbem*
universum jure meritissimo pluribus statuis, Paris,
Et Templis, quam annus dies numeret honoratur.
A że to z osobliwszey Prowidencyi Boskiej pro-
mocyi, o tym dysputy niemá sz.

Záczepił Anioł Patryarchę Jákobá, wyzwaw-
wszy go zá paly, (śmieszny pojedynk, ále dla
sumnienia, y życia bezpiecznieyszy) w tym poie-
dynku, gdy przewyciężyć niemógł Anioł Jáko-
bá, wchodzi z nim w komplanácyá, y zgodę: *Di-*
Genesios 32. mitte me, jam enim ascendit aurora, z pretensyi
kwita, puść mnie bo iuz 'swita. Miał y spokoiny
Antoni swoich importunow, tym cięższych, że
zátwardziały, z piekła rodem nápaśnikow: *Nec*
deerant illi crebra infestationes demonum. Osobli-
wie iedná k pewnego czásu, musiał się potykáć iák
Jákob z Aniołem, ále to gorzsa, że z złym, bo z
diabłem. Ten zfatygowanego Antoniego Święte-
go,

go, kòniēcnie chciał ządusić. Ze zaś Antoni S. krzyżowey záżył sztuki ná niego, wezwawszy ná pomoc Najswiętszey Heroiny, przez, *o gloriosa Domina*; którą tytułuje Święty Bonaventura *aurora felix*, czártá zwycięzył, gdy iák nocná cma przy wschodzie niebieskiey zniknął Jutrzenki.

Przyznác to musiał stáry Laban, przy pożegnaniu się z Jákobem, że mu BOG oczywiście błogostawił dla niego: *Experimento didici, quia benedixerit mihi DEUS propter te*. Urościwszy sobie jednák niestuszną do niego pretensyá, (ten jest fortel Páński wygodnych slug aggrawowanie czásém) po owych ná pozor tylko przyacielskich umizgach, w pogoń się Laban zá Jákobem puszca. Lecz ten BOG, który záwsze słowá dotrzyma, ná ktorego się ieszcze nikt niezáwiódł, áni záwieść może protekcyi; który swoy Jákobowi deklárował respekt: *Et ero custos tuus*, przykázał Labanowi surowo, żeby nietylko nic złego Jákobowi nieczynił, ále y najmnieyszym nieprzyciał mu słowkiem: *Cave ne quidquam asperè loquaris contra Jacob*. Dewoći, klienci, studzy Antoniego Świętego, y wszyscy łask iego indygenći, was dziś sobie ná świadectwo biorę, pod sumnieniem zeznayćie, iezeli wam BOG wiele dla Antoniego nie świadczył Włoskich Państw postráchu, okrutny Ezelinie, kiedy ci oppressyie ludzi, krwi rozlewa-

nie, żwawo exprobował Antoni; powiedz kto ci przykazał, żebyś mu y przykrego niemowił słowa, ieżeli nie Boska powaga; wszakżeś to samo przed swoiemi, twoiey się cierpliwości dziwiuacemi, wyznał: *Viri commilitones, non mirum vobis istud videatur, nam reuera divinum quendam vidi fulgorem.*

Pod słowem Krolewskim upewnia Dawid, że grzecznego Jákobá dziedzicem sercá swego BOG prawie uczynił: *Elegit nobis hæreditatem suam, specie[m] Jacob, quam dilexit.* A przeto dla ták ścisley z Jákobem przyiaźni, kolligatom iego z Egipskiey wychodzącym niewoli, Boskie świadczył łaski: *In exitu Israél de Ægypto domus Jacob, de populo barbaro, adjutor eorum, & protector eorū est.* Ze specyjalnym Antoniego S. sposobem, BOG dobrotliwy ukochał, iák szczerze upewniam, ták nie bez rácyi mowię, bo iák z oczow y z twarzy, same mu tylko patrzyły gracye, ták też BOG był zawsze z respektem ná niego, y dla niego. Kiedy po kilkadziesiąt tysięcy z światá tego Egiptu mizernych grzeszników, bráci swoich w Chrystusie, przeprowadzał ná wolność synow Boskich. Ná to wielka náwałnicá spadłszy, pobożnych Antoniego każącego słuchaczow, w szczyrym polu nie zmoczyła bynaimniey, iák niegdyś morłkie familiantow Jákobowych wody: *Omnes illos prorsus intactos*

tautos reliquit, ne locum quidem in quo stabant ma-
defaciens. Y ták ci to zwyczajnie to zá tym i-
dzie, z iákim kto sercem dla BOGA, z tákim BOG
respektem dla niego: *Quam bonus Isràel DEUS*
is qui recto sunt corde. Tego Jákob doświadczył,
tego Antoni sprobował: á ia tego probować prze-
stáię, gdy kończę.

Jacob dilexi. Lubo nie w latách, nie w kon-
dycyi, nie w staturze rowny Jákobowi Antoni, á-
le wielce podobny, kiedy w rownych u BOGA re-
spektách; wy też teraz co o sobie trzymacie ro-
wiennicy w látá, w honorze, w szczęściu, w fortu-
nie, w urodzie? wielcy powagą, wysocy rozumem,
znáczni ákceptacyą, odpowiedzcie Sálomonowi
ná to, co wam do zgadnienia zárzucił, ieżeli też
zgadniecie, kto, y czego wart u BOGA: *Sunt justii*
atq; sapientes, Et tamen nescit homo utrum amore, *Ecclesiast: 9:*
an odio dignus sit. Ktoryż tákí znáydzie się mię-
dzy námi Prorok? żeby komu powiedział tyś Já-
kob, tyś Ezau, ty będziesz w Niebie, ty poydziesz
do pieklá. Z przymilenia się z estymacyi, z hono-
ru, miarkować łatwo możemy, kto z nas co zacz,
co zá ieden u ludzi, ále te dowody Boskich respe-
ktow nie są argumentem. Franciszek Święty świ-
cił bokámi, u Antoniego łatá ná łacie; dawny Job
w gnoiu, podcíwy Tobiasz ślepy, á przecię co
przed BOGIEM warci, ledwie nie oczyma widzie-

my. Stroynych zász, y mozných bogaczow, *qui induebatur purpurá & bysso*, u biesá spráwa: *Sepultus est in inferno*. Ach! niedościgłe Boskiey Mądrości sady, któż nam te wytłomaczyć potrafi: *Ecclesiast: 9. Omnia in futurum servantur incerta*. Jeżeli ták jest, czemuż źle żyjąc, dobrze sobie tuszemy? iákbyśmy z Boskich wypaść niemogli respektow. Nowozakonny Jákobie, Boski faworycie Antoni Święty, przez ten respekt, w którym profitujesz u BOGA, tyle nam wyiednay, żebyś nas z BOGIEM poiednał. Bo lubo niewiemy, z iákimBOG sercem dla kogo, ále to ná pamięć, iż wypadł z respektu Boskiego, kto wpadł w grzech śmiertelny: *Maledicti, qui declinant à mandatis tuis*. A choćby też w doczesnym pożyćiu mielibyśmy się z łáski Boskiey nie źle, wiesz Antoni Święty, że to ieszcze máło ná nas, *quid prodest homini, si mundū uniuersū lucretur*, więc o lepszy uprasamy respekt,
A M E N.

KAZANIE V.

Magnus vocabitur. *Matth: 5*

Filius accrescens Joseph, Filius accrescens, & decorus aspectu. *Gen: 49.*

Syn przyrastający Jozef, Syn przyrastający, y piękny ná weywrzeniu.

IM dáley w las, tym więcey dREW, to násze przy-
 stowie. Ze zaś o moim Antonim im bárdziej
 myślę, tym mi więcey do mowienia przybywa,
 to sama rzetelność. Z.S. Wszak im bárdziej zbli-
 żamy się ku gmachom, tym wspanialszą w oczách
 nášzych prezentuią grandecę. Explicuię się z tego,
 co myślę. Im bliżey Majestatu Boskiego w wiel-
 kich respektách Antoniego S. uważam, tym do
 więkzey godności iego mam okazyą apprecyacyi:
Magnus in Regno Cœlorũ. Zkąd wzięwszy *Didac-*
cus Stella impet, rzuca między nas projekt, co ma-
 my o Świętym Antonim rozumieć? ponieważ tam
 Antoni wielki, gdzie naywiękzzych áni znać przy
 ziemi: *Qualem illum existimatis, qui coram DEO*
magnus ante cuius cõspectum uniuersi Imperatores,
et Reges terra nihil sunt. Atoli lepiej to co iest,
 y co może Antoni S. przed BOGIEM, z dalszego
 pomiarkuiemy dyskursu. Tylko o czásu cokolwiek
 upraszam, żebym się wielkiemu Egiptu Pryma-
 sowi przypatrzył, ktorego kochány Oyciec Jákob,
 temi depredykuie słowy: *Filius accrescens Joseph,*
et decorus aspectu. Po tak odmiennych szczęścia
 alternatách, przy Oycowskiy BOGA Wszechmo-
 gącego protekcyi, grzeczny z Jozefá człowiek:
Fuit autem Dominus cum Joseph, Joseph decorus a- *Genes: 39.*
spectu. Lecz stoy Jákobie, wielki Jozef, ludzki
 człowiek, Syn twoy nayukochańszy ozdobá Izra-

elá , podporá stáročí , zbáwiciel w nieszczęściu.
Ale mu się ieszcze znalazł rowny, ponieważ y An-
toni Padewski *major* w Niebici, wielki naynieszczę-
śliwzych Pátron ná ziemi , człowiek dla ludzi ,
zgoła, ták wielki humanistá dla wszystkich , iák
był grzeczny Jozef dla swoich. Y o tym dyszku-
rować będę, ná większą chwałę wielkiego BOGA,
ktory dla nas stał się człowiekiem. Ty tylko BO-
GA y Człowieká Mátko błogostaw , ia w tę ná-
dziecie w Imię Páńskie zacznám.

LUbo imioná y przezwiska, rzeczy z upodobá-
nia nádáne, to mi się iednák niebárdzo podo-
ba, zá co przychylnóść, lub iáką uczynność, ile
u nas Polakow ludzkością názwano. Z. S. Alboż
to iedno ma bydz nieużyty, nie ludzki, nie czło-
wiek? ledwie nie ná iedno, ile u grzecznych wy-
chodzi Polakow , ktorých w rodzoney generozyi
y ludzkości, postronne náchwalić się niemogły ná-
rody, ták historycy piszą. Komprobuie *Philippus*
Firmianus Apostolski legat , ktory ten dánek dá-
wał ludzkości Polakow : *Civilissima hospitalissima*
gens Polona, hospitale Regum & Regnorum. Teraz-
nieyszemi iednák czáły, więcej Imienia niż rze-
czy. Y lubo o humanistę , ludzkiego , nietrudno ,
coż, kiedy iego ludzkość iák parchem interest m-
traćci: *Non tibi, sed annulo*. Ták dálece, że czło-
wiek ludzki á bez interestu , názwać się może

wiel-

wielką w starym nowalią świećcie ; doćiekl tego
Doktor národow, y wydał interessantow sekret :
Omnes quae sua sunt quærunt. Aż to miło ná tá-
kiego spoyzrzec, co zyzem ná lichwę niepatrzy :
Jucundus homo, qui miseretur, & cõmodat. Już ten *Psalm: 111.*
y zá żywotá Święty, koniu się do processu Káno-
nizácyi z obligowani, z szpitalá przyłożyli Łazá-
rze: *Beatus, qui intelligit super egenum & paupe-* *Psalmo 40.*
rem. Niemogł sobie nikt lepiey ná świećcie pora-
dzić, iák gdy poratował drugiego : *Bene facit a* *Proverb: 11:*
nima sua vir misericors. Ná ostatnim swiátá cá-
łego sádzie, przywołani do dekretu nayıpierwsi
Pánowie, drzec będą od stráchu, iák odarći od
żinina : *Potentissimi quondam Reges, nudo latere* *S. Hieroni-*
palpitabunt, á uczynnym ludziom, nic się złego *mus.*
nie stánie. Mam tę pewnoś przez ekstrakt z Ewan-
gelicznego protokułu wyiętá, w ktorym ow akty-
kowano dekret, podzcie błogostawieni, prágnałẽ
bowiem, y dáliście mi : *Venite benedicti Patris*
mei, possidete paratum vobis Regnum, esurivi e-
nim, & dedistis mihi manducare, &c. Prawdá, że
y teraznieysi dobrodzieie miłosierdzie swiadcza:
u nich otwarte stoły, tyśiáczne ná expens idá in-
traty, y nieiednego ták náleżycie uraczyli nieraz,
że się ledwie ná ráku do domu záczołgał. Nie
pierwsza im to podárować y z siebie suknią, od-
paśác karábelę, rząd zdiác z ściány, rumaká ka-
zác

zác wyprowadzić z stáyni, y to z ludzkości dár-
wać. Nieieden z nich wziął sobie zá przystuge
bliźniego, domatorá w pokoiu, iák w więzieniu
náwiedzić, sposobne ná funkcyá promowować sub-
iektum, podác rękę do ludzi, wydác sierotę zá
mąż. Ale ách niestetyż! žal się Boże waszych ex-
pens polityczni dobrodzieie. Bo ieżeliś ktokolwiek
tego nieświadczył potrzebnymi, ále tylko dla swo-
iey potrzeby, potrzebá ci wierzyć, że niemasz o-
Matth: 25. bligacyi w Niebie: *Quam diu non fecistis uni de*
minoribus his, nec mihi fecistis. Y ták traktámen-
tá y uczyty, ieżeli tylko dla ostentecy bywały, á
ubodzy umierali od głodu, ták drogo Krwią od-
kupieni JEZUSOWA, iák nayspierwsi Pánowie.
Jeżeli z pysznemi becзки pękały się winami, á tyś
się ledwie od złości nierozpukł, kiedy ci się tá-
knący náprzykrzył. Jeżeli regały, y donatywy
twoie, po cudzych świecą się ściánách? á bliźni,
brát twoy w Chrystuśie bokami świeci? ná nic ci
się to wszystko w dzień nádgrody nieprzyda. Je-
żeliś wizytował domatorow, niby w więzieniu w
pokoiu, ále kogo? y z iákim pretextem? Jeżeliś
nieiednego postawił ná nogi, żeby ci skákał iák
każesz. Jeżeliś wyposażył sierotę, wyprawił do
ludzi, á toby podeyzrzeniem traćilo, zdáie to ná
delikátny rozsádek, ieżeli tá uczynność dla BO-
GA. O! ludzkości nieludzkie, o! dobre ná oko u-

czyn-

czynki, iákżc wam ná zły koniec przyidzie, kie-
dy sprawiedliwy Sędzia, ná publiczny skryte in-
tencye weźmie examen: *In cogitationibus enim* Sapient: 17
impii, interrogatio erit. W ten czas dobrowolną o-
baczemy szkodę, do ktorey nas interessowane do-
czesnością przyprowadziły myśli. Y o toć nas Grze-
gorz Święty dáwno przestrzegat: *Summâ curâ vi-*
gilandum est, ne vel bonis operibus serviens, mens
reproba intentione polluat.

Dáleki od tey suspicii y inwektywy był Pa-
tryarchá Jozef, ktory gdy złym bráci dobrze czy-
nił: *Pro odio reddit charitatem*, iuż tym sámy m-
iák BOG kázał był grzeczny. Więc czego win-
szował Jozuemu Eklezyastyk, że był wielki zbá-
wiciel elektow Boskich: *Maximus in salutem ele-* Eccles: 49
ctorum Dei, to ia Jozefowi wielkiemu dobrodzie-
iowi wybranego pokolenia Jákobá, ná panegiryk
piszę. Do ktorey pochwały, przez ofobliwszą kor-
relacyą, należy wielki sługa Boski Antoni Świę-
ty, nie mnieyszy nas wszystkich dobrodziey: *Ma-*
ximus in salutem electorum Dei. Wiem gdzie u-
rost, á Jozef się tego niewstydzi, iż ták wiele
mogł świadczyć ten dobrodziey ludziom. Zboga-
cił go bowiem BOG przy ubóstwie iego: *Cresce-*
re me fecit Deus in terra paupertatis meæ, ubogi Genel: 41
ziemianin, Pan całą gębą z łaski Boskiey Jozef.
Święty zaś Antoni pomieniony text ták czyta, y

tlomaczy: *In domo paupertatis mea, idest in humilitate cordis.* Ubogi familiant, uniżony sluga, y Pan wielki Jozef. Tak urosł y sam Antoni w domu ubogiego Franciszka, *in domo paupertatis,* tam gdzie poprzyięgło zawsze mieżkć ubostwo, a serdeczna sobie przybudowała pokoik pokora: *idest in humilitate cordis.* Tu gdy się najmizerniejszym poczytuie u ludzi, ztąd mizernym wiele świadczy ludziom.

Krolewską Faraoná powaga, Prymasem Egiptu deklarowany Jozef: *Dixit rursus Pharaon ad Josph, ecce constitui te super universam terram Aegypti.* Przydał mu nád to nowy zbawiciela tytuł: *Ibidem. Vocavitq̃ eum lingua Aegyptiaca Salvatore.* Y tak imieniowi swojemu umiał sama rzeczą korespondować pięknie, że Egipcyanie, iako kochane dzieci, w Oycowski Jozefa respekcie, zupełnie swoje pokładali nádziecie: *Salus nostra in manu tua est, respiciat nos tantum Dominus noster.* Jákoż co to był za człowiek wielkiej ludzkości Jozef, świadczy Philo Zydowin: *Prorox Aegyptius integerrimus Josephus, vir verè civilis civilissimus fuit.* Co Jozefie od lat kilku tyśięcy z relacyi Pisma Bożego słyszemy: to o wielkim Protektorze naszym, od lat kilkaset wszyscy chwała BOGU wiemy, ktorego że Boska Opatrzność w Egipcie światá tego uczyniła Viceregem, tak Xiadz Makowski A-
ká-

kadémik upewnia: *Beatus Antonius constitutus est
Prorex mundi.* Świadczone świątu łaski, wielkim
Gracyanem probują. Mnie zaś wierzcicie, iż go w
Krolewski wbiły u ludzi koncept: *Regia crede mi-
hi res est succurrere lapsis.* Pośiedzmy trochę przy
grobie S. Antoniego w Padwi, na cudownych pod
Jego świętą protekcyą mieyscách, rownych Joze-
fowi násluchamy się akklamacyi: *Salus nostra in
manu tua est.* Kiedy zdesperowany remedia zbá-
wienne, pacyent utracone zdrowie, interessant
zgubioną fortunę, marynarz pożądaný port, z
Oycowskiego Antoniego odbiera, y znajduie re-
spektu. Y choć ubogi Franciszkan Antoni, ieszcze
mu iednąk stáie, coby dał dla ludzi. Właśnie iá-
ko perła, która w ten czas zdáie się bogatszą, kie-
dy się z własney wyzuła konchy: *Nuda capit pre-
tium.*

Wspomina Pismo Boże, oplakanie głodne w
Egipćie latá, y nieszczęśliwe czáfy: *Anni steriles.*
W ktore dobrotliwy, przy swoiey spráwiedliwości
BOG, przewidował Arcymądrego Prowizorá Jo-
zefá, ták dálece, że Egiptowi wszystko szło za Jo-
zefá iák zmasłem: *Benedixitq; Dominus domui Æ-* *Genes: 39.*
gyptii propter Joseph. Miarkował to dobrze Pán-
skim Faraó rozumem, więc kiedy w mizeryi o-
wey kto się adresował do niego, ten dáiac ordy-
nans, biegayćie do Jozefá co żywo, á on temu zábie-

Genes: 41. ży : Ite ad Joseph. A ia tu aplikacyą do moiego czyniąc, tak dyszkuruję. Wielkiey rzeczy Jozef dokazał, że z nąpakowanych szpiklerzow, w nieurodzayne Egipcyanow przewidował latá. Większą iednąk widzi mi się humanistá Antoni Święty pokazał ludzkość, kiedy oprocz przewidowanych tyłekroć potrzebuiącym pożywienia cudownie prowiantow, same nieurodzayne Mátki *fructu ventris* z spiżarni benedykcyi Boskich, przez wielowładną kontentował interpozycyą. Przez co ma swoje ten Padewski Jozef u ludzi pobożnych estymacyą, a u wszystkich prawie powagę: *Cuncti fere mortales,*

Robertus à Licio Episc: Aquinat.

Antonium Paduanum devotione ardentissima colūt, ac venerantur. Jákoż máią zá co kochác, szanowác, y czćić Antoniego Świętego ludzie, kiedy jáko z Nilu nikomu niebrákuie wody, tak niczego nikomu z Antoniego łáski: *Nec ipse Patrocinium suum invocantibus negat.* Wokacyą co prawdá Minorytá Antoni, tak iednąk Świętego y wielkiego był záwsze humoru, iż kiedy miał co uczynie świadczył wiele: *à Divo semper gratia magna datur.* Jezeli do łáski Jozefa ubiegało się co żywo, Antoni Święty ledwie niewyleciał ná uszczęśliwie-

Idem.

Neoteric, denie káżdego : Advolat Antonius terræ pontiq, Pa-S. Antonio. tronus, Ditans terrinenas sepè favore Dei. Było co prawdá z Jozefem Egiptowi dobrze, álec y z

An.

Antonim ſwiātu całemu, ieżeli nie lepiej, zápe-
wne nie zle. Alboż to ordynácyá Páná BOGA u-
niwersalnym ſwiátá całego, bez rácyi náznáczy-
ła go Pátronem, tylko żeby nam patronizował
wszystkim; tá iest pomienionego Xiędzá Mako-
wskiego illacya: *Neg, enim sine causa Divina o-*
mnipotentia Beatum Antonium omnibus nationibus,
Regnis, & Provinciis, communem esse voluit, nisi
ut totus orbis periclitans ejus praesidii fulciatur e-
umq, sibi Patronum vendicet.

Czytam *Genes: 44.* że przywędrowawszy z o-
głodzonego kráiu po prowiant do Egiptu Jozefo-
wi Bráćia, kázał im pełne wory potrzebná náła-
dowác legumina: *Præcepit autem Joseph dispensa-*
tori imple saccos eorum frumento, quantum possunt
capere. Uprowidowawszy, y utraktowawszy Brá-
ći, podufale z nimi karesowác się począł, ſwiad-
czy Piſmo Święte. Náostátku owey ich niepamię-
taiąc robotki, tyle im wyrobił dla ſwych záſług
u Maieſtatu Jozef, że im niczego niezáłował Fa-
rao, y ná to dał Krolewſki przywiley, Jozef záś
ná Krolewſkie całą familiá ſprowadziwszy ſłowo,
żywił, y wiedział iáko oſwoich: *Et alebat eos o-*
mnemq, domum Patris sui, præbens cibaria singulis. *Genes: 47.*
Powinſzowác y my ſobie tego ſzczéſcia winniſmy,
ktorego niegdyś nieprzyiaźni Jozefowi bráćia,
kiedy nieraz czyniemy oczywiſtá Antoniego ho-
no-

norowi krzywdę: Antoni iednák iákby tego do nas niewidział, co widział potrzebnego świadczył. Ták Turkom w Kámieńcu, Tátárom w Lwowie, Zydom, Kálwinom, Lutrom, iego w swych potrzebách szukaiącym protekcyi. Nayspecyjalniey iednák my ubogiego Franciszká Synowie, á niegodni Antoniego Świętego bráćia, iego zászczycác się winniśmy łáská. Przy szczupłych álbowiē dochodách, z Prowidencyi Boskiej, y násznych Dobrodziewiow łáski, iák możemy, ták się żywiemy. Niechże nam się w spiżarni przebierze, iák do száfarzá do Świętego Antoniego obces. Zkad pewnie przy nászym niedostatku, te nam miłe slyszemy przymowki, pożywi to Święty Antoni, á Wielebny Jozef z Kopertynu, Prokuratorem go generalnym nazywał: *Et alebat eos omnemq; domum Patris sui.*

Eklezyaastyk Páński, osobliwszy Świętych Prokrow, Patryarchow, Panegirystá, powziáwszy zupełną o Świętego Jozefá grzecności wiadomość, przyznał mu to, że był między Bráćią Xiążę, utwierdzeniem ludu, umocnieniem národu: *Joseph Princeps fratrum, firmamentum gentis, stabilimentum populi.* Wspomniony Akwinatu Infułat, spentrowawszy cosię tylko w Autentycznej ználeść mogło relacyi, o Wielkim Gracyaliście Antonim S. nieokryślone w krotkich słowách zámknął dobrodziew-

Eccles: 49.

*Robertus
à Licio.*

dzieystwá: *Liberantur ejus interventu à naufragio
sepissime navigantes, à periculis gravissimis muli-
eres parturientes, ab infirmitatibus variis illas pa-
tientes.* Y ten zebrány faworow świadczonych ká-
talog, nieskończoną światá całego podpisuie wdzię-
cznością: *Propterea à toto orbe Sanctus hic, à cun-
ctis fidelibus fidelissimus advocatus exposcitur.* Wiel-
kasz to uczynność z Tátarkiey wyprowadzić nie-
jednego niewoli, zbankretowanego zapomoc, win-
dykować zástawy, długi dąć sposob wypłacić, wszy-
tko to jednák S. Antoniego dzielności przyznáie
*Sedullius: Quam multos diuturna captivitate mi-
seros libertati restituit, quod ille res per usuras, &
nefariam vim aliis ereptas restituendas curavit,
reddebantur pignora remittebantur debita.* Wiel-
kisz to protekcyi Antoniego Świętego Argument
potrafić w to, żeby śmiertelności silny przełamać
impet, á trupa ná nogách postawić. Tylekroć rá-
zy tego dokazał Antoni, osobliwie jednák w Ro-
ku 1675. Antoni Tortomanus od zboycow zábi-
ty, iuż nádgnily wstáie żywy; niedziwuyćie mu
się jednák co żywo, bo zwyczajnie ták rzeźwo y
umarły wstawa, kiedy go Antoni podźwignie. Wiel-
kasz to rzecz jeszczé w Macierzyńskim żywocie,
ná niewinney Mátki obronę, prokurować niemo-
włęcia Patroná, Antoni Święty tego dokazał. Ták
się rzecz ma: nieplodna Páni obliguie Antoniego,

áże.

ážeby iey uprošil sukcesora od B O G A, krotko mowiac, stáie się. Postrzegłszy to Mąż choleryk, (zapomniawszy o co sam z Zoną Antoniego Świętego prošil) porwawszy puginał, same przeklętą wzięwszy za kryminał suspicyą, niewinną przebia Zonę; to gdy on popełnia, w tym głos wołającego z żywotá słyszysz, co naygorzszego czynisz Oycze, to życie, do ktoregoś sam kooperował, wnet mi ie, oraz y niewinney Mátki chcesz odbierać; *Quid agis scelestissime Parens, vix mihi vitam dedisti, Et eam cum infantis Matris meae vita auferre paras.* A to mała rzecz, choćby y piekła ruszyć, żeby tylko przy spráwiedliwym interesie, niewinnego utrzymać. Antoni Padewłki wszystko to sprawił, kiedy w Roku 1649. ná Wezuwiuszu ognistey gorze stánawszy, potępionego pewnego Jegomości, wyprowadzić diabłu z piekła, rozkazał, áżeby z iego przyczyny, aggrawowanego niešlusznie od sukcesorow, piekielnym charakterem kwitował, czego zá żywotá uczynić niechciał, y zá to potępionym ná wieki został. Stało się to záraz, co kázał Antoni, á ten cerograf u nášzych w Neapolim znajduie się Oycow. Teraz ia o konkluzya proszę, ieżeli Antoni Święty *Princeps fratrum*, nie iest *firmamentū gentis*, álbo *stabilimentum populi*. Ty záś nam wybacz wielki humanisto Antoni Święty, że od nas indygentow
nie-

niemalż pokoiu, ponieważ wiemy ze nam cię BOG
Dobrodzieiem naszym gdy swoim plenipotentem,
iák niegdyś Fárão Jozefa zostáwił: *Hoc Domini- X. Miko-*
um transtulit in Beatum ANTONIUM, ut ipse tan^{uski} Akáde-
quam Prorex mundum hunc inferiorem regeret. Sły-
szeliśmy y to, że się w kształt piasku twoie Święte
rozsypano Ciáło. Przez co się świat informował
cáły, że piasiek policzy, ktoby twoiey ludzkości
skalkulował dowody. Ja tego nie potráfię, więc
kończę.

Filius accrescens Joseph: Jeżeli nie przeszedł,
to przynajmniey w ludzkości prymu nie dał sobie
wziąć, Jozefowi ANTONI Święty. A przecię
ták iedney w Florencyi Pánience do wyświádczenia
łáski był przytrudniejszy, że iá wprzod połáiał niż
iey zgubę wrocil, wprzod iey cudownie przemo-
wiwszy w Obrazie kápitułę wytárl, niż oczy z płá-
czu otárlá. *Gemmam amisisti & flevisi, virgini-* X. Bielicki
tatem amisisti & risisti. Utrátá cnoty máła u lu-
dzi szkodá, zgubá máłego cácká, wielka desperácyi
przyczyná. Boli serce Świętych, kiedy ich o frá-
szki prosimy, á nie westchnąwszy o to czego nie-
wyżáłuiemy ná wieki. Stráci się cnotá, z cnotá
duszá, z duszá BOG, z BOGIEM Niebo, y to ieszcze
zárty, zginie pierścioneck, sygnećik lub inna frá-
szká, áz do Świętego z płáczem! Ledwie nie prze-
mowi do nas ANTONI Święty, gdy go o docześnie

bágatele prosiemy: *quærite primum Regnum DEI*
Et hæc omnia adicientur vobis. Zászpiewaycie
wprzod *si quartis* o Niebo, á o reštę głowy sobie nie
psuycie. Kiedy powtornie wyſyłał Jákob Syny
ſwoie do nieznáiomego ná ow czas po prowiánty
Jozefa, obligował ich żeby mu podárunki wzięli :
Sumite de optimis terra fructibus in vasis vestris Et
deferte viro munera. Te ſtánawszy w konſpekcie
Jozefa, Judá ieden z bráci oddáiac tego komple-
mentu záżył. Pozwol proſzę mowić á nie gnieway
ſię ná nas: *Orá Domine loquatur ſervus tuus Et ne*
irascaris famulo tuo. Święty ANTONI Pádewſki
przez tego Judę rozumie upokorzonego penitentá
Judas confitens est penitens. Święty Cudotworco,
żebyśmy cię ſobie choć doſć ludzkiego dla nas le-
piey uięli zá ſerce pokorny áffektow náſzych ofiá-
ruiemyc prezent. Ty nas tylko Święty Humáni-
ſto w ſwym trzymay reſpekcie, bo my wiele trzy-
mamy o tobie, *tu Patrem Civemq; geras, tu conſule*
cunctis Tyś Oyciec, Tyś przyaciętel, możeń ſię
przyczynić, á iezliśmy nie grzeczni coż maſz z ná-
mi czynić, Amen.

KAZANIE VI.

Magnus vocabitur. *Matth: 5.*

Wielkim zwan będzie.

Isaias Propheta magnus & fidelis in con-
spectu DEI Eccl. 48.

Izaiasz Prorok wielki y wierny przed O-
bliczem Boskim.

Nie same tak ubłogostawione odludne Tebáydy
knieie, ktore niegdyś Wielkiego Pustelniká An-
toniego wychowały Niebu. Nie samo Rzymkie
Imperyum tak uszczęśliwione, że Wielkiego Anto-
niuszá wyfoká mogło ádorowác godność. Jeszcze
bowiem y dla nas jest ten áwántaż, że Wielkiego
Cudotwory Antoniego eminencyá, depredyko-
wác mamy Honor: *Magnus vocabitur.* Wypie-
lęgnowały nam go Augustyná Dodony, (wszák we-
dług S. Anzelmá *desertum est Religio*) żeby z nie-
go Seráfickiego wieki miały Merkuryuszá. Ado-
ruia pierwsze światá Chrześciánskiego Monárchie,
iáko Wielkiego w Krolestwie Niebieskim: *Ma-
gnus in Regno Calorum:* Y że tego z dwoistey był
godzien przyczyny, bo Święty y mądry; tak Abu-
lensis sádzi: *Et hoc quia habet duplicem magnitudi-
nem, unam bonae vitae & aliam sane doctrine.* Tym
urost y Wielki Prorok Izaiasz: *Propheta magnus &
fidelis.* Jáko bowiem niekończonie Święty, nie-
skończonie mądry Pan BOG: *Magnus Dominus*
DEUS noster, & magna virtus ejus, & sapientia
ejus non est numerus: Ták wielkich Náuczycielow,

Psal 146.

Káznodźciow, Prorokow, estymuie y kocha. Ták
 ki był Izáiasz, taki Antoni Pádewski: *Homines ma-*
gni virtute & prudentiá suá pradii. Jákoż y ia dól
 szym dyskurssem tę prawdę decydowác chce: Ze
 Antoni S. ták wielki y dobry Káznodźciá iák Izá-
 iasz Prorok. Ná większą twoię chwałę, ktorego ták
 wychwala Dawid: *Magnus Dominus & laudabilis*
nimis w Troycy Świętey iedyny BOZE. Má-
 tko Bośka dopomoż. Ja w Imię Páńskie záczy nam.
PRzy pierwszych Kościołá Świętego początkách,
 nappierwszy Wiáry Świętey Fundator CHRY-
 STUS, ná ten pewnego czasu niedostátek skárzył
 się, że mu do Káznodźcieyskiego zniwá brákowáło
 zniwiarzow *Messis quidem multa, operarii verò*
pauci. Zá czássem poszły rzeczy ináczey. Ma Ko-
 ściół Święty Doktorow, Náuczycielow, Dyrekto-
 row, co dosyc tylko iákoś krescencya licha. Y że
 to Káznodźciom nie szkodzi (choć im ná słuchá-
 czu brákuie) ták remonstruię. Oto sam Zbáwi-
 ciel Mistyczny wierney trzody Pásterz, iedney
 przyszedł szukác owieczki *Ovem qua perierat.*
 Tenże sam samey Mágdalenie *Luc: 10.* Samey Sámá
 rytáncę *Joan: 4.* Kazánie powiáda. Dwiema z Eńńá
 us idącym, Uczniom ták obszernie pisino Święte
 explikowál Chrystus, iákby ná pierwszey w Kon-
 gressie licznego Audytorá Sorbońskiey siedziál Ká-
 tedrze; *Duobus pauperibus discipulis, tot Mystera*
decla-

Die: fer: 2.
 Fasch.

declarare dignatus est Dominus. Dla iedney perty
Math: 13. całą Kupiec ażárduie substancyą. Dla
iedney Heleny, włzelką *Paris* sforcuie się. Má
iednego zwierzá Krolewka w knieie idzie páradá.
Toć po oszácowána y iednę duszę, żeby ją ułowieć
z dusze nie žal pracować. Święte Chryzostomá do
gustu mi przypádko prágmnienie *non Personarum, sed*
Auditorum multitudinem in Ecclesia requirimus.

Nie ktoby był, lecz ktoby słuchał nas prág-
niemy

Jáko sobie dusznego Zbáwienia życzemy.

A dla opáczney imprezy komus uczony Diez
przepuścił po nośie chrábałzczá: *hodie verò nisi Pra-*
dicator plurimos habeat Auditores, eosq; nobiles putat
operam perdi. Powtarzam tedy, że nic to nayza-
czniejszyemu Káznodziei nie wádzi, że frekwencyi
nie widzi.

Ale co mi rzeczećie na to, którym BOG, su-
mnienie, interes wíecznygo zbáwienia, każe, dy-
ktuie, y rádzi Boskiego słuchać słowá? Czemu ták
puste w naywiększe Świętá Kościoty? *eo quod non* *Tren: 1.*
sint qui veniant ad solemnitatem. Ile w ten czas
kiedy solennie spráwę duszy nászey zárlivi indu-
kuia Káznodzieie? Ciekáwą gdy kto czyta gázetę
(choć nam z tego nic nie przyidzie, álbo się ná má-
ło przyda) co żywo uchá nádstawia. O nászym zbá-
wieniu álbo potępieniu ná Ambonie mowá, gdy
tego

tęgo Kátoliku nie słuchasz? cóż ná to przynaj-
mniey mówisz? Boskiego słowá nie lubisz bezbo-
żny z ciebie człowiek *propterea vos non auditis,*
quia ex DEO non estis. Gdy ná Kazánie nie idziesz
gdy możesz, kazał ci CHRYSSTUS powiedzieć iu-
żeszty z Świętych wyrodek: *quia non potestis audire*
sermonem meum vos ex Patre diabolo estis. Jeżeli w
kánárovych Boskiey wymowy nie masz smáku sło-
wách, nie godzieneś dobrego słowá. Już to by-
dlę nieczłowiek, co woli młoto nie cukry, błoto
niż perły. Y z takim tak też w Ewángelii obcho-
dzić się kazáno. *Nolite proiicere ante portas Mar-*
garitas. Słuchay głuchy ná Słowá Boskie człowie-
cze. Jeżeliś zákámieniátego sercá, któż wie, czy
wszechmocny Moyżesz, nie łaská ále łáská tego
kámienia tak nie zmollifikuie, że rzęśistych też ży-
we wytrysną wody, ná twoiey duszy obmyćie;
żebyś był grzechowy kopciuchu dla BOGA grze-
cznieyszy. Ktoż wie jeżeli cię wierutny Apostáto,
do pierwszey BOG nie záwoła łáski, y tám się z to-
bą pojednać nie zechce? Jeżeli zá żywotá Święty,
kto Boskiey słucha y usłucha náuki, *Beati qui au-*
diunt Verbum DEI & custodiunt illud. Toć kto
tey nie lubi hármonii, znác że mu miłsze przekłę-
tych potępieńcow wrzáłki. Zdrowá życzyłbym
przyiać reflexyá. Gdybyś się kryminálnie osádzony
delinkwěcie spodziewał, że iutro Sędzia zechce cię
śmier

śmiercią dąrować wielki dłużniku? ze swoiey komuś co winien, superfedować ci gotow pretensyi? odsadzony od fortuny, substancyi, honoru, ze ci to jutro powroca. A wreście, ze byś ktokol wiekymiał nadzieię, ze Krol Monarcha z toba chce mieć konferencya; Ják ze byś swoiey każdy z was attentował, pilnował, y wartował godziny? czekałby ow w turmie relaxacyi dekretu. Ten kwitu z pretensyi. On przysadzenia fortuny, godności: A wszyscy tey szczęśliwey godziny, fortunnego czasu, ze byśmy z Nayiásnieyszym mogli konferować Majestatem.

Ach niestetyż! *Sapientiores sunt Filii hujus saculi filii lucis.* Ják obrotnieysi są ślepi Synowie Świata nad Synow światłości. Nam BOG ná jednym Kazaniu tyle dąć może instynktu, tyle sposobow, ze y Sędziego przeprosić, y z naszey pretensyi wykwitować, y do pierwszego szczęścia wrocić się. Y z BOGIEM Krolem y Pánem naszym, bezpiecznie mówić, serdecznie konferować możemy, przecię o to wcale niedbamy. Oplákana polityko, głupi rozumie! Przedwieczney Mądrości słuchać nie rádzisz, á jedney zdrádlivey Syreny lub blaźnującego kozaká kázysz! Miłe Słowo Boskie, iákżeś ludziom niesmáczne! Słodka Przedwiecznego Słowa peroro, iákżeś teraz korzka! Y już do tego przyszło: ze się ná plotkách bábskich, długie nocy kurczą, á o Świętey wieczności uprzykrzona
godzi-

ada. adTi-godziná. *A veritate quidem auditum avertent ad
mor: 4. fabulas autem convertentur.* Szczęśliwszych w
tych rzeczy konjunkturách uznáię wielkich Pro-
rokow y Káznodźciow Izáiaszá z Antonim Świę-
tym. Co że się ták á nie ináczey działo, dochodzę
z Pismá Świętego. Záchodzi *Isa: 20.* osobliwsza
Izáiaszá od samego Páná BOGA obligácyá, żeby
się rozebrał práwie do nágá, náwet żeby y obowie
zrzucił. *Vade & solve saccum de lumbis tuis,
& calceamenta tua solve de pedibus tuis.* Y świád-
czy literá Święta, że ow Prorok ták wielki: Ow
záwołány Káznodźciá, uczynił to wszystko, kiedy
bez odzienia y bosó chodził: *& fecit sic vadens
nudus & discalceatus.* Coś to w tym musí bydz
zá sekret, że miásto przystroic się w płaszcz, w kom-
żá w rókietę, ná Kazánie, y z ostátniego woru
czyli cilicium rozbierác się Káznodźci kazáno.
Czy przez to BOG Izáiaszowego niechciał upe-
wnic Audytorá, że do ostátniej kofzuli opierác się
będzie przy prawdzie. Bosó ná Kazánie Izáiasz
idzie, żeby nam ádintendę zostáwił, iż tych doży-
jemy czasow, gdzie Káznodźci ná Ambonę iák
po spilkách bosemu, trzebá chodźic. Czyli też ie-
szcze Izáiasz przez to chce informowác káżdego,
że iákó on w konspekcie nieprzeliczonych obnażo-
ny stánął słucháczow: Ták my wszyscy ná Uniwer-
salnym sadzie stániemy. Kiedy wielkich niecnót

nászych spráwiedliwość Boska zedrże kortynę *quid
quid latet apparebit.* A raczey czyli nie z tey przę-
dzey przyczyny, że iák Izáiasz ták ná krzyżowey
Ambonie obdárty dla miłości nászey Jednorodzo-
ny Syn Boski perorowác czásu swego będzie. Czy
z tey czy z owey przyczyny, nági, goły Káznodzie-
iá Izáiasz, dáley się nie pytam. Gdy iednak głébiey
chcę uważác tę dla Izáiaszá dyspozycyą, áż mi przy-
chodzi ná myśl Antoni Pádewski, y miárkuie w nim
coś podobnego czemu się w Izáiaszu dziwiłem. Kie-
dy zostáwšzy Fránciszká S. Synem (ktory nágo iák
Chrystus ná Krzyżu, ná rogołcze umierał) máiąc
pošród Pogáństvá ná kazánie biežec, náwet y Ká-
nonicką z siebie zdeymuie rokietę, oštátnie zrzuca
trzewiki žeby márnice nie záwadzáło w drodze,
gdzie szło o ludzkie zbáwienie. A ia powiádam
ták się rozbierác gotow, komu miłość Boska do-
grzeie. *Antonius noster omnibus relictis nudus ad Engelgrave.
nudum Christum confugit.*

Rzecz osobliwsza Izáiasz Cap. 6. nánotowáł
o sobie, że przy expedycyi ná funkcyą Káznodziey-
ską, nie práktykowáną ceremonią ieden z Niebie-
skich Seráfinow, wziáwšzy wágiel w klešczce, do-
tykał się nim ust Jego. *Et volavit unus ad me de
Seraphin & in manu ejus calculus quem forcipe tulerat
de Altari & tetigit os meum.* Z tym Izáiaszá
wáglem idę do Antoniego Świętego do kuchnie,

gdzie garki pomywał, naypodleyfze kuchenne od-
prowiał usługi. Ten Swięty z instynktu Boskie-
go od swego zawołány do Refektarz Przełożone-
go, obligowny pod posłuszeństwem, żeby co Br-
ci do zbudownia powiedzia: Tk mowic poczł
że z kuchni przyszedszy rozumia kżdy, iż Izia-
szowym miał ust zapalone węgłem. Jkoż tk
byo: gdy łsk Bosk wsprty. A S. Ambroży
mowi, *Calculus hic ignitus Symbolum erat Spiritus
Sancti gratia.* Gotuic iešc Brci sam nie gotowy
kazc. Gdy gęb otworzył, ledwie nie ik z piec
ogniste wybuchły peryody. *Sermo ex illius ore tan-
quam ex ardenti camino proficiscens.* Dyspono-
wany potym z kuchni n Apostolsk funkcj, z-
pmietłyech exgeruic grzesznikow iko ogie y
poniskie chrošciny, y wspnite pali cedry. *In
Concionibus suis eam adhibens justiti equitatem, ut
sive magnis, sive parvis, loqueretur, veritatis jacu-
lis, indifferenter omnes feriret.*

Joannes de
Labaio.

Joannes de
Lachaje.

Zszed czas pewnego surowy Iziasz ordy-
nns, *Isa: 58.* żeby cłym gošem woł y pioro-
nowł n excess, swawole, wystpki ludzkie, że-
by wyrzuci wrcz ich niecnoty. Pnom żeby
po tyrnšku swych nie obciżli poddnyech. Su-
go, żeby podciwic y wiernie swym sużyli Pnom.
Kupcom żeby si przeklt lichw y oszukaniem
nie bwili bliźniego. W Małżestwie żyjcym
żeby

żeby sobie wiary, miłości dochowywali. Spraw at-
tenduiącym żeby przez ich niestufzne dyffugia,
niesprawiedliwe wycieczki pacyenci w prolonga-
cyi expensa nie záchodzili. Bo ináczey pod su-
mnieniem do restytucyi obligowani będziecie.
Zgoła wszystkim mow Izáiaszu, pámiétaycie ná
wokácyá, ná zbáwienie, ná stráaszne y niechybne Pá-
ná BOGA sądy. Zátuycie, pokutyycie, bo idzie o
iednę duszę, o iednego BOGA, o iedyną wieczność.
*Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam, &
anuntia populo meo scelera eorum, & domui Jacob
peccata eorum.* Y mamy o tym wiedzieć, że to
z wielką duchá żárliwością pełnił Izáiasz. Aleć y
Pádewski Orator záwołány ná cały Swiát Kázno-
dzieiá, nie uszedł tu Izáiaszá, *fecit nimirum instar
Isaiae cui dictum est clama ne cesses, quasi tuba exal-
ta vocem tuam. Sc: mittentisq; DEI Auctoritate
fretus factus est praco DEI.* Z Jákim to zász stá-
ło się sukcessem, z iák Swiętym áwántarzem, dość
rzetelnie; Jerem: Utinen: O. N. wyráził. *Cujus
predicatione discordantes ad pacem reducebantur,
captivi dimittebantur, usurae restituebantur, Me-
retrices convertebantur ad DEUM, sic omni gene-
re flagitiorum detenti ad penitentiam confluebant.*

Do zgody przysli ci co się wádzili,
Więżniow puszczano, y co lichwą żyli,
Wrócáli szkodę, y same Metressy
Kochály BOGA iák kiedy Teressy.

Swię-

Ibidem.

Święty Chryzostom zważywszy zacność y prerogatywę Izáiaszá Proroká, depredykuie go, że był záwołány Káznodzieiá, árcywymowny, y wielkicy estymáciyi człowiek: *Propheta vocalissimus & magniloquentissimus*. Nie oszácowány Izáiasz, y z właśney cnoty, y z złotey Chryzostomá táxy. *Maxima laus placuisse summis*. Wszedł w ten wysoki o sobie concept, główny wiekow swoich Apostołów, Świętšzy Perykles Antoni Pádewski, kiedy przeszło po trzydzieści tysięcy Audytorá miewáiac, w obszerne z nim wychodząc polá, z tą widział áttencya, iákby ich mákiem záśul *vix murmur aliquid aut strepitus sentiretur*. Regulus Biskup Fráncuski, gdy raz nád Stáwem lub Jeziorem kazał zábkom rechcącym cicho przykazał, iákož tak się uciszyły, że ich do tych czas niestyháć. Gorsí niedyskretni ludzie nád głupie záby, kiedy w ten czas ledwie nie naybárdziej szepty, rozmowy, káślánia, száślánia, krzákánie, gdy BOG nieográniczonego Májestatu przez Káznodzieyńskie dyszkuruie ustá. Ogrubaniepolityko! Antoni Święty tak był szczęśliwy iáko *Magniloquentissimus*, że go co żywo z pilnością słucháło. Nie sławnyž to Święty ANTONI Káznodzieiá, kiedy kázuiący w Rzymie od głowy cáłego Chrześciáńskiego swiáta Arká Testámentu iest osádzony. Od Purpuratow Rzymskich cudem mądrosći intytułowány.

Idem mansi.

A raz zgromádzonym predykuiać Fránciszkanóm,
Seráficzny Oyciec Fránciszek S. ná powietrzu po-
kazał się, pewnie żeby to Jego Kazánie ápprobo-
wał. Nie głośnyż to Izáiasz ANTONI Święty,
Vocalissimus. Kiedy pewna Mátrońa gdy iey Mąż
niechciał ná Kazánie pozwolić (biedá z przeci-
wnym stworzeniem) wyszedzsy ná salę domu swo-
iego, o dwie mili każącego slyszála cudownie AN-
TONIEGO. Nie dziwnyż to ANTONI Święty
Orator? Kiedy podczas Jubileuszu Hiszpáńskim
każąc Językiem, wszystkie go przybyzowe naro-
dy, niby iednego z Apostołów w Jerozolimie do-
brze rozumiály. *DEUS qui Apostolis in Festo Pen-*
tecostes linguas omnium nationum indidit tantam
gratiam concessit Antonio, ut omnes Nationes, Ger-
mani, Poloni, Sardi, Belgæ, Galli, Itali, Hungari,
Angli, eum intellexerint.

Powiedział to o sobie Izáiasz, że iák naylepiey
nápięta strzále w łuku, ták go BOG do Prorockiey
wydysponował y ápplikował obligácii *Posuit me*
sicut sagittam electam. Co uważiając Zacharyasz
la Selve decyduje, że toż samo mógł sobie dobrym
sumnieniem przypisać ANTONI: *Dicere potuit se a*
DEO missum ut sagittam electam. Jákoż naykrná-
brnieyszych inwet-ratów, nayzápamiętálszych re-
cydywántow nayzacnieyszych cholerykow, nay-
swawolnieyszych liberynow, naytwardzieyszych

Here.

Zachap: la
Seleve.

Heretykow, "táki ednym" miłości Boskiej, Słowá Boskiego dewinkował zástrzátem, 'ze mu ná zbá-
wienny łup poszli szczęśliwie: *Heretici multi, plu-
res Schismatici, & innumerii alii peccatores, variis
in locis prædicationibus ad valedicendum peccatis,
& ad DEO piè inserviendum adducti sunt.* Y fa-
mego czártá ták dobrze przy Apostolskiej zwá wo-
ści ugodził, ze poszedł z dymem ále nie do Niebá.
Ták się stáło; każe ANTONI Święty zárliwie, w
postáci kursorá przychodzi, ná kazánie diabeł, oddá
ie pewney Jeymci list, y słownie przydáie, ze twego
syná wzięto w niewolá, y záraz zábito. Postrzegł te
sztukę diabelská záraz S. Antoni, áffiducie, Syn twoy
zdrow y wolny; *Nihil timeas Domina, Filius tuus
& vivit, & rectè valet.* A ten co ci tę przyniósł
gázetę z pieklá nowiniarz. Ledwie to Święty AN-
TONI wymowił, czárt z dymem zniknął. Y ten
ci to iest, co wam do uchá szepce; ze się w domu
zle dzieie, ze się tám mogło co stác złego, zeby dy-
strákcyá uczynić do słowá Boskiego.

Joannes de
Lachaje.

Isaie 1.

Zostáwšy Piorokiem Káznodzieciá Izáiasz,
miásto do ludzi, poczáł Niebo y Ziemię do audy-
encyi ánimowác ušilnie. *Audite Cæli & auribus
percipe terra quoniam Dominus locutus est.* Miał
ten dla siebie Święty ANTONI honor, ze go Nie-
bieskie Obłoki, Ziemiá y Elementá słucháły dru-
gie. Ták kiedy obfity deszcz pádáiac, naymniey-
sza

szą na Audytora Jego w otwartym polu nie spadła
kropelką. Ziemią na rozkaz ANTONIEGO Świę-
tego już ogniłych wróciła do żywota trupów. A-
dryatyckie Morze przewidywało z rybek nierozu-
mnych liczne Audytora, na ten czas, kiedy go
głucha na dobre swoje niechciała słuchać herezya:
Powietrze pomyslnym przysługiwało się Maryna-
rzom wiatrem dla ANTONIEGO Świętego.

Izaiasz Apostolskie nogi, pilne około zbawie-
nia zabiegi, tak enkomizuje *quam pulchri pedes* Isaia 52
*annuntiantis & predicantis pacem, annuntiantis bo-
num predicantis salutem.* Wielki Káznodzieio
Nowozakonny Izaiaszu! gdy nie mogę mieć tey
śmiałości, podufałości, y szczęścia; żebym z Pur-
puratem Rzymskim, a na ow czas Generałem Za-
konu moiego mógł zálawszy się łzami, Twoiey
kánarem Niebieskiey słodyczy zápráwny Kážno-
dzieylki ucáłowác ięzyk, ktory do tych czas iák ży-
wy w Pádewskiej konserwuiemy Bázyllice: Przy-
najmniey choć Bonáwentury S. árynga, ále pra-
wdziwym naszym sercem weneruiemy, tę Apostol-
ską Relikwią. *O! lingua benedicta, qua Dominum
semper benedixisti, & alios benedicere fecisti.*

Náder Święty Języku ktoryś chwalił Páná,
Do tego żeś wiodł drugich rzecz wyprobowana.

Twoie zaś Apostolskie nogi Izaiaszową uszá-
nowáne powagą, bezpiecznie z naygłébszą cáluie-

my

my rewerencyą *Pulchri pedes predicantis salutem.*
Ja zaś p[ar]tykularnie y głowę y serce przy nich skłá-
dájąc, o ták wielkim Káznodźiei málińkiemu Ka-
zániu konkluzyą kłáde, gdy kończę.

Isaias Propheta magnus &c. Decyduyżę te-
raz ktokolwiek iestes zdrowego rozsádku! iezeli
ANTONI Święty nie Izáiasz? Jezeli ták przykłá-
dny, ták wielki Káznodźieią, ieszcze nie wielki!
ponieważ sam CHRYSSTUS to przyznáie *qui fe-
cerit & docuerit hic magnus vocabitur.* S. An-
toni y czynił; y mówił, niechże nikt nie mowi, że-
by nie był Káznodźieią wielki. Ale spráwiedliwy
Sędzio BOZE, ktorego niby náwyższego Kázno-
dzieię ná Ambonie, w Cymboryum, w Nayświęt-
szym SAKRAMENCIE Utáonego, okiem wiáry
poznáiemy, ktory z naymnieyszego słowká sádzic
nas bédziesz: gdy nie możemy sobie ináczey po-
rádżić, supplikuiemy; Spráwiedliwy Sędzio, niech
mizerny Káznodźieią z Audytorem nie idzie w A-
ktorat: *Non intres in iudicium cum seruo tuo.* Ale
od Ciebie Káznodźieio Káznodźieiw CHRYSSTE,
zá twoią przestrogą wziąwszy náukę, á że się z łáski
twoiey popráwiemy. Leniwy ná słuchánie słow Bo-
skich słuchay y ty głuchy grzeszniku, bo u Augu-
styná Świętego źle o tobie slychác. Znáć że my-
ślisz bydz w piekle kiedy bywác niechcesz ná Ka-
zániu. *Sicut nullum est majus signum predestina-*
tionis

tionis aeterna quam DEI verba libenter audire, sic
nullum pejus est signum quam illa contemnere. Bo
ieżeli słowo Boskie iest nutrymentem duszy, znąc
że śmierci pewny, kto wcale stracił appetyt. Je
żeli słowo Boskie iest listem z nāszey Oyczyzny,
znąc że o nię niedbamy, kiedy się tą zbawienną
brzydźciemy korespondencyą. Jeżeli słowo Bo
skie iest deszczem Niebieskim, bogdayżeś ufecht,
kto nie słuchasz Kazania. Świętego Fránciszka
ptaszki, Antoniego Świętego rybki słuchály; Nie
chcesz słuchác grzeszniku BOGA, álbo gorzys, ál
bo głubszy od bestyi. Tak exprobował *Bellova
censis* pewnemu głuchowi *Bestialior est bestiis, quae*
ut legitur in passionibus Beatorum Mamerti & Bla
sii ad eos conveniebant, & quasi mansueta verba
DEI ab eis audiebant, attentè.

Mansi.

Święty wiekow swoich Apostole z głębokiey
náuki, z żwawości Duchá drugi Izaiasz! Dżkie
chęci nāsze, zepsowane gustá że mamy, przed tobą
wyznamy. Ty wielki Oratorze peroruy zá nas,
á raczey supplikuy zá nas przed BOGIEM, *Pradi
cator egregie ora pro nobis ANTONI Beatissime,* że
byśmy pilniey słucháli Boskiego słowá ná dobre
sobie u BOGA y u ludzi zárobili słowo,

A

M

E

N.

L

KA.

KAZANIE VII.

Magnus vocabitur. *Matth: 5*

Deditq; DEUS Sapientiam Salomoni &
prudentiam multam nimis 3. Reg. 4.

*Y dał BOG mądrość Salomonowi y rostro-
pność wielką bårdzo.*

Nie sprzeciwiám się temu, kto pierwszym dygni-
tarzom w Senacie, záslużonym Káwálerom w
Woysku, lub też innym Honoryuszom przez cno-
tę y Páńską wyniesionym ná godność promocyą,
wyfokie pisze tytuły, státeczne przypisuje szczę-
ście. Lecz ze Doktorška Kátedrá swoy ma y w
Niebie Majestat to Ewángelia; *qui fecerit & do-
cuerit hic magnus vocabitur in Regno Calorum.* Má-
ią swoię dystynkcyą uczone głowy y w Niebie. O-
gniste bowiem kiedy z Niebá rzucáia ná ziemię pio-
rony, palą niemi wspaniałe Páłáce, Niebotyczne
niszczą máchyny. Doktorškim záś Laurom broń
BOZE, szkody uczynić. Apárencye u Sálomoná
álbo od złotá álbo od drogich kámieni. A przecię
iák z iego miárkujemy dyskursu, nic by mu było
potym, gdyby nie miał głowy potemu: *Aurum
incomparatione illius arena est exigua.* Dość zná-
czny Prudencyuszow być musí áscens, kiedy y pier-
wsze ná święćcie páníetá ustąpić im mieyscá powin-
ny.

ny. *Sapientia humiliati exaltabit caput illius* *Eccl. 11*
in medio Magnatorum confedere illum faciet. Sam
nawet Pan BOG chcąc wielkim światu Sálomoná
pokazać, wprzod go rozumu náuczył, *deditq; De-*
us sapientiam Salomoni. Tym znacznie podrośł ná
ziemi y w Niebie, y ANTONI Święty *Magnus vo-*
cabitur. A mnie znaczną do swoiey pochwały po-
dał máterya; ponieważ o tym chcę ná Ambonie po-
mówić. że w Doktorskiey Kátedrze ták wysoką
ANTONI stynał mądrością, że nie ledwie Sálomo-
ná doszedł. Y o tym ná większą Chwałę Twoię *Æ-*
terna Sapientia zá twoią informacją Niepokałanie
poczęta Pánno. Ja w Imię Páńskie zácynam.

ZSzedłszy z Izáiaszem z Ambony, isć prosto z
Sálomonem do szkoły; choć to rozna droga
chodzi, nie zdrożył iednák; kto ták sobie postąpił
Z. S. Y owszem: że swoię tákí mieć by powinien
dystryngwowaną pochwałę, ia się piszę ná to: wy
nie zgánicie rozumiem. Ma swoię wymowá w
Izáiaszu powagę. Ale y mądrość swoię w Sáló-
monie stymę. Sam iednák zá tych dwoch tylko
teraz ná myśli mi ANTONI; ktoregom iáko z I-
záiaszem ná Ambonie pokazał: ták sobie życzę wy
probować tego, że y w Doktorskim z Sálomonem
Senacie, ma swoie S. Cudotworcá stallum. *Ex utroq;*
Caesar. Y tám dobry, y tu otrochę nie lepszy.

To rzecz poćieszna co powiem, iż ludzkie nie drewniane głowy, drwią przecię częstokroć. Ná was to *Crisis* mędrkowie światowi (nie náwas zaś mądrzy ná świecie ludzie) *Sapientia hujus mundi stultitia est.* Tobie to płochá lekkiego rozumu *presumptio!* Przewrotna nádętej głowy ámbicyo, chrańszcz przepuszczony po noście. *Sapientis sine operibus sapientia abusus est.* Jákoż rozsądkiem zdrowego, czy się názwać godzi rozumu, co się nie rozumnie dzieie? Ośtátni Pan co służy. Mizerna świeca co gáśnie, lichey wodz ktorego się zá nos y chłopiec náwodzi. *Edissero parabolam.* Ludzki rozum, wszelkich áffektow ábsolutne poniatko, ktoremu pássye służyć y słuchać powinny. Ludzki rozum rozumnego światá pierwsze światło, zła wola, z inklinácýami swemi dobre ma z pułnocnym podobieństwo wiátre. Ludzki rozum, wodz ákcyi y áppetytow nászych, káżdá námiętność náfzá jest to chłopiec iego. Kiedy tedy rozum nász ślepym służy áffektom émi się pássýá inklinácýi, dá się uwieść do złego. Daycie mądrzy zdánie co o rozumie tákim rozumieć ieżeli nie głupia umiejętność, á te są reguły w światowey praktykowáne szkole. Rzetelnicy Grzegorz Święty światowá okryślił madrość *Sapientia hujus mundi est cor-machinationibús regere, sensum verbís velare, que falsa*

falsa sunt vera ostendere, quæ vera sunt falsa demonstrare. W czymżeby S. Doktor większą własnego w tym zdaniu znalazł u was powagę. Wzięcie sobie za obiektum głębokiej konfyderacyi którego politykã, a według światã mądre y rzeczy experyencyã máiące subyektum. A wnet kãżdy przyśãdzi, że według reguł światowych, a Grzegorzã S. deskrypcyi edukowany dyscypuł. Ten zaś ma bydź taki, ktorego tylko gębã, a pãsz rzetelnoścì. Obłudy larwã, a pozorney szczeroścì mãszkãrkã. W pole wyprowadzić potráfi, oczy prawdzie zamydlic, stãre za nowe udãc, fałsz w istotę prawdy zãmienic. Prawdę fałszem ukoloryzowãc, a tym samym mędrkiem się światã pokazãc. W czym tak się Chrześciãńska ćwicz y od Politykow Młodziez, iãkby zadna innã ściãszkã do brego doysć nie mogli Imienia, *hec à pueris pretio discitur*. S. Gregorius. Tak dãlece, że ieżeli się nieumie drugi choć mu nie przystoi nãddãc; frãntostwem nãdrobic, supplãntowãc piãknie drugiego, niegodziwey dopiãc zãżãrdem sumnienia imprezy. Jużci go policya za prostakã sãdzi. *Deridetur justì simplicitas.* Y iãk dworna Michol z prostego Dawidã nãśmiewa się sercã. Mãły rozumie! ieżeli w tym punkcie posponuiãc innych, wiele trzymasz o sobie. *Hanc qui sciunt ceteros despiciendo superbiunt.* Charde

Sapie 13.

Chárde światowych Sápiętow głowy, próżne w
ogrodzie mákowki, innych posponuiąc cnotą, y ná
mákowe ziárno nie macie rozśádku, poniewáz ná-
dętey wiátr ámbicyi, co do naymnieyszego dosko-
nátego rozeznánia wywiał ziarneczká *Scientia in-
flat.* Záczy m ia scyencyi bez cnoty, co Másseni-
usz pierścieniowi pisze bez perły, *deest optimum.*
Krytykuie spráwiedliwie światowych Prudencyu-
szow Pánfkiego Sápiéntá sensem, *Vani sunt omnes
homines in quibus non subest scientia DEI.* Sprze-
ciwiam się światowej początkom Philozofii, kto-
re są nieszczęśliwe ná człowieká terminy. Pseuda-
polityczne máxymy przyznáie oczywiste u Świę-
tych prostakow zárty. Ziemskiej szkoły dyspo-
zycya nágánna u Niebieskiej mądrości plántá. Já-
koż czyli iest co światobliwie pochwalić pierwey
tráktowác *de materia* iák się ustroić, *de forma*, iák się
wystroić, *de loco* iák komu wziąć mieysce, *de vacuo*
iákby kogo zniszczyć, *de continuo* żeby tey nie po-
rzucić imprezy, dopieroż *de anima* o duszy dopiero
de Caelo & mundo o światá próżności o Chwale Nie-
bieskiej. Zgánił z tey pewnie przyczyny Święty
Ferreryusz Mędrców światá tego *in pluribus quan-
tò sunt majoris scientia, tantò sunt peioris consci-
entia.*

Nie tego się y nie ták się ile z rázu uczył Pálé-
styński Mędrzec Sálomon. Nie tego y nie ták Pá-
dewski

dewski Teolog Antoni: *Homines magni virtute & prudentiâ suâ præditi.* Pierwsze ich w szkole początki bożáźni Boskiey reguły, toć się tak zaraz doskonałe uczyli, że się bać o co ludzi nie mieli. Seráficzny Oyciec y Pátryárchá Fránciszek, najgłówniejszego potym poznawał Teologá, doskonałego. bydz sádził Mędrca: ieżeli regulárnie żyjąc, strzegł się pilnie złego, á w sprawiedliwych BOGA spekulował dekretách. *Summa sapientia est bona opera facere bene se custodire & iudicia DEI considerare.* W tym był werfat zrázu Sálomon. W tym biegły przez cáłe życie ANTONI.

Chwali się z łáski Boskiey mądry *Sap. 7.* Sálomon, iákoby ná áffektowánie iego, pozwolono mu głębokiemu dyszkurowác sensami, y że ná głowie iego duch uśiadł mądrości. Tak dálece, że przed Monárchámi y pierwszey powagi ludźmi, mógł z estymacyą swoią dyszkurowác mądrze *Optavi & datus est mihi sensus, & invocavi, & venit in me Spiritus Sapientia, & præposui illam regnis, & sedibus.* Od poięcia rozumu niczego sobie więcey nie zyczył Świętszy ziemiániń ANTONI, tylko żeby się czego mógł z Niebá náuczyć. Ktorego że BOG chwalebne w tym kontentował, prágnienie: *Abbas Vercellensis upewnia, parum instructus disciplinís secularibús, tam brevi Mysticam Theologiam est adeptus ut celesti amore intus per-*
sum

Breviar. *stum^m foris Divinâ Scientia illuminaret.* Jeszcze
nie dorosły Dzieciuch już pełen Duchá mądrości,
Sapientia Spiritu plenus. Od ANTONIEGO iák
od słońcá promienie, od źrodłá strumienie, od drze
wá gąłęzie, krzewiły się, rozptywały, iásniály Nic
Pelbartus. bliwie gdy perorował w Rzymie *Cardinalium mul-*
titudo & ipse summus Pontifex ardentissima Devo-
tione ejus prædicationem audiebant.

Rowno uczony iák y Świętobliwy Drexelliusz
nád wielkie przymioty, wysokie cnoty, przyrodzo-
ne własności, przechwalał w Sálomonie mądrość.
Inter tot Salomonis multò illustrissimas dotes & vir-
tutes omnium velut Regina fuit Sapientia. Jákoż
dobry rezon, piękny humor, názwać się Páńskim
nie może, ieżeli mu wysoki rozum swey nie doda
powagi. Nayodważniejszy meństwo máte, ieżeli
nie rostopne. Zal się Boże y urody, ieżeli skázá
w głowie. Máło y popieniádzách komu, ieżeli
w nich tylko iák máte dziecko w pialku grzebie.
Nic po Krolewskim iábłku, ieżeli z nim iák z piłką
tylko swawoluie człowiek. To mi to Pan co y
BOGU ná chwałę, y dla siebie z honorem mądrze
zázyc rzeczy umie. Święty Antonin Arcy-Biskup
Florencki obzerné ANTONIEGO Świętego skro-
ciwszy pochwały, że był wielce mądry y Święty
człowiek, z tąd mu dáie Imie wielkie *plenus Sancti-*
tate

tate & præclarus doctrinâ do czego się Joannes Trithemius przypisuje Ordinis Minorum, & B. Francisci Discipulus, Vir in Divinis scripturis eruditissimus. A Oyciec y Pátryarchá nasz ná pierwszą Profesorską w Zakonie naszym destynował go Katedrę, tę mu własną ręką nápisawszy dyspozycyą. Charissimo meo fratri Antonio Frater Franciscus in Christo salutem. Placet mihi, quod Sanctæ Theologiae literas fratribus interpreteris. Ita tamen ut neq̄ in te, neq̄ in ceteris (quod vehementer cupio) extinguetur Sanctæ Orationis Spiritus juxta regulam: quam profitemur. Vale.

Czyni relacyą Sálomon Prov: 9. że niestworzona mądrość wybudowała sobie iákiś modny o siedmiu kolumnách ápartment, czyli też wspólniała Salą. Jabym zás rozumiał, że poważną nową inwencyą szkołę *Sapientia adificavit sibi domum excidit columnas septem.* Weneruję milczeniem doskonałe Świętych Doktorow o tey erekcyi zdania. Co do moiey máteryi; przynoszę sentyment Robertá à Licio. Ktory iedną mądrości, zás siedm, tytułuje ANTONIEGO Świętego kolumną. *Columna veritatis in qua thronum suum posuit Sapientia DEI.* Kolumną mądrości tá to jest ANTONI, ná ktorey się bezpiecznie Kościół Sw: wspiera, która pod czas ciemney nieumieiętności nocy do uznania prawdy iák Egypckim márszałkowála niewol-

nikom. A iezeli kto skrupulizuje ieszcze, że ko-
lumn więcej tu do struktury mądrości brakuie.
Otoż Seráficzny Bonáwenturá niby ná siedm ko-
lumn cudowne w ANTONIMS. mądrości opus po-
dzielił. *In ANTONIO eluxit Sapientia Angelo-
rum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum,
Martyrum, Confessorum, Virginum.* Chcąc przez
to upewnić: że iezeli subtelność Anielską, powagę
Pátryárchalną, biegłość Prorocką, gruntowność
Apostolską, żwawość Męczeńską, wyrażność Wy-
znawcow, roztropność Pánieńską, Swiát prągnął
kiedy wráz widzieć, w iednym Antonim obaczyć to
może: *quæ in aliis dispersa sunt, in uno ANTONIO
DEUS collegit & conjunxit.*

Zachar. 1a
Selv.

3. Reg. 3.

Sálomon pozylkawszy nieoszacowáney ma-
drości z Niebá tálent, záłożył sobie w Jerozolimie
Akádemia, ázeby tám pokazał, co umie. czego ná-
uczyc może, iák nayzáwilsze trudności solwować,
naywątpliwsze decydować dubia potráfi. ANTO-
NI zaś Pádewski ledwie co odebráwszy ná Profes-
soryá z Niebá mądrość, á od Oycá y Pátryárchy
Fránciszká Pátent, ták záraz w Bonońskiey Aká-
demii, w Tolesie, w Pádwi, w Medyolánie, w Ary-
minie náuczał, á náuczaiąc dáł dowod, co umie.
Sálomon iż informował, explikował, dysputował,
árcydoskonále czytam 3. Reg. 4. Miał y ANTO-
NI iáko wielki Teolog obszérne do dysputy ile z he-
rety-

řetykámí pole. A ták: że mu nie umieli y parnać
adeo instructus erat efficacibus Divina Scriptura
sententiis ac solidis & perspicuis rationibus, ut qui
nefanda essent heresi imbuti coram Eo consistere aut
os aperire non auderent. Wiele z Duchá Święte-
go umiał, y wiele pisał Sálomon, ANTONI Świę-
ty że y ten nie máło: obaczyć ięgo operá wolno.
Ták publiczna mądrego Sálomoná bylá famá, że
3. Reg. 10. o ták nieśtychánym pod słońcem Sápi-
encie powziąłszy Krolowa Sábá wiadomość: czym
předzey odległością nieprzytrzymána mieyscá;
przyjeżdża z wizytą, ádoruje w Májestacie powa-
gę, szácuie w áppárencyi wspaniáłość, chwali w pa-
rádźcie porządek, dziwuie się w Páńskiey głowie
Krolewskiemu rozumowi, wynosi pod Niebo nád
rozumienie w Sálomonie biegłość, sensu swego o
ták rozsádnym Monársze zostáwuie zdánie *Major*
est Sapientia & opera tua, quám rumor, quem audi-
vi. Beati Viri tui, & beati servi tui, qui stant co-
ram te semper, & audiunt Sapientiam tuam. Już
nieiedná ciekáwa białogłowá, ále tysiącne ma-
dre głowy to o Pádewskim decydowály ANTO-
NIM. Jeszcze przy Kánonizácii ná Wátykanie
kazáno, żeby ANTONIEMU śpiewác *O Doctor*
Optime. A wspomniony Zacháryasz *la Selve* AN-
TONIEMU Świętemu Doktoršką w umiętności
doskonáłość, w biegłości umiętność, w korrygo-

Vadingus.

waniu obyczajów roztropność przyznanie y przy-
pisuie *fuit ergo Sanctus ANTONIUS Doctor egregius, qui Mysteriorum fidei scientiam perfectissimam habuit. Sed & fuit Doctor optimus, qui scientiam morum perfectissimè calluit.* Dla czego błogostawione były Akadémie, w których tak Święty uczył Professor. Sławne Katedry, z których to Anielskie dyszkurowało *oraculum*. Szczęśliwi Dyscypułowie pod tak mądrego dyrekcyą Professorá. Przez co sławy Sálomoná doszedł, który mądrości Jego niewiem czy ná krok ustąpił. Sądźcie, rezolwuycie, decyduycie co wam się zdáie, bo mnie się widzi że tak jest: y ná tym kończę.

Deditq; DEUS Sapientiam Salomoni. Ze BOG więcey dał Sálomonowi ná nas; nie zazdroszczę mu tego. Bo y nam dał dość BOG wiele, kiedy dał sposob poznać siebie BOGA, zważyć nieczemność stworzenia, uznać śliczne Niebo, spenetrować głębokość piekła. Ná rezście doćiec tego, coś my, z kąd my, y ná coś my ludzie stworzony. Ale ná coż nam się to przyda, iezeli głupie w rofkoszny ámory do szaloney przywodzą nas rezolucyi, iák niegdyś naymędrszego Sálomoná, iednym

Drexel.

wystroily pośmiewilkiem *ut qui jure dicebatur Salomon Sapientissimus, jam merito appellari possit Salomon stultissimus.* Alboż to ieden dla ślepych z Sálomonem zániewidział áffektów? Alboż to ieden,

pozwo-

pozwoliwszy sercu, stracił głowę: zatopiwszy się
afektem, zanurzył się zaraz y głową. Uwiodłszy
się sercem ná stronę, dał się wyprowadzić w pole:
O! głowy rozumne bez dobrej myśli, O! Niebie-
skie imáginácy, czemuś się ieszcze czołgacie po
ziemi, czy co źle rozumiecie o BOGU? Święty
ANTONI Pádewski álleguie, iż dwoistá ludzic ży-
lący ná świecie reguluią się mądrością: *est quadam*
Sapientia salutaris, quadam damnabilis. Mądrość
zbáwienna jest pełna miłości, pełna świątobli-
wości, godna wiecznego błogostáwieństwa *Ista est*
Sapientia plena charitate. plena Sanctitate, digna
æternâ felicitate. Mądrość przeklęta ma swoje
znáki, dumney ámbicyi, ptonney próżności, uślá-
wicznej mizeryi: *Ista est Sapientia plena tumidi-*
tate, plena vanitate, plena calamitate. Teraz się
pomiárkuemy tylko, którą rzádziemy się mądro-
ścią. Ja lękam się spráwiedliwej BOGA cenzury.
Jednę tylko mam dla siebie salwę. *Ecclesiast. 9.*
Odebrałem pewność, że tám madrego w pewnym
Mieście ználeziono człowieká, który choć ubogi,
lecz mądry przez własná industriá, od ostatniey
Miásto miał uwolnić mizeryi *inventusq; est in ea*
Vir pauper & sapiens, & liberabit Urbem per sa-
pientiam suam. Ná ciebie to przymowká ubo-
giego Oycá nieodrodny Synu, ubokiego Zakonu
ozdobo, ubogich dyscypułow Professzorze: nayu-
boż-

boższych w zaśluzgi klientow Pátronie, ANTONI
Święty. Jeżeliby iáka przeciwność impugnować
nas, iáka myśl przeciwna przedysputować chciáta,
defenduy y broń iák naypotężniejszy sprawy ná-
szey Argumentem, interpozycyą twoią: A ták to
utwierdził, co ia miátkim rozumem probował,
A M E N.

KAZANIE VIII.

Magnus vocabitur *Matt: 5.*

Et surrexit Elias Propheta *Eccl: 48.*

Ypowstał Eliaasz Prorok.

Origenes.

Nie dziwuy się światowy drobiazgu! że ANTO-
NI ząwſze wielki, bo ząwſze Święty: *virtus
eminentem praestat & magnum.* Naymniejszy AN-
TONIEGO Świętego proceder, krok nie máły,
naydrobniejszy ákcya, nie sprawká. káżdá cnotá
nie cnotká. Ząwſze ANTONI z łáski Bożey nád
innych bo Pánu BOGU, miły, *nam qui multum
à DEO amatur, magnus est.* Nayrośleyszy ziem-
ski Gigánt respektem ANTONIEGO Pigmey-
czyk. Nayznáczniejszy iednák w wielkoſci Mę-
stwá odwagi y żwáwoſci ducha pokazáł się AN-
TONI: kiedy ná exorbituiące przeciw Koſcióło-
wi Bożemu herezye, na ſwawolne rowno z żwá-
wym Eliaaszem náſtępowáł wyſtępki. Ták dále-

Salmeron.

ce,

ce, że w ANTONIM zdał się wyniść Eliaſz z Rá-
ju *Surrexit Elias Propheta*. Jákoż y ia nie co in-
szego mam w przedſięwzięciu powiedzieć, tylko,
że ANTONI Święty ták był ná złych dobry, iák
żwawy zá niedobrych Eliaſz. Ná większą chwałę
twoię miłoierny ná naygorſzych BOZE, Mátko
miłoierdzia błogoſław. Já w Imię Páńskie zá-
czynam.

Nie ták prędko myśliwa importunia dzikiego z
nátury w ſwym łozysku rozdrażni Niedźwie-
dзиа. Nie ták rychło gwałtowna burza uſpokoi-
ne wzruſzy morze: iák złość ludzka Naywyższą
zirytowáwſzy dobroć, táskáwe Niebo do ſurowey
może prowokowác zemſty Z. S. Jeſzcze złe y
obżárte Zydy nie wykluli ſobie po obiedzie zę-
bow, iużci im oſtátnia biedá dogryzłá; kiedy ich
ſpráwiedliwa BOGA ſkaráłá ręká: *Adbuc carnes* Numer: 107
erant in dentibus eorum, Ecce furor Domini con-
citatus in populum percuffit eum plagá magná nimis.
Y że obżártszych od Zydow, bezbożnieyſzych od
Pogán, ſwawolnieyſzych od Turkow, záwziętszych
od Tátárov Bog ták nagle z miłoierdzia ſwego nie
karze kátolikow, dam rácyą czemu. Albowiem tán
cuchy y ſtryczki, ieſzcze od okrutney Zbáwićielá
náſzego męki nie pozwaláią prędkiey ręce Boſkiey
zemſty. Gwoździe Spáwiedliwego Sędzięgo utrzy-
mują przy Krzyżu. Albo teź tu BOG dobrv prze-
puſzcza

puſzcza złemu, bo mu wieczne gotwie ná ukaranie potępienie. Czy ztey czy zowey przyczyny ſtuſzną ma zły do boiáźni okázya. Złość álbowiem ludzka do tego przyprowadziła tak łáſkawego BOGA, że uniwerſalnym ſwiat cały karał potopem. Naypryncypálnieyſze Miáſtá ſiárczyſtym popalił ogniem. Naywſpániaſze ſtruktury w proch obrocił. Millionowe woyská w bátáliách pogubił. Nayſlicznieyſze Pulcherye, nayładnieyſzych Pátryſſow zezpecił, á wszystko ſię to ſtáło dla iednego złego grzechu. Wszak tak złoty Chryzoſtomie.

Malorum omnium causam conſtat eſſe peccatum; ex peccato triſtitia, ex peccato tumultus, ex peccato bella, morbi, atq; omnes quotquot nos premunt paſſiones.

Nie raz Oyczyſte gruntá wláſnych Synow pokryły ſię trupámi. Nie raz, nie dzieſięć naypięknieyſzey Polſkiey Młodzi, w Jáſſer zábráwſzy Pogánie, iáko iedne bydlatká po Azyátyckich przedawáli tárkách. Nie raz obſzerne polá, głąbokie rzeki, Mieyſkie Ulice, y Rynki wláſnych Synow krwią ſię fárbowáły, ktorey z ich kárkow miáſto lánketu, Tátárſką ordynká, Turecká ſzáblá. Szwedzká lub innych upuſzczono ſzpada. Ktoż tego

Eccleſiaſt. 9. lichá nárobił? Święiy Hieronim wszystko to ná grzechy ſkłada; *Noſtris peccatis barbari fortes.* Dla złości ſgrzechu iednego, wiele ſię nie dopiero záwſze biedy dziecie: *qui in uno peccaverit, multa bona perdet.*

Złość

Złość grzechowa dyzgracyowała Lucyperá w Niebie. który raz zgrzeszywszy, ná wieki pokutować musi: Nigdy się iednák z Boskiego wyroku nie doczeka ábsolucyi. Y ow ták śliczny niegdyś Anioł teraz brzydki diabeł. Złość grzechowa z rokosznego Ráju, z ták wielkich delicyi wyposażyła y wygnála Adámá y Ewę, po których w opłákánymszyscy ludzie rodziemy się wygnaniu. Złość grzechowa z ták wybornego Apostolskiego Kollegium, ekskludowała Judaszá, piekielnym go czyniwszy ná wieki wiekow infamifem. Czterech dyscypułow; Páwłá ze złości Herezyárchámi zostało. Y ow Saul Krolestwá pozbył, y ow Sálomon ták mądry z tey przyczyny práwie oszáłá *Stultissimus sum Virorum*. Tá złość ták wielu Świętych wielkie u BOGA zastugi, u ludzi estymácye zniszczyła, koncept dobry zepsuła, w złe y árcyzłe terminy po wszystkie wieczność wpráwiła: *si avertit se justus à justitia sua, omnes justitiae ejus, quas fecerat, non recordabuntur.* Ezech: 18.

Tá złość z niedostępných Májestatow, Potentatow y Pánow, z wieczną konfuzyą w piekielną strąciła biedę, *Potētes potēter tormēta patiētur*. Z Zakonnych Fort, ścisłych klauzur Zakonnikow, z głębokich Tebády Pustyń Eremitow wyprowadziwszy ná zgubne záprowadziła Imię. Krotko mówiac: Nie mász stanu kondycyi ták dla się;

N

bie

Prov: 14.

bie szczęśliwey, zkądby dla ludzkiey złości, dla przeklętego grzechu Niebo szkody, Piekło zysku nie miało *Iustitia elevat gentem, miseros autem facit populos peccatum.* Wreszcie złość grzechowa w tę człowieka wprawuie mânia, tym zaraża zdrowy rozum szaleństwem, że kto się rozowuie ná grzech, prawie myśli o tym, żeby BOG nie był sprawiedliwy, żeby go nie karał; żeby Bog nie był wszystko widzący, á żeby sromotnych y pokatnych iego nie widział niewstydow. A zátym chce tego, żeby BOG nie był BOGIEM. Tákiego szaleńcá pálcem wytchnął Dawid: *Dixit insipiens in corde suo: non est DEUS.*

Coż teraz ná to niešťczęśliwi rzeczemy grzesznicy? ieżeli tych co iuż w Niebie byli, wypchnięto do pieklá: Jeżeli tych co dziedziczyli w Ráiu, ná wygnanie posłáno: Jeżeli ci co z Bogiem y Człowiekiem mieszkáli, gadáli, y iadáli, przebywáli, głębiey Lucyperá w piekle. Jeżeli ci co iuż prawie przed Niebem stali, musieli się wroćić do pieklá. Coż my ze wszelkich miar grzesznicy poczniemy? ktorzyżmy tyle kroć rázy ná progu byli piekielnym, ile rázy śmiertelnie znieważyli BOGA. Jeżeli tyle grzechow, iák włosow ráchujemy sobie ná głowie, wiedzmysz y o tym, że tyle kroć rázy ná włosku nasze było zbáwienie. Ach głowo moia gdzieżeś rozum podziáta! Ach serce moie

moie, czemusz nie truchleiesz. Ach przekłeta
złych grzeszników wieczności, iakżemi się tylko
w oczách moich migasz.

Y dla tey ci przez złość grzechową szkody ná
własnym szkodowali życiu, wielcy o Bolki honor,
o ludzkie zbawienie zelanci. U nas w Polsce Stáni-
stawa rozsiekano. Xiędzą Baryczkę w Katedrze
Krakowskiej Wikaryusza w Wiśle utopiono, in-
nych zafrontowano strąpezowano, zgnębiono.
Broń Boże y teraz prawdę mówić ludziom, chyba
niższej kondycyi, albo samym prostaczkom: ni-
by to, tym się tylko godziło zabraniać do piekła,
innym zaś dla polityki iak się tylko podoba.

Nie uważał nigdy ná to Wielki Stározakonny
Prorok, Ognisty Káznodzieiá Eliasz. Nie áprehen-
dował Nowozakonny Zelánt ANTONI Święty,
ktorzy bez wszelkiew stanu dystynkcyi prawdę
szczerą mówili, dyswadowali, gromili, złych kár-
czyli. Ná to samo wzgląd máiac, żeby złość grze-
chowa; w duszách drogo odkupionych nie czyniła
szkody. Jákoż tak samá sprawiedliwość każe. U-
muie się Pan o chłopcá, o psa mizerneho práwuc
się gospodarz, Myśliwy o ptaká, częsem y ktos o
samę niecnotę. Toćby ten BOGA nie kochał,
ktoby o tak miłą BOGU nie dbał duszę, albo o to
nie mówił, zá co Słowo stało się Ciąłem. Y toć to
jest, codo ognistey Eliaszá przyprowadziło zelo-

ży; do tak odważney Antoniego S. przywiodło re-
zolucyi, iako rownych o BOGA y zbawienie zelati-
S. Bernardi tow, *est enim zelus amor exandescens atq; irascens*
ans. *cōtra ea, quae sunt contraria suo amato vel suo amori.*

Osobliwszym sukcessem extraordynaryiny
wstęp ná Prorocką funkcją Eliášzá opisány Ekle-
zyástyká Páńského piorem nápadam. Eliasz po-
wstał iák wybuchájący ogień, á słowá iego iák ro-
Ecclesi. 48. spalona zdawáły się pochodnia *Surrexit Elias Pro-*
pheta, quasi ignis, & verbū ipsius quasi facula arde-
bat. Uczony Mendozá tak to Písmá Bożego expli-
kuie mieysce: *Ubi verbū Heliae igni & facula cōpa-*
ratur non solum propter efficacitatē pradicandi, sed
etiam propter severitatem puniendi. Słowá Pro-
rockie z ogniem ida w porównánie. Bo co ogień,
3. Reg. 21. to iego spráwiło Kázánie. Zmiárkował Eliasz, że
iego zbáwienney nie słucháią perswázyi, tylko krzy-
knął. Bogdayże cię BOG skarał, tak się zaráz stá-
ło. Drzał ná iego piononuiące exágerácye Acháb,
kiedy mu iego wyrzucal defektá, osobliwie niestu-
fzná z Benadad Krolem Syryiskim ugodę. Zámor-
dowanie niewinnego Nabortá. Usychal práwie od
4. Reg. 1. stráchu Kroł Ochozysz, kiedy ognisty Eliasz wy-
rzucal mu ná oczy udawánie się w chorobie (niby
nákształt nászych do gustów) do Belzebubá bát-
wáná o zdrowie. Pokazał ten piononuiący Ká-
znodzieiá co może: kiedy ná komenderowánych lu-
dzi,

60
dźi z ordynánsu Ochozyálszá ná siebie, żywy z Nie-
bá ogień sprowadził. Y owi ktorzy ná Exekucyi
pod nos innym kurzyli, sami z dymem posli. Je-
den się tylko pozostał, który się grzecznym y dy-
skretnym dla Eliaaszá pokazał. A tu dla ciebie *Delamineta?*
przestrogá swawolnie exorbituiąca milicyo. *Elias*
tanquam ignis ardens zelo zelatus pro domo DEI
ipsius legem defendebat, nec ipsas Regum Coronas
formidabat.

Joan: dela Haje Ostrego rozumu swego do-
wćipną czyniac ánimádwersyá ná potężną Świę-
tego ANTONIEGO odwagę żywym go bydz Eli- *Idem?*
aszem rozumie *Videbatur quasi quidam produisse E-*
lias zelo DEI, fervens, inflammatusq; igne Spiritus
Sancti, ignitis sermonibus accendebat. Niszczáł iák
śnieg przy ogniu w konspekcie ANTONIEGOS.
ow Tyrán Ezelin, który Włóskie dezolował Páń-
stwá. Ktozbyto śmiał okrutnemu Tyránnowi wy-
mowić, Co Antoni uczyniłs, słyszác o iego okru-
czeństwie w Weronie? *Imminet cervicibus tuis Ty-*
ráne sevissime? valide canis, horrenda sētētia Dei.

Zápamiętáły Heretyk Bonivillus przez lat
trzydzieści w swey záciiety imprezie żywy ká-
mien skruszył się ná ogniste ANTONIEGO Sw:
słowá, mocne o Wierze Świętey wywody. Zkąd
od Grzegorzá IX. ogłoszony: *Malleus Hæretico-*
rum Młot ná Heretykow, bo z owych zákámiá-
łych

łych Heretyków *ex lapidibus reprobatis, ex lapidibus offensionis*, gdy im ciałá szczerą prawdę wykrzesał żywey wiary do Kościoła Chrześciańskiego ozdobne Osoby. Z ogniem ná támten świat wysłał, kontráordynáns spráwiedliwości Boskiej dáwszy Eliaasz całą Chorągiew swawolnych Ochozyczá ludzi, ANTONI Święty dwudziestu czterech Zboycow, z ogniem Duchá Najswiętszego sprowadzonym z Niebá, ná inszy świat, bo ná inszy żywot, wypráwił; kiedy ich zárliwym swoim zápaliwszy do serdeczney pokuty Kázaniem, do świątobliwego námowił życia, Komu się podobá, decyduy, kto tu więcey dokázał.

Prágnąc lud swawolny, iuż y do pogáństwá skłonnny (niby spolityczniali niektorzy Oyczynny PolskiejSynowie, do LuterskiejKálwińskiejSekty &c.) w prawdziwey utwierdzić Wierze; do pobożnego przyprowadzić życia, Eliaasz, ósmset pięćdziesiąt Pseudoprorokow zgromádziwszy, nayprzed ich skonfundował przy Cudowney Oferze, bo im bárdziej ogień polewał wodá, tym się z Niebá ogień padájący bárdziej palił. Potym iáko głównych szálbierzow, ludzi zwodzicielow, wybić y wyćiąć kazał.

Pádewki Eliaasz ANTONI Święty iák potężne miał przedsięwzięcie przeklęte gnębić herezye, pustoszące Winnicę Chrystusową, przez Máchia-

chiáwelskie ofzukánia, wyniszczyć liszki Zachar:
le Salve krotko to opisał. *Præcipuum: eius sem-*
per Studium, & Conatus erat perpetuus, ut pernicio-
sissimas Vulpeculas, quæ demoliuntur Vineam Do-
mini Sabaoth, nempe Hereticos pestilentes & fal-
sas eorum doctrinas pro Viribus oppugnaret, fundi-
tus destrueret, ac radicibus extirparet.

Záczym wielkimi ich złą Wiárę konfundo-
wał wywodámi, árgumentámi, Cudámi, álbowiem
záproszony do Heretykow ná obiad, karmiony lub
trucizná, otruty bydz nie mogł. A tu Wiáry S.
Rzymkiew probá, *Et si quid mortiferum biberint,*
non eis nocebit. Niech się ná to rezolwue, ieżeli
iego dobra wiárá, Heretyk. Y to ciężka byłá
ná Heretykow w Aryminie konfuzya, kiedy głu-
pie ANTONI Święty zgromádził ryby, żeby upor-
nych w swoim zdami się náuczyły rozumu. Nay-
potężniey iedná, Nowozakonny Eliasz ANTONI
Święty tych Pseudoprorokow przycisnął, kiedy
Nayświętszą Ofiárą prawdziwey Wiáry Świętey
Kátolickiey probował. Ták się stáło? Heretyk
trzy dni morzył ostá, spodziewájąc się, ze leniwe
ośliško, iák Jelen do wody, wymorzony do obroku
pobieży. A Antoni S. upewnił, że nie ták będzie,
bo w Nayświętszym SAKRAMENCIE Utáionego
BOGA upádszy uszanuie, w ktorego ty nie wie-
rzyysz. Ták się spełniło: Poznáło bydlę Páná swe-

go, który implet omne animal benedictione. Po-
znał osieł Páná. padł ná koláná. Heretykowi dał
przykład dobry, á nam grubiánom nie ádoruiącym
Stworcę nášzego iák z naygłębszą rewerencyą, ná
wieczne záwstydenie zostá wił modelusz. *Cogno-
vit asinus præsepe Domini sui, Isràél autem me non
cognovit.*

Jac: 5.

Joan: de la
Haje.

Jákob Apostoł o Eliaszu powiáda, że był czło-
wiek, ták, iák y drudzy. *Elias erat homo similis nobis;*
á przecię ná zápamiętátych, na ztych był práwie
nie ludzki, gdy bez respektu, bez miłosierdzia:
(Ták się godzi, gdy o BOGA chodzi.) O Antonim
Świętym wielki Jego Pánegirystá to potomnym
nánotował czásom, że w zárliwości Eliaszá równał,
ktorey się inni Káznodzieie dziwuiąc, práwie sami
od boiázni truchleli. *Personas quasdam sublimes
reprehensione dignas tanta non nunquam severitate
objurgavit, ut pleriq; alii Celebres Concionatores
illum audientes ad intrepidam illius constantiam tre-
pidarent.* Uczony Deláminetz állegowáne Jákobá
Apostołá słowá o Eliaszu Proroku, wziáwszy so-
bie ná impet, ták go wychwala. *O Felix Elia, qui
cum homo esses similis nobis, fecisti hæc, quæ nullus
hominum fecit,* Omináwszy tyśiáczne w podo-
bney okoliczności autentyczne dokumentá. Słu-
cháiąc S. ANTONI pewnego czásu iednego bezbo-
żnego Syná Spowiedzi, który własná Mátkę ważył
się

się nogą uderzyć; tak przycukrowaną wszelką róż-
stropnością, zwawością, uiał penitentá onego, że
między innemi ádhortácyámi, tylko to wymowił;
Stusna zeby tę nogę ták bezbożną uciąć Si pes scan-
dalisat te abscinde eum. Ledwie po skończoney
Spowiedzi penitent do domu powrócił, wzięwszy
śiekierę uciął sobie nogę, którą mu potym Oyciec
Święty Antoni cudownie przypráwił. A ia tu iák
Eliażowi ANTONIEMU Świętemu winżuję.
O Felix Antoni qui cùm homo esses similis nobis, feci-
sti hac qua nullus hominum fecit. NÁ BOGA, ná
kochánych Rodziców, niepámiętájące swawolne
dzieci, ręce, nogi, wásze ućinác, ná pale przybitiác
stusna by. Perswáduią przy konfessyonałách Spo-
wiednicy, trzebáby tę ślepą pássyá odrzucić, odciąć;
ktośz z was ták szczęśliwy, żebyście nas słucháli?
O Spowiedzi coż o was powiédzieć! O mocne po-
stánowienia! oczywiste z Páná BOGA żárty! O Sá-
krámencie pokuty Świętey, iákże cię tylko záká-
mieniáli grzesznicy, libertynowie, málowáni Ka-
tolicy; zá iednę sobie máią ceremonią.

Złoty Chryzostom, ogniśty Eliażá ięzyk, klu-
czem tytułuie Niebieskim. Jákoż, Eliaż wniósł
głos do Niebá, niech przez cáte trzy látá deszcz y
nie kápnie, bo tego zły; zápámiętály lud nie go-
dzieien: ták się stáło. Záwołał tylko potym do
Niebá: zmiłuy się BOZE, iuz się upámiętáli: obfi;

Q

tym

tym deszczem' wysuszoną nápoity łáskáwe Nię-
bá Ziemię: *Clavis Cali fuit lingua Elia, jubet e-
nim & clauditur Calum, orat post modum & aperi-
tur.* Dokazał tey sámej sztuki Cudotworcá AN-
TONI S., lubo z inszey przyczyny, iáko świádczy
poważny Mendoza: *Clavis Cali procul dubio erat
lingua Antonii, qua verbò sístebat, verbò effundebat
pluvias.* Wielkicy złošnicy, łákomey Izábelli,
wyporokował Eliasz nie dobrze (ále dobrze iey
ták) że ciáło iey pieśczone psom ná ulicę wyrzu-
cone będzie. ANTONI Święty o łákomym Li-
chwarzu, ktorego wszystkie błogostáwienieš;
niegodziwe zbiory, powiedział: że przekłete serce
lichwarzá, między pińiedzmi, iáko między psami,
co sumnienie gryzą znaydziecie, y ieszcze ciepłe
ználeżiono w szkátule *ubi thesaurus, ibi & cor.*
Wspomniony Deláminetz obszerne Eliaszá po-
chwały, ná ktore sobie przez zwáwość o honor Bo-
ski, ludzkie zbáwienie zástúżył, tą konkluduie pro-
testácyą. *Zelum quò Sanctus Elias ardebat propter
honorem Domini sui difficile est verbis enarrare.*
Zwáwość Prorocką ktorá o Pána certuie, kto wyrázi?
álbowiem słow ná to brákuie. Ustáię y ná siłách,
gdzie mam siłá o Pádewłkim Eliaszu mowić, więc
te obszerność milczeniem skracam gdy kończę.

Surrexit Elias Propheta. Ják raz powstał ná
złych ogništy Káznodzieiá Eliasz, ták do tych czas
stoi

stoi y obstawac ieszcze bedzie: przeciw między zle-
mi naygorszemu Antychrystowi, przed strá-
sznym BOGA zagniewanego Sadem. Dziwno mi
tylko do tych czas, co to jest? ze tak potężny Kro-
lom tak straszny złym, zwawy Eliasz: á przecię
przed iedną uciekał y krył się Izabella. Jezeli te-
go się obawiał Święty Prorok, że *non est ira super*
iram mulieris. Nie masz nic gorszego ná świecie
nád złość niewieścia? to Pismo Święte; miał
śluszną przyczynę (dawszy wiarę Pismu) przed
zawziętą Izabella, niewinnego Nabotá zaboyczy-
ną, tyle Świętych Prorokow tyránka, uchodzić z
życiem. Przejrzał to álbowiem rostopny Eliasz,
ze jezeli śnádniey było Dawidowi z Niedźwie-
dziem się párować, Sámsonowi Lwy iák kozletá ro-
zdzierać, niż się sprzećiwic niewieście; coż gdy ie-
szcze iędzy? Pobożny Kátoliku zeluiesz częstokroć
do upádły o honor Boski, ozbáwienie duszy, o przy-
kładne drugiego życie, o dobrą pocziwą dzieciom
twoim edukacyą. Ledwie nie pioruniesz, gdy
slyszysz, że tam Kátolicy iák Lutrzy bluźnią, iák
bezecni Poganie żyją,, iák piekielne zmiie się gry-
zą. Ják ze postrzeżesz że tentacyiká iáka ná two-
iey duszy ruinę Izabelká biie, náciera, áttakuie, z
Eliaszem pod iáłowiec uciekay, w gorzkości dusze
do serdecznego sekwestru. Náucz się y ty pássyo-
nácie, zebyś cholery twoiey niepokrywał pła-
szczem

szczem zwáwości, od Eliafzá; albowiem mówi To-
máŝz à Kemp: *Passione interdum movemur & ze-
lum putamus.*

4. Reg. 2. Kiedy miał byđz do Raju Eliafz wzięty. Ná us-
silną Elizeufzá prozbę uprzywileiowány ná pámią-
tkę zostáwił mu płaszcz. Wielki Boskiego hono-
ru, zbáwienia ludzkiego Zeláncie, ANTONI Świę-
ty! kiedy ná nas bić będzie stotá nieszczęścia ná
tym świecie iákiego, á naybárdzicy kiedy ná nieo-
mylny, á ten ách iák stráŝzny sąd w godzinę śmier-
ci stáwić się muŝiemy odartuŝi mizerni: gdzie páŝz
cnoty, páŝz zaŝlug, páŝz dobrych uczynków.
W ten czás wielowładney protekcyi twoicy zákrył
nas płaszczem. JEZU nágo dla náŝzych niewŝty-
dow wiŝący ná Krzyżu, zá przyczyną ták dobre-
go ná złych iák Eliafz ANTONIEGO Świętego,
zmiłuy się nád námi. Jeszcze się nikt źle z tákí
Boskíey nie miał *non timebo mala quoniam tu me-
cum es.* A my tym czásem źli, pomyslemy lepiey
o sobie, Amen.

KAZANIE IX.

Magnus vocabitur Matt: 5.

Fuit Moyses Vir Magnus valde Exod: 11

Y był Moyzesz Mąż wielki bardzo.

DZiewiąty raz, záwsze máło o Wielkim dyszkur-
rując ANTONIM, przy konkluzyi Kázno-

dzieylkicy Nowenny; wzywam cie dziewiacio-
chorna Anielska Kapele, wielcy ANTONIEGOS.
Przyjaciele! zaspiewaycie, zagraycie BOGU so-
lennie przy konkluzyi *Te DEUM Laudamus*: ze
iak zaczac, tak skonkludowac pozwolil szczesli-
wie *Dominus in Sion Magnus*. Y jezeli kto o mnie
sie nagadal, zem malo y nie dobrze o Wielkim AN-
TONIM powiedzial? Nie lepszym nad Dawida,
nie godnieyszym nad Moyzesza. Y na tych lu-
dzie ba y swoi gadali. *Super me magna locuti sunt* Pjal. 58
Szaloney to bylyby glowy apprehensya, bydz w o-
gniu nie zgorzec, miedzy ludzkiemi iezykami uysc
cenzury. Defendowac iednak zem powinien, nikt
mi tego nie zgani. Zaczynam explikuię sie. Jeze-
lim malo o ANTONIM Swietym mowil, ale y sila
bo to co moie przy lasce Boskicy pozwolily sily,
zeby o tak Cudotwornym *qui fecit mirabilia ma-
gna*. Jeden Idyotą miał się nalezyć wymowić.
Jezelim iedno zawsze powtarzal, ze ANTONI S.
Magnus vocabitur, bo mi nigdy nic malego o AN-
TONIM Swietym na mysl nie przyszlo bom za-
wsze wiele o ANTONIM S: trzymal: Bo zawsze
o wielki Jego powinienem certowac honor. Dla
czego tak tu wiele rozumiem o sobie (pysznic sie
iednak nie myslę) zem nie malo o ANTONIM S:
powiedzial, kiedym to dowodzil. Ze ieszcze An-
toni Dziecie iuz tak zmęznial iak Samuel. Na

Bo.

Boską wokandę tak był w młodości rezolutny, iak
 státeczny Abrám. Z tak dobrym dla BOGA Ser-
 cem iak Dawid. W Tych respektách u BOGA, iak
 Jákob. Z tą dla nas ludzkością iak Jozef. Tak
 główny Káznodzieiá iak Izáiasz. Tak Wielki Do-
 ktor iak Sálomon. Tak nie dobry ná złych iak Eli-
 asz. Dżis to myślę przydáć, że Cudotworcá Wiel-
 ki iak Moyżesz. Jákoż *in Hierarchia Seraphica*
 niby o Moyżeszu o ANTONIMS. nápadam: *An-
 tonius Paduanus fuit velut DEUS*. Czemu przy-
 pátrzywszy się Wielki Jezuitá Mendozá, záwołał:
*Magna est Antonii potestas, magna est, Et que sola
 omnium veterum heroum potestatem exaquare vide-
 atur.*

Zem záś ten w propozycyách moich záchował
 proceder, iezeli się to komu nie zdáie, niechayże
 wprzod (iezli mu się godzi) ANTONIEGO cen-
 zuruie Swiętego; od ktorego zem ten przeiáł mo-
 del, do tego się przyznáię. Ten Wielki Kázno-
 dzieiá, pisząc ná Fest Wyznawcy Chrystusowego
 Kazánie ná owe słowá: *Ecce Sacerdos magnus, tá
 káśma reflexyá. Sicut ad laudem alicujus confue-
 verunt homines laudes Et probitates adunare mul-
 torum. Sic Mater Ecclesia in Epistola hodierna ad
 laudem Sancti hujus Confessoris, laudes coadunat se-
 ptem, seu Patriarcharum de quibus agitur Eccl. 46,
 Et.* W tym moiá winá, moiá bárdzo wielka wi-
 ná,

ná, zem ták pewnie nie kombinował rzeczy, iákby
potrzebá; ále sam BOG widzi zem lepiej nie u-
miał. Myślałem ia więcey o Świętym ANTO-
NIM ieszcze powiedzieć; ále gdy uważam, że y
części nie powiem, ustąpiłem imprezy, przykłá-
dem Syxtusa V. Papieża: ktory ledwie co pocznie
cnoty ANTONIEGO Świętego y Jego Cudá noto-
wác, widzi że nie spisze; porzuciwszy pióro záwo-
łał: *Innumerabiles innumerabiles virtutes! Antonii.*
Záczym kończę, átoli iednák nie skonkludowáná
máteryá; gdy iák námieniłem w tym dziewiátym
Kazániu; ieszcze tego potężnie dowodzić będę, że
Wielki Cudotwórcá ANTONI *Potens opere & ser-
mone*, ták potężny, iák wiele możny Moyżesz *Vir-
magus valde*. Z Wszelką rewerencyą; choć nie iák
bosy Moyżesz, idę y czołgam się do Ciebie, iuz nie
w krzaku, ále w tey Monstrácyi pod Osobámi chle-
bá Utáiony BOZE, z tym się protestuiąc, że ná
większá Chwałę twoię, ANTONIEGO Świętego
honor, chcę ten dziewiáty raz mowić. Dopomoż
tylko Mátko BOGA moiego: bo ia w tę nádzieię
y w Imię Páńskie záczynam.

Lubo ták wspaniała BOG sam Wszzechmogący
Architekt świátá podmieścycznego wystáwił
struktuřę. Lubo ná tym świecie ták wielkie siły,
gdy práwie niezwyćiężone aprehenduiemy poten-
cye: Lubo od początku świátá o'dość potężnych
sły-

słyszemy Olbrzymách, silnych Achillesach, odważnych Mácetonách; Przecież iednak, że kázdemu przyidzie ná koniec, to experyencya, to Piśmo Bo-
Ecclesi. 22. że. *Omnis consummationis vidi finem.* Już się y silni wysilili *Et in sua fortitudine confusi.* Olbrzymi iáko zgniłki zbrzydniełi w wodzie: *Gigantes gemunt sub aquis.* Y owe potencie teraz wcale nie potym *Omnis potentatus brevis vita.* Sámá ták okazała świątá tego fabryká przyidzie ná swoy
Ecclesi. 10. okazáta świątá tego fabryká przyidzie ná swoy
Dan. 9. mizerny koniec *Et finis ejus vastitas.* Wschodnie Imperia, Greckie, Mácedońskie Páństvá, Niedobyte Stámbuły, Sławne Ateny, ludne Alexándrye, Święte Jerozolimy, iedná Bisurmáńska záwoiowała száblá. Y sążeniśtemu Filistynowi choć nie klin wbił w głowę ále z Pásterskiey procy ugodził Dawidek kámyczkiem: Gdzie ták mu przecież dogodził; że zwálił z nog málec Olbrzymá. Ták málińki kámyczek stoczywszy się z gory, owę wspaniała u Dánielá iák zciał z nog Osobę. Alexándrem Wielkim, iedná słábość iak snopkiem rzuciła o łozzko, ták dobrze, że się y pokrzepić nie mógł. Z Naymężniejszym Sámsonem, niechay choć málińki pároxysm poydzie zá pásy, áż unizony sługa. Ták jest słába y mizerna ludzka kondycya; iż gdy się też chce z naylepszą pokrzepić, tám siły ustáia.
Ecclesia. 10. *Rex est hodie, Et cras morietur.* Wspaniałe cedry,
Isaia 14. setne dęby, iedná podetnie śiekierká *Et excelsi statura*

turâ succidentur & sublimes humiliabuntur. Nie-
śmiertelne marmury mizerna niszczy *stotâ gutta*
carvat lapidem. Okrutnego lwâ ieden zálteruie
kogot. Wspaniałemu Słoniowi, biedna muchá do-
godzi. Pyszne Páláce málińka znośi iskierká. Ták
ślába potęgá na świećie, ták máta wielkość, ták nik-
tzemna wspaniałość! Wcoż ma dufac dopiero błá-
cha trzcíná? kiedy dęby lecą? wco proch ieden,
kiedy się rozsypuía Olimpy? wco mizerny listek?
kiedy próżności wiátr y kámienie porýwa yz korze *Ecclesi 10.*
niem drzewá wyrywa *Radices gentium superbarum*
arefecit DEUS.

W Tym tylko ludzka fantázyá chlubić się mó-
że, że wiele móże, ále złego broić. Wieleż to
grzeszny człowiek móże, kiedy nieograniczonego
BOGA zdespektowác Májestat, strácić wlasną, y tę
iedyną ták drogo oszácowáną duszę, postradác
Świętą niepowetowáną wieczność: á wszystko to w
iednym momencie. Tákie ozdoby wielkie miał
zły świat; y ma práwie záfwsze, Tákich wiele do-
kázuiących wytykał palcem Apostoł: *Non ne di-*
vites per potentiam oprimumt vos, & ipsi trahunt
vos ad iudicia. Wydrzec samsiádowi fortunę. wpro-
wádzić w prawo, zniszczyć przez opressyá, iuz to
wiele dokazał. O! mizerny świećie, że nikomu
nie da pokoiu iáko piekielna furya, że importun, że
piekielny Kárnálistá, w gębie poświęconey krwią
naydroższą JEZUSA, iák w piekle. Ze nie iedne-

Jacob. 1.

- go ofszukał, obmowił, ogadał. Ze śetnego przepie.
Psal. 77. Y iuz to ma bydz potężny: *tanquam potens crapulatus à vino?* Y iuz to ma bydz z tad największa Chrześcíaninowi pochwałá, czym się y Pógánin brzydzi? śadz kto masz BOGA w sercu, rozumu cokolwiek w głowie. A przecię to wymawia, wyrzuca ná oczy Duch Święty, *quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate.* Biádá wam biádá, w złym moźni Kátolicy. w zbytých nieporównáni ludzie *va qui potētes estis ad bibendū.* Przy pnać w piekle popręgów. co teraz bez munsztuku boiáźni Boskiey brykałz *Potentes autem potenter tormenta patientur.* Im wiécy mogłes złego nábroić, tym gorzey koło ciebie będzie, Masz to wiedzić z Duchá Świętego. *Fortioribus autem fortior instat cruentatio.*
- Idem.*

Nie w ten sposób był z łáski Bożey wiele mogący Moyżesz. Potężny do tychczas Wielki Cudotwórcá ANTONI Święty. *Viri fortissimi & potentes.* Z tych pierwszego *Exod. 6.* záwołáwšy od owiec BOG Wszchemogący o eliberácyá y wyswobodzenie z Egipskiey niewoli ludu swego, wysła do Fáraóná, w chárakterze Wielkiego Ministrá, Pełnomocnego Postá. *Dixitque DEUS ad Moysen: Ecce constitui te DEUM Pharaonis. Stuchay Moyżeszu, rzecz tobie zlecona byś się pokazał Bogiem Faraona.* Uczony Henricus Paludanus
 glossu.

glossuiąc to Pismá Bożego mieysce, explikuie co to iest Bogiem człowiekâ uczynić: *quod constituere DEUM Pharaonis, miraculorum virtutem illi tribuere meo iudicio videatur, quæ quidem solius est DEI.* Boskiego Moyżeszowi tytułu pozwolić, iest dać mu moc ná cuda, gdy miał lud wyzwolić.

Nie przeliczone cudá ná cudá pomieniony Paludanus uwazáiąc Wielkiego Cudotworcy ANTONIEGO, kładzie go w rowni z Moyżeszem. *Orbi miraculorum gloria præfulsit, quorum tantus tamq̃ stupendus fuit numerus, ut alterum Moysen dixeris, tanta extitit illius in creaturas omnes Authoritas.* A dowcipny Páoletty, w famey mowie cudownym, wiele możnym pisze go Moyżeszem: *faciamus itaq̃ hõc locò aliquam inter Antonii & Moysis linguam comparationem.* Uczyniwszy tedy taką kombinacyą rzeczy, pokazáwszy tak proporcyonálne Świętego ANTONIEGO do Moyżeszâ rzeczony Paludanus podobieństwo; w unizoney toż samo ieszcze wyznáie do ANTONIEGO S., modlitwie *Meritõs celeberrime Beate Antoni, qui tantorũ fulsisti virtute miraculorum, factus mundo DEI legatus tibi creaturarũ omne genus paruit, tuis precibus vita, sospitas, morbi Cæli ac terra, mare deniq̃ macipata sunt.*

Wielki cud, niewidány od dawnych świátá stárego poczatkow uczynił Moyżesz: kiedy uchodzących przed ścigájącym Fáraonem Izráelczykow,

przez czerwone suchą nogą przeprowadził morze;
Tych ktorých przez tak cudowną wyswobodził
potęgę. Staneły tam morskie białwany i ak mury,
ná 10skaz Moyżeszá, żeby najmnieyszego nie tknę
ły się żydká. Skámieniály miękke wody. A po-
tym ná puszczy, gdy Zydom brákowáło wody,
twárde skály. nieuzyte opoki, wody dodawály *per-*
cussit Petram & fluxerunt aqua. Dokazał cos po-
dobnego, ieżeli tylko nie więcey Cudotworcá Pá-
dewski: kiedy nayprzod cudownie z biedy y nie-
woli kocháných wyswobodził Rodzicow; bo w mo-
mencie z Pádwy w Uliisyonie stánawszy, trupá
zámordowánego, á wrzuczonego wogrod Oyco-
wki wkrześli, y temu świadczyć kazał, iak Oy-
ćiec iego nie był śmierci tey przyczyna, dla ktorey
w suspicyi będąc, w káydánách niewinny dyszał.
Coż mam mowić dopiero iak wiele tysięcy z káy-
dan grzechowych z piekielnego Fáraóná niewoli,
wyprowadził ludzi ten Nowozakonny Moyżesz:
Ipsé liberavit nos de laqueo venantium. Przytrzy-
mał pełnomocną powagą nieraz morskie wody,
kiedy tyle kroć osobliwie ná morzu Adryátyckim
swoich od ostátniego niebespieczeństwa salwował
Dewotow.

Kámieniem stáneła práwie, nie tylko wodá,
ále y wino ná ANTONIEGO Świętego interdykt.
Albowiem pewna Páni máiąc tego Świętego u sie-
bie,

bie, y chcąc go poczęstować winem, dla więkſzey przyſługi, ſamá poſzła do piwnice po wino, ktorego utoczywszy dla prętkiey poſpiechy, przepomniála czopem beczki zátkać: poſtrzegſzy ſię nie rychło do piwnice powraca, wino wytoczone znayduie, z wielką wiarą beczkę zátyka, do ANTONIEGO Świętego weſtchnie; powtore do piwnice idzie, wino w beczce wſzyſtko znayduie, ták zupełnie iákby kámieñ z iednego mieyſca ná drugie przenioſt. Y to pewnie nie poſpolita ſztuká, ktorey pewna ANTONIEGO Świętego dokázala dewotká. Tá ſpieſzno uſtroiwszy ſię pięknie, ná Kazanie S. Antoniego bieżąc, od gminu ludzi w głęboką wepchnięta kazusem kálużą; W tym do ANTONIEGO S. ſerdecznie weſtchnąwszy, ſucho bez najmnieyſzey plamy wyſzła, iák niegdys Zydzi zá Moyżezá z wnętrzoſci czerwonego morza. O! Wielki Cudotworco! Nie ták z odzieniem w matériálną kálużą, iák w lukience niewinnoſci tyle kroć rázy w błoto niepráwoſci wpádſzy z nas nie ieden: *Infixus in limo profundi*, iákże ſię ták ſkaláni, tám doſlániemy, gdzie najmnieyſzą uważaia plamę? *Nil conquinatum intrabit in Regnum Caelorum.*

Tyle y w tylu okázyách wiele dokázawſzy Antoni S., y to pewnie nie poſpolita; kiedy ná utwierdzenie o prawdziwey Wierze S. Kátolickiey, Here
tyká

tyká w konspekcie iego, y to w iednym prawie
mgnieniu oka, z suchey gálaski (iák niegdyś z o-
poki Moyżesz wodę) dobył winá; tá bowiem zá-
zieleniawszy cudownie; w tym punkcie doyrzáté
groná winne wydałá.

Exod: 14.

Prawdá że przez tak wielkie niebezpieczeństwá
szczęśliwie lud swoy przeprowádził Moyżesz, cu-
downá miédy głąbiá moriská mánudukcyá: *Et*
ingressi sunt Filii Izraël per medium siccis maris. Ze
to y Święty ANTONI mógł, może się káždy do-
czytáć. Ale to większá, że iuż ná gruncie piekiel-
nym, będących czyli tonących, bo z gruntu záká-
mieniátych desperatow, niecnótow, ná zbáwienná
ANTONI Święty wyprowádził drogę. *Hic por-*
tentosus vir extitit, qui miracula in aëre, in terra
Et in inferno operatus est.

Zachar: la
Selve.

Joan: de la
Haje.

Oto w Luzytáńskim Krolestwie w Mieście *Lin-*
hares, Niewiásta Imieniem Lupá, przez trzyna-
ście lat widomego w domu sobie diáblá máiáca, do
S. iednák Oycá Fránciszká y Antoniego nabo-
żná, gdy w godzinę śmierci czárt iák ná swoię cza-
tował, w owym naynieszczęśliwym terminie,
gdzie świat cały poradzić człowiekowi nie może:
Pokazał się Święty Oyéiec Fránciszek z Antonim,
o Boskim ubezpieczáiac miłosierdziu, y do żalu ser-
decznego pobudzáiac, do zbáwienia pomogli. Wy-
znał to sam czárt przeklęty, od pobożnego Káwá-
lerá

Ierá (będąc ná przeszkodzie) zákłęty. A ná do-
kument prawdy, y to zły duch przydał, prawdá ze
mi iednę wydárto dufzę. ále przecię zkad inąd nád-
grodziło mi się; álbowiem podbudziłem Mężá ze-
by rospuśtną zábił Zonę, tak zrobił, iego też ná
śmierć idącego bez pokuty stráca, y będę miał dwie
zá iednę, co się ták wszystko potym pokazáło.

W Tymże Krolestwie we Wśi Serpe, pewny
Mąż nie lubił wielce włásney Zony, tá gdy się z de-
sperácii chciáła wieszác (O! szaleństwo! ucho-
dzac iedney plagi, ná wieczne podác się kátownie)
Święty Oyciec Fránciszek z Antonim widomie do
iey domu przyszli; y uprosiwszy się niby ná no-
clik, gdy się wieszác poczynáła; oney przeszkodzi-
li, Mężá gdzieindniew z náłożnicą nocuiącego po-
tężnie przestrászyli; od niecnoty odstrászyli, y
wszystko chwálá BOGU uspokoiłi.

Zá pánowánia Dyonizyuszá Krolá w Portugá-
lii, pokazywał się iedney Mátronie w Figurze U-
krzyżowánego Páná JEZUSA, diabeł, (o podo-
bney wizyi mamy y my w kronikách nášzych) per-
swáduiac iey, áżeby, ieżeli chce bydz zbáwiona,
utopiła się w rzece Tágus zwáney. Ták pozorny-
mi perswazyjami omamił ow diabeł Niewiáste, że
się rezolwowała ná to. Y gdy iuż z tą szła impre-
za, wstępuie do Kościoła S.Oycá Fránciszká przed
Ołtarzem Antoniego S. krzyżem pada. W tym
niby

niby zafypiaiac, widzi Antoniego Świętego obli-
gującego onęz. żeby tę kárteczkę, którą na szyi za-
wieszoną znáydzie, przy sobie nośiłá, iáko iáką tar-
czą przeciwko diabelskim impetycyom. Ná tey
zás kártce te były nápisane słowá. *Ecce Crucem
Domini, fugite partes adversa, vicit Leo de tritu
Juda radix David Alleluia Alleluia.* Dowiedziá
wszy się o tym Krol Portugálski Dionisius; owę
kárteczkę Niewieście odebrał, co ledwie uczynił,
wraca się pierwszá tentácyá. Ale rostopny Pan
wszystko pogodził, przekopiiowác iá dla oney má-
trony rozkazał, sam dla siebie oryginał schował.

Millionowe millionowe tym podobne cudowne
łáski odbierał świat z potężney tego Moyżeszá ko-
operácyi. Cále życie ieden cud; mowi Sw. Boná-
wentnrá: *Si vitam Antonii legeris, reperies mirabi-
lia.* Alboż to y to Moyżeszem Cudotwornym nie-
komprobuie Antoniego Świętego. Co się w Lágie
wnikách przed Cudownym iego Obrázem tráfiło Ro-
ku Páńskiego 1743. dnia 19. Márcá. Dziś dwuná-
nasty; tydzień iák to ná terážnieyszym publikuję
Kazaniu. Z Ziemi Wieluńskiey ze wsi Kowanó-
wic. przywiezioná Niewiástá Imieniem Máryánnę,
która przez ósm lat ná wszystkie szwánkowála zmy-
sły, oprócz iednego widzenia. Tę z wozá ná nośi-
dłá włożyli, przed Obrázem ANTONIEGO Święte-
go ná páwimencie złożyli, ledwie co skończyłá się

Msza

Młza Święta nã tey odprãwiona intencyã, owã nie-
 dotęgã samã wstãłã, troszki tylko Brãt oneyze po-
 mogli, o swoiey mocy nã Ofiãrã koło Ołtarzã po-
 szłã; potym przedtym niemowã Spowiedz u-
 czyniã, Kommuniã Nayswiãtszã przyełã; z po-
 dziwieniem wielkim przytomnych, zã Lãlkã
 osobliwzã tego Pãnã, ktory *Mirabilis in Sanctis*
suis. Zã wielowładnã nã tym Cudownym miey-
 scu ANTONIEGO Świętego, interpozycyã. Je-
 żeli tedy był wiele moźny Moyżesz: *Mirabilis po-*
tentia ejus. Decydoycież delikãtnego sumnienia
 y rozeznãnia słuchãcze. Jeźeli y Joan: *Trithe-*
mus niestusznie o ANTONIM Świętym nãpisał: że
 y żywy y umãrły Święty nã Cuda, *Tanta Sancti-*
tatis existit ut multis vivus & mortuus coruscãrit
miraculis. Uczony Pãoletty depredykuiãc w swym
 dość mãdрым Pãnegiryku Wielkiego! Cudotworcã
 ANTONIEGO, tãk swoje konkluduiã Kazãnie:
 Nie trzebã dãleko o Cudãch ANTONIEGO Świę-
 tego; szperãc: ieźeli w tym moim dyskursie nie
 urãżilem kogo, ieźeli to moie Kazãnie z utãsknie-
 niem nie było; Y to rãchowãc miãdzy Cudã AN-
 TONIEGO Świętego naleźy. *Quod si deniq; aures*
vestras longò hoc rudi ac indoctò discursu meo non of-
fenderim, an numerandum id est, inter vera à San-
cto Antonio patrata miracula. Poniewãż tãk mãdрым;
 tãk zacny ANTONIEGO S. Orator, miãdzy Cudã

Ecclesi. 43.

Q

klã-

kładzie Kazanie swoje, jeżeli mu dobrze ná Ambo-
nie uszło; toż by to cud był większy żeby nieudol-
ne Kazania moje swoy walor, swoje nálázły u was
estymácia, y jeżeli u kogo? to cud oczywisty AN-
TONIEGO Świętego.

Y iuż po dziewiątym u mnie o ANTONIM S.
zawsze Wielkim Cudotworcy Kazaniu. Teraz ná
Wotywę przed Świętego ANTONIEGO idę: Świę-
ty Nowozakonny Moyżesz, dziewiąty raz y o to-
bie, y do Ciebie gadam, trzy rázy po trzy, uczyni
dziewięć, ia dziewięć rázy gadaiąc; pewnie trzy
po trzy tylko práwiłem: Atoli jeżeli jesteś Moy-
żesz, możesz tę niedoskonáłość twoią wyperfekcy-
onować powaga. Millionowe choćbym ci Święty
Cudotworco pisał wdzięczności cháraktery, ie-
szczeli jednak z niewdzięczności mię cenzorować
może, bo wielkości łask twoich, wdzięczność ná-
sza miáry nie dobierze, *Nostræ sunt merita ora mi-
nora tuâs*. Wszakże iednak, jeżeli perorować nie-
umiem, serdecznie prosić mogę, *Patrem te posci-
mus omnes*. A nayprzed protekcyi twoiey Oyco-
wkiey prezentuję wielkich Imienia Twego Dewo-
tow, Honoru Twego Promotorow, Fautorow.
Przeświętną mieyscá tuteyszego Konfraterniá *Ma-
gnum Jovis incrementum*. Wiádomé są Niebu pil-
ne o aukcyá dewocyi Twoiey ich zabiegi, wiesz
sam, bo widzisz, iák tá chara *Deum soboles* w pun-
ktuál-

ktuálney ná Twoie Wotywy, Nabõżeństwá perse-
weruie freqwencyi. *Ja in ara cordis* zyczliwe im
ofiáruię wotá. Niech przy zámierzonych látách
pomysłne im kredensuie szczęście, Zyczliwe sprzy-
ia w swych influencyách Niebo, áżeby ná ułudze
ANTONIEGO Świętego. dostużyli się honoru wie-
cznego. Co ia zyczę, Ty Święty uproś, oco ia BO-
GA proszę, Ty Moyżesz ziednay. Osobliwszym
iednak sposobem *mille modis* poprzyśiężonemu stu-
dze twemu, tuteyszey Konfraternii: *Primo Capitoni* Czecze
(ktory iest *pars intima cordis tui*. Jáko główny I-
mienia twego *Cultor*) niechay *omnis honos cuncti,*
veniant ad limina fascis. Prośiemy Cię zá iego
zdrowie, fortunę, cały dom, wszyscy Fránciszka-
ni, *Dignum enim est, ut hoc illi praestes, diligit enim*
gentem nostram. Wszystkim zaś ná tę Świętą u-
częszczáiacym Nowennę, ile liczyć mogliście kro-
kow, tyle przed BOGIEM piszę wdzięczności, ku
ktorym záwsze *totū spirant mea praeordia phabū.* Y
tym uprzejmości peryodem mowę moię kończę:

Magnus vocabitur, Jak zacząłem, tym y kon-
kluduię. Ze ANTONI Święty Wielkim Moyżeszem
zwan będzie: *Moses Vir, Magnus valde.*
Zstąpić iednak czyli dygressyą w pole uczynić,
(od swego nie odstępuiąc) myślę, Pewna Pánien-
ká *de Thincegone* wielka ANTONIEGO Świętego
Klientká, w ubogim urodzona Domu, od swych

obligowana bráci, szcuplej ná polu żeby od wro-
bli y ptástwa (przestrzegáiąc szkody) pilnowála
krescencyi, wielce umartwiona była, że się nie
mogła w Kościele ANTONIEGO Świętego mo-
dlić, y táb swowego Nabożeństwą odpráwić. Coż
czyni prostego sercá Pánienká; wchodzi w kon-
trákt z ANTONIM Świętym, ieżeli mi Święty
Cudotwórco, od szkodliwego ptástwa bronić y
strzedz będziesz zboża, kiedy ia ná dewocya do
Kościoła poydę: dekláruję się Nowennę odpráwić
y dziewięć rázy nawiedzáiąc twoy Kościół, ciebie
iák naywiększą uszánować dewocya. Stało się, kie-
dy nie postály ptaki, áz zboże w stodole stánęło.
Święty ANTONI ták wiele możny przed Bogiem
Cudotwórco! ieżeli co wyborney dobrych uczyn-
kow ná sumienney niwie znáyduć się przęniczki,
zniszczyć to piekielne usiłuią koniecznie wroblí-
ská, żeby nic oprócz chwastu, ná piekielny ogień
nie zostáło. Niechayże te dziewięć Wtorkow, ná
większą Páná BOGA Chwałę, Część MARYI,
Twoy honor, odpráwionych, tyle znaydą respektu.
Zebyśmy cię mieli iuż między dziewięć Chorow
Anielskich pomieszczzonego nászey krescencyi *An-
gelum Custodem* Świętszego Strożá. W ciężkicy
światowego Egiptu uwikłánych niewoli, Misty-
czny Moyżesz, do obiecáney wprowadz nas zie-
mi, Już skończyłem, jednę tylko o ANTONIM
Swię.

Świętym relacją powiem. Kiedy Kánonizowano
Świętego, w dzień sam Kánonizacyi w odległej U-
lissiponie, a Mieście narodzięcia jego wielkie z iákis
wewnętrzney konsolacyi obywatéle czynili áplau-
zy, publiczne radości. Same zaś dzwony cudo-
wnie dzwoniły. Gdy ja od Grzegoroá IX. iuz u-
kánonizowanego w tym dyskursie dziewiatym, de
predykować ná tym mieyscu przestaię, w serdeczne
fygnaturki, pobożny Audytorze, ktorego zegnám,
ktoremu dziękuię, zábrzmiey ná Káznodzieyską
konkluzyá *Te DEUM Laudamus*. A przytym
Nowozakonny Moyżesz. *In labiis Exultationis.*
laudet Te os nostrum. AMEN.

KAZANIE X.

w Poznaniu

Ad nihilum valet ultra Matt: 5.

Ninacz się więcej nie zgodzi.

Nie czyńcieśz mi tey krzywdy: rozwieźtego su-
mnienia, a wolnicyszego iezyka ludzie? iákby-
ście tu; práwie po nic przyszli *ad nihilum*. Ponie-
waż ia dziś wielką wam rzecz pokazę; ná Minory-
tę ANTONIEGO wskazáwśzy, *hic Magnus*. Pier-
wey iednák grubiánow, samego Zbáwiciela przy-
kładem niech náuczę polityki. A to z tey okoli-
czności. Ná Apostolską w Kościele Bożym godność
instálluiąc pierwszych Uczniow swoich Chrystus,

Oyco;

Oycówką umyślił dać im przy tej ceremonii prze-
strożę. Y lubo w klar mogli by im, co mu się zda-
wało, powiedzieć, albo zwawą obselem energią
nátrzeć; przecięsz iednák z dáleká, y to pod podobień-
stwem, w ten delikátny sposob do nich czyni
áryngę. Apostołowie moi, á Wikáryuszowie ná
ziemi! Pálestyńskim y zwyczáynym Syryiczkom
mowię do was stylem, kiedy pod párábola czyli
przypowieścią, wysoká godność y wáżę wytłómá
czyć wam zyczę sobie obligácyą. Y ták; solá
ziemi názywać was będą. Záczyń iáko sol, mię-
so, ták wy Apostolska náuka y przykádny m
życiem, skłóнности y námiętności ludzkie p
podległe korupcyi prezerwowáć y konserwowá
macie! Nieśmáczne z náтуры ákcyę wáżymi kon-
dymentówáć będziecie reflexyámi. Ziemskim de-
zyderyuszom przez rostropne namowy czynić bę-
dziecie prágnienie Niebá. Y co z solá ludzie, to
wy z ludźmi czynić winniście. Przyśolić iednák
ieden drugiego, ani bydz solá w oku nie będzie się
godziło. *Vos (Euthymius domawia) à me electi ad
curandam totius mundi putredinem estis sal terra.*
Więc pámiętaycie ná to, że iáko sol, gdy zwie-
trzeie, ná nic się nie przyda; áni iey inná solá pier-
wszey nie przywroci stonóści, *ad nihilum valet
ultra*. Tá k y was, ieżeli swoiey korrespondowáć
nie będziecie powinności, pewnie by zá nic miáno:

áni

ani łatwo takiego mieć będziecie dla siebie, kto
by was do pierwszey wprowadził pory. *Infatuato*
fali, iniquo Praesuli non mortem crucemq; minatur Bez.
Dominus, sed quod ad inferiorum hominum pedes sit
devolvendus, & mittatur foras & conculcetur ab ho-
minibus. Nie zaráz śmiercią BOG excessa w stár-
szyźnie karze, lecz tą wprzód martwi ich ciężko
konfuzya. Ze sobie poddáni zanic ich mieć będą;
y prawie nogą ieden drugiemu popychać. A czyli
ostátniejszy większa y surowsza znaleźć się może ná
pierwszą powagę y dostoyność kará? Rzuca o tym
kwestyą pomieniony Bezá, *Est ne Principi Viro a-*
liud abjectius excogitandum, quam inferiorum sub
pedibus advolvi Dáleko przechodzi, nie tylko ró-
wna się śmierci, własnego poddanego bydz Pánu
podnoszkciem. Doktorowi pod Katedrą dystypulá
siedzieć, záwołánemu Káznodziei, ostátniego Au-
dytorá exprobruiacego z swoim wstydem słuchác,
iednak tak się rzeczy dla tych przewroca, ktorzy
przy swoiey godności nie regulárnie żyją.

Oto przymawiála przedwieczna Mądrość pod
soli Metaforą Apostołom, tak iednak z daleká y
ostrożnie, że się tylko ten chyba mógł dorozumiec,
kto wie iák delikátnie Przełożénką trzebá trácto-
wać dostoyność! żeby nie przesolic. A tu nie u-
noszoney fantázyi, czyli grubey mániery liberty-
nowie, niech formuią dla siebie polityczną máxy-
mę.

mę. Ze dla stárszych, Przełożonych, y ná urzędzie postáwionych, z áwſze z dyſtynkcyą trzeba: A ieżeli nie wypolerowaným ánimuszom rácyi brakuie do tego; Bez á supplementuie z áraz állegu iac ze Przełożonych defektá, BOG dla ſiebie odtożył ſamego, *DEO uni sunt in cura Praesulum casus & scelera* y trochę wyzey *Cúm DEUS solus sit, qui aufert Spiritum Principum.*

Ad nihilum valet ultra. Co ábsolutny Pan z wſzelka ná Apostolską doſtoyność dyſkrecyą, á ná ułomności przestroge; To ia ná pochwałę wſzelkiewy doſkonáłości dziś z ábieram y áplikuię. Nie uważaycie Kátolicy, że z niczego coſ chcę pokazać, bo tylko dáley o tym mowie, czego dáwno ANTONI Święty dokazał. To z áś będzie ſamo, iż kiedy Antoni wcale o nic niedbał, w ten czas wſzystkiego cáłym ſercem prágnął. Prágnę y ia to wam wſzystko pokazać ná większy guſt Chwały Twoiey BOZE, pod Fránciſzká mego Pátryárchy háſtem, *DEUS meus & omnia*, Mátko wſzystkich Świętych dopomoſz. Ja w Imię Páńskie z áczynam.

WCále o nic niedbác y prágnąc cáłym ſercem, wſzystkiego; przeciwnego widzi mi ſię zdánie w tych iednak ANTONI Święty rzecz ułatwił terminách N.N. To rzecz trudnieysza co ſię dość łatwo dowiedzieć ná ſwiećcie. A iabym rozumiał

ze albo powaryowany rozum, albo pomieszane
zmysły, czyli też zepfowany w ludziach to sprá-
wue áppetyt. Ze im się częstokroć coś to widzi
y zdáie, co Świętym, pobożnym, y mądrym zázwsze
zdawáło się nic warto. *Quod hominibus altum est,* Isaia 26.
abominatio est ante DEUM. Y choć nieszczęśli-
wych łudziło y łudzi grzeszników zdrádziło potę-
pionych, oszukało nayostrożnieyszych, omámieło
y świątobliwych iednąk świat ma za coś, y konser-
wue to ná zdráde dla nas, co czárt wymyślił ná
zgubę. Człowiek záz niewie sam, czego się nápie-
ra. Czym nas chce ukontentowác, w czym óswiá-
czyć deklárácye, czym nam się przymilić życzy, to
z tego wszystkiego, nic zá pewne nie będzie: *Nihil*
enimproculdubio est, quidquid putatur Bernardus *non est,* Dla
żywey prawdy; spytajmy się z pokojem umártych.
gdzie náprzykład wyfoki twoy Dygnitarzu ho-
nor, gdzie páradá w ássystencyách, bogáctwá w
Mendlách, pieniądzách, kleynotách? Gdzie owe
z znácznym kosztem z Páryżá, z Londynu, spro-
wádzone mody y stroie? Gdzie Sensácie twoiá esty
mácyá? Gdzie delikácie do myśli wygody? gdzie
pulcheryo rożowa z liliowym mlekiem w twarzy
pieszczoney mixturá, ładną dyspozycyá nátury u-
łożone perłowych zębów rzádziki? Nie zostáło
się z tego wszystkiego nic; ták śmierć wynecowá-
dobrze, chybá ieszcze to zostáło, czego nie doiadły

robaki *Ubi nunc sunt amatores mundi, quid eorum remansit nisi cineres & vermes* Projekt S. Bernardá. A przecię nikczemni ludzie, gdy to máią, co umárli mieli, rozumieią że wszystko máią. Iná czey S. Bernárd trzyma *Omnia illi defunt qui nihil sibi deesse putat.* Z Wielkiego Mácedona le dwie szczyptá prochu; z meźnego Bryáryufzá, tylko káwałki kości; Z urodziwey Izábelli, tylko trupia głowá; z pięknego Gánimedesa, zębáty kopełztych, z Jáśnieoświeconych tytułow tylko noc, z publiczney sławy, tylko wzgárdá. *Miseræ vestigia pompæ.* Przecię iegnák ten ści gamy cień, ten chwytny wiátr. Co więkza, nieśmiertelną czásę áż árdniemy dufzę, byle pysni mieli dymu káwałek, swawolni przekłętą ućiechę. Iná moránci plugáwą zabáwkę, cholerycy pomyslną zemstę. Ná ieden ty tuł lat kilkádzieśiat służą, dla krotkicy godności długiego przykládáią stáránia. Wolemy troché kászy z Ezáwem, niż stárszeństwo z błogostáwien stwem, wolemy z Lizymáchem haust wody, niż Krolewski honor, zgoła wolemy nic, niż wszystko.

Isai. 59.

W Tych omylnych pretenzyách, widziáł ná świećie Izáiasz ludzi, y wnet ich opisał. *Confidunt in nihilo & loquuntur vanitates.* Więcey sobie niż bydz może czynić nádziei dobrowolne oszukánie. Ten w substáncyi, ow w szczęściu, Ten w protekcyi, ow w przyiáźni, pełne pokládáią nádzicie,

dżecie, aż gdy co przyidzie do czego, nic z tego
wszystkiego, nasmiewa się z takich Jaktancyuszow
przy swojej Delánuzá modestyi: *O vos pauperri-*
mos, loquimini vanitates, & speratis in nihilo.

Aprobowána od samego Páná BOGA á swiá-
tu cálemu wiadoma Sálomoná Mądrość. Nie táy
na wnim wszelkich rzeczy ciekáwość. Z czym
się popysnić, popisać nadstáwić, podchlebic swiát
może, tego wszystkiego pozwolił sobie Sálomon,
żeby tylko nie zábronił tey doświádczenia pra-
wdy, że ten swiát, y wszystko według swiátá nic
jest; *Vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi Eccefia: 1.*
& nihil permanere sub sole. Ach gdyby podo-
bną umiétnościá choć nie równá experyencyá
wszyscy tego dochodzili ludzie, nie miałby swiát
nikogo ná swiecie dla siebie. Gdyby Kárnalístá
uważył, co mu z owey przyidzie przyiáźni, táko-
my, co z owego zbioru? Wykretarz z owych
cherchelow? pyszny z owey fantazyi. piiak z owe-
go obzárstwá? kolsterá z owego szulerstwá, *Ec;*
Káždyby się z Sálomonem ná iedno pisał, iż *vani-*
tas vanitatum & omnia vanitas. Chciał ten chwa-
lebny wnieść Swięty Ambrozy zwyczaj; Záczym
tego był zdánia; żeby z Kátolikiem, zszedłszy się
Kátolik, czyli to ná Ratuszu do rády, czyli ná Pá-
łacu dla interessu, czy przy stole dla tráktámentu,
czy do gotowálni dla fryzu y stroiu. Závwsze się

tymi komplemenrowálisłowámi *vanitas vanitatũ.*

Ale iu¿że! ie¿eli nic nie podobna, to trudno wyexplikowác ludziom złudzoným od swiátá, zwiedzioným márnoscíá, oszukáným nádzieá, á upodobáným sobie. To rozradzáli Prorocy, to perswádowáli Káznodzieie, to remonstrował Sw. Bernárd; *Vilis est, Et ad nihilum utilis, mundialis consolatio.* Nie dziwowalbym się ie¿zcze, gdyby w nas pró¿ności swiátowe pomieszáły humory y fantázye, iák náprzykład głowę wino zepsuó y zákreócić mo¿e. Albo iák mroz co o¿iębi, lubo o-
gień co zágrzeie; ale sami dobrowolnie co¿ wielkiego w niczym wymáluiemy sobie, y ie¿zcze tego sercem prágniemy; y o to się ostátnim usiłowánim stáramy samo chcąc zwiedzeni ludzie. Ná ták szaloná imprezê, ná ták oszukáne gustá czy się zádziwówác czy plakác, czy się práwie zápomnieó, czy się od zálu rozpuknáó, ? Po¿al się Bo¿e rownego Aniołom rozumu! wykorrygowánego rozumem do kochánia rzeczy islotnych sercá. *Mirandũ sed magis dolendum quã mirandũ quod id quod nihil est amari potest.*
Y nie mowócie tego! zebyśmy niewiedzieli zkąd się tá w ludziách do nikczemności swiátá bierze rzádzá. Oto ápetyt pró¿ności czyni wzgárdá prawdy: y dla tego áni widzá áni wiedzá ludzie czego im się záchciewa. Uważayócie, áby teraz co powiem. Je¿eli rzeczy oboiétne ná swieócie; jedno

S. Bernardus

nic z swoiey są náтуры, z niczego swoy máiące
początek. Coż o przeklętym rozumieć y trzymać
winniście grzechu? który iáko iest nic, ták też ni-
szczy człowieka Mowi Augustyn S. *Manifestū est,*
quia peccatum est nihil, & nihil sunt homines cūm
peccant Grzech zniszczył Anioła w Niebie, Adá-
má w Ráiu, ludzi ná ziemi. Bo gdy się ná wszelkie
człowiek rospuszcza niecnoty, ták niszczeie iák
wodá, przez odemknięte w stáwie upuasty; Co z po-
kory Bernárd, to z spráwiedliwości grzesznik przy-
znác to powinien: *ad nihilum redactus sum & ne-*
scivi verè ad nihilum idest peccatum. Poki pocz-
ciwie żyjemy, poty BOG nas ma zá coś y ludzie.
Rezoluujemy się ná grzech, iák nie od rzeczyisto-
ty; ták się dystyngujemy od BOGA, y tę nieszczę-
śliwą dystancya przeklętą spráwiedliwość Boska
wymierzyłá wiecznością.

Otoż to to nic Kátolicy, o co wcale niedbał
ANTONI, kiedy nie stał o świat, á wszelkiemi
strzegł się sposobámi grzechu. To záś wszystko,
czego całym sercem prágnał. był sam BOG, y bydz
záwsze z BOGIEM. Tá propozycya byłá y o
Pátryárchy mego *DEUS meus & omnia.* Ktorey
Seráficznym wypróbował Zyciem. Ten to Pan,
wszystko, *ex quo omnia, per quem omnia, in quo o-*
mnia. Ten który żyjącym z sobą iest wszystkim,
nie dbájącym onic, iest z wszystkiego nadgródá.

Pia

S. Bernardus, *Premium est videre DEUM, vivere cum DEO, vivere de DEO, esse cum DEO, esse in DEO, qui erit omnia in omnibus.* To to wszelkich pomyslności *Compendium*: Pozwolone przeznaczonym, obiecane powołanym, pokazane sprawiedliwym, dane uwielbionym. To to wszystko całym ANTONIEGO upragnione Sercem. Zupełnym od sprawiedliwych pozyskane weselem. Przez co wszelkim prawem ANTONI należy do rejestru tych, *1. Corint. 6* których wzmiąnkę czyni Apostoł: *Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.* Jeżeli bowiem od BOGA wszystko mamy, BOG dysponuje wszystkim, y wszystkim BOG płaci; do wszystkiego dając siłę, sposobność y łaskę. Toć jednego BOGA mając, niewiem czego by brakowało jeszcze. Dokonałe to zmiarkował Antoni S. kiedy rozumiał, iż jednego pragnąc BOGA, wszystkiego sobie całym sercem życzył. A że o to śmieie stáracby się nie mógł, pokiby nie pokazał tego, iż o nic nie dbał náświećcie. Zaráz w młodości z Sw. Tyburcym Męczennikiem równe w sobie wzniecał pragnienia: *Utinam dignentur nos referre in numerum suorum, qui respuerunt id quod videtur esse & non est, & invenerunt illud quod videtur non esse & est.* Jeszcze dziecko, á już iák dziecinna z światē niechciał się piłką pobawić, *Calamata.* *amore flagrans in sua etate tenera erga Deum, non ad vanitates attendebat.* Pre-

Prezentował mu świat swoje caca, a Antoni mo-
wił że to fe. Więc widząc że nie masz na świecie
czymby się Swiatobliwy zabawił Młodzieniec, do
Zakonu S. Augustyná idzie. Bárdoś sobie dobrze
postąpił Antoni. Zakon Augustyná Świętego Dodo-
ná czyli puszcza: będziesz chciał zabawić się strze-
laniem, tám strzeliłte z Augustyná ársenátow mieć
będziesz, y do Niebá áffektá. Tám się przypátrysz,
iákim fortelem czárt, świat, y ciáło myśliwczé
stawia w świecie sieci, żeby iáko głupiego zwie-
rzá, na zniszczenie ułowił człowieká; w Zakonne
uszedłś cienie, nie boyże się śliczna Lilio, żeby
cię upať niepráwości zniszczył. Sposponował
światem Antoni, bo nie miał áprehendowác cze-
go. Wcisnął się zá Zakonná Fortę, żeby sobie
zámknął otwárte do światowych obietnic wrotá.
Wstąpił do Kláztoru Regulárnych Kánonikow,
áżeby sobie lepszy wstęp przy Świętych Prálatách
do Boskiego tám uczynił respektu, który iuz o nic
niedbał na świecie. Rzucił się w ogniste Augusty-
ná dobrowolnie pożary; chcąc z siebie uczynić ży-
wą miłości ofiárę, Zeby záś widział świat, że wca-
le niestał o niego: prosi się, żeby go do odległego
od swoich expedyowáno na mieszkánie Kláztoru:
*Ubi dum pacem; pectoris impiorum Carnalium amico-
rum, frequentia perturbaret aliud scilicet ejusdem
Ordinis Monasterium transvolavit.* Tám gdy nie
uważa

Brev:

uważa na nic, tylko samego ma BOGA na myśli,
słyszy o pięciu Frąnciszkanach Męczennikach w
Márochium zabitych, zączym ten ktory niczego
nie żałował na świecie, żal mu tego było, że on
nie był, szosty do pary. W tym przychodzą do For-
ty Regulárnych Kánonikow Brácia nási po kwe-
ście, o iálmużnę do bieságow proszą, á ANTONI
im się do Zakonu wprasza: y nie prędzey fortę iák
swoie zamysły otwiera. Kontenci z ták Świętego
prowiántu ubodzy kwestarze, á ANTONI zá kon-
fensem Stárszych Rokietę zdeymuie, wdziewa u-
bogą siermięgę. Nie żeby lepsza była, tylko że do
wzgárdy przyzwoitsza światá. Co większa nie
prédzey chce bydz Frąnciszkanē iák Męczennikiem,
o odmiánę iednák Imienia uprasza: żeby y po Imie-
niu o nim świat nie mógł się dowiedzieć. Wkrot-
ce Frąnciszkan, Wielki Missyonarz w dzikie wy-
biera się Morzem Narody, á żeby prędzey mety ko-
chánia dopłynął. Prágnie życie żóżyć, żeby ży-
wotá wiecznego dostał. O nic nie stał na ziemi,
bo się starał w BOGU o wszystko. Życzy sobie
krew wylać, żeby się y całym sercem wylał ku
BOGU. Własną krwią chciał serdeczne ugásić
prágnienie, ále ten BOG ktory się tylko Abrámá
doświadczał; mlekiem go z łáski swoiey pośilił.
Kiedy nie Męczennikiem ále Wvznawcą, iż ma
być; w swoich mu to dał zrozumieć dyspozycyach.

Po-

Powrociwszy z Missyi, ná generálná Kápitułę tráfł; tam go práwie zá nayostátniejszy o miáno; (chciał tu świat oddać zá swoje ále się ószukał, który innych zdradza) do náznáczonego z Kápituły dostáwszy się z Gwárdyanem Konwentu; wustronney Celi sekwestrował się, á ná ustáwiczne bogomyślności y umartwienie ciála, ták dálece, że go wysuszzonego od postow wiátr powiewał, y smiley mu to było dla BOGA, niz prózney sławy wiátr po świecie chwytać. Kiedy się z słabości wywrocił, o swej mocy nie wstał, dobrowolny pácyent. Ták słábieie ná cieles; kto chce sił nábráć ná duszy (á my tu też swoje przypominamy posty y umartwienia.) Ná to wielkich bo Niebieskich pełny scyencyi człowiek, między innymi oczywiłty prostak *Arrogantia fastum humili corde* *Vita.* *declinans;* bo wiedział że prózna chwałá, szczyry dym, więc żeby się z tey nie ukopcił do Niebá, potężnie tego się wystrzegáł. Ná większe óswiádczenie przed BOGIEM. że ó nic nie stał ná tym świecie, do kuchni się dla usługi wprasza, żeby przy tym miał lepszá do wzgárdy światá íposobność. Y wolał w popiele iák w piasku Minorytá grzebáć, á nizeli się w gnoiu światowey waláć márności: *Omnia ut stercora arbitratus sum ut Christum lucrifaciam.* Zápátrował się ná popiół, á świat mu iákó dym w oczách niszczáł: *Vilesebat ei mundus iste.* *Surius.*

Przy ogniu kuchennym miał prągnięcie, ále Bogá
Brev. *Totus ad Te sitiens Deus, ad Te vigilans.* Nieodro-
dny Fránciszká Syn, iednáko o ten świat obádwa
Fidelis à S. dbáli. *Mundi fuit perpetuus contemptor magnus*
Philippo. *autem Cæli amator.* Ták się w Niebie zákocháł,
ze zápomniáł o ziemi, ále przecię pámiétał ná lu-
dzi.

Z Boskiej dyspozycyi záwołáno raz ANTO-
NIEGO z kuchni, żeby odrázu Bráci powiedziáł
Kazánie, przycísniony postuszeństwem; iák otwo-
rzył ustá, istotná miłości Boskiej wybuchnęlá E-
tná. w ten czas oczywiście widziáno, że świat ná
ieden się proch w Sercu Jego spalił, á szczyry miło-
ści Boskiej zostáł ogień. Widziáno że owá iskrá
która światowe niszczyłá w sercu Jego gmáchy,
w Fránciszkáńskim przygrzebiona popiele, Seráfi-
cznym záięlá się ogniem; áż ow dysgracyowány
uświátá, w łásce u Świętych, ow co go zá nic miá-
no, wszyscy mu się dziwuia. Ktory o nic nieštał.
Sam bywáł u niego Pan JEZUS, y zá to, że o nic
nie dbáł ná świećcie, wszystko miáł co chciáł w
S. Bernardus Pánu. *Omnia sunt nobis in DEO, & est DEUS o-*
mnia in nobis. Niedbáiąc wcále o świat ná ziemi,
żył z BOGIEM iák w Niebie, samo ANTONIE-
GO Imię to o nim rozumieć káže; *Antonius appel-*
Fidelis à S. *latus fuit, idest sursum tenens, quasi non tam tan-*
Philippo. *quam terrenus & mortalis terra inhabitator sed ve-*
lut

ut Caelestis & immortalis Cali incola fuisset, Kom ^{Domin. 1^a}
probował, tey dzisieyszey, o sobie propozycyi AN. ^{post Pasche}
TONI Pádewski; kiedy się z tym ná swoim wymo-
wił Kazániu: *Omne quod est, nihil est prater amare*
Deū. A ia konkluduię swoje: ponieważ wcale o nic
niedbał, wszystkiego w samym BOGU musiał cá
tym sercem prágnąć, á wszák zgoda ná to kocháni
słuchácze, bo kończę.

Ad nihilum valet ultra. Kátolicy, ieżeliście
słucháli z pilnością Kazánia, á żadnego z niego dla
siebie nie wzięliście pożytku, ná nic się to nie zdá
ło *ad nihilum valet*. Zeby też y ia miał się stárác
dla was o wyborne słowá, o dobre sensá, á nie o do-
bry dánia z siebie przykład, y mnie się nic nie zá-
wiąże z tego *ad nihilum valet*. Do wszystkich záś
mówiąc, ieżeliście tylko Kátolicy wiarą, á życiem
pogánie? Krzyżem się tylko ieżeli zegnamy, á
przed Jezusowym iáko złe uciekamy krzyżykiem?
jeżeli tylko náklepiemy paćierzy, á przy tym nábro-
iemy figlow? Jeżeli wszelką áplikacyą prácuie-
my ná ciáło, á o duszy ni dudu? Wszystko się to ná
nic nie przyda *quid prodest homini &c*. Alboż się to
dármo BOG práwie wyniszczył *exinanivit semeti-*
psum tylko, żeby dla iedney ná odkup łóżył, duszy
wszystko, á ty grzeszniku masz to sobie wcale zá-
nic. Chcesz żeby ci się nic złego nie stáło; kochay-
że wszelkie dobro BOGA, chcesz żeby cię Spráwie.

dliwy BOG w niwecz nie obrocił, nie micyże sobie
zá nic tego, co ci BOG pod utrátą zbáwienia záka-
zał. Bo lubo nas stworzył do Niebá, odkupił od
pieklá, żebyś iednák wziął dármo Niebo, grzeszac
nie szedł do pieklá, nic z tego nie będzie.

O Boże moy, iákżeś wielki? iákże twoie wielkie
sády, iákże z twoich wyrokow strážna śmierz; iák
niezbrodzona wieczność, iák głębokie piekło; iák
Niebo wysoko: A przecię grzesznik ma to wszy-
stko zá nic, gotow Karnálista lubieżnie metresse
cátowác, choćby się miał záraz przywitác z przekle-
tą wiecznością. Gotow swawolnik rezolwowác
się ná niecnotę, choćby go bies miał porwác do pie-
klá. Gotow polityk wymowić, nápisác, co mu się
zda, choć ci się to B O Z E nie zdáie; á iezeli
nas to wszystko nie náwróci do pokuty, nie uskro-
mi od grzechu, nie námowi do kochánia BOGA,
do boiážni pieklá, to ja nic wiécy nie wiem, coby
wam do zbáwienia pomogło.

O Pánie, iedyne dobro moie, niechże to lepiej
zrozumiemy poymę, co ja á co Ty, niech to głębiey
zmiárkuie, że ja nie z niezego, y w niweczem się
przez grzechy obrocił. A Ty BOZE moy, wszy-
stko z Ciebie y od Ciebie wszystko, iesteśmy nie
dobrego, bo bez Ciebie wszystko nie dobre, zgoła ie-
steśmy, iedno nic, gdy bez BOGA żyjemy *Cum si-
ne Te fui quasi nihil fui*. Naydobrotliwszy Stwor-

S. Augustin

co. stworzyłeś nas z niczego Nayłaskawszy Oycze nie obracay nas w niwecz. W wszelkich indygen cyach niezawiedziony Pátronie Cudotworo Pá dewski, ná świádectwo bierzemy Cię sobie, iż się dekláruiemy o nic wiéccey niedbáć tylko o BOGA, albo co chodzi o BOGA. A Ty nam upros łáskę, przepros BOGA, prósiemy Cie dla BOGA Amen.

KAZANIE XI.

Cõfiliũ semper à Sapiēte perquire Tob. 4.

w Warszawie podczas Kongressu ná Definitorium

Rády záwzdy od mądrego szukay.

Consilium custodiet te, & prudentia servabit te Prov: 2.

Radá strzedz cię bédzie, y rostopność záchowa cię.

O Ycowská Stárego Tobiaszá perswázya Consilium semper à Sapiente perquire z Synowskim od Tobiaszká niegdys ákceptowána respektem, zebym dla siebie w zbáwiennym mogł interessie ználeś przy Solenney ANTONIEGO Nowennie *Si queris miracula spiwam.* Nic bowiem ludzkiey uspokoić nie moze myśli, iák uspokoiiony zbáwienia interess, ná co główná mieć mogę po sobie tę rácyá, że iest interess naygłównieyszý *Est magnum negotium, quò nullum in hac vita majus* & *præclarus.* Ledwie się álbowiem człowiek ná świát pokazá,

S. Bernardus

kazał, tak winien był zaraz reſentyment ſwiātu
pokazać. Jákoż przy Chrzcie Świętym dał ná
to ſłowo, że ſię w ſwiátowe mieſzác nie będzie po
winien intrugi: Y ná co každy Kátolik przy
Chrzcie, ná to každy uſilniey Zakonnik przy ſwo
iey rezolwowác ſię powinien profellyi. Jáko nie
z Márta o te doczeſnoſci turbowác ſię, lecz z Má
gdalena dufznego ma pilnowác iedynie zbáwie
nia. *porro unum eſt neceſſarium.* Ale żeſmy mizerni
ludzie w mácierzyńskich ledwie ſię zawiázali wne
tržnoſciách, tágeſmy ſię ciężko powikłáli grze
ſznicy *funes peccatorum circumplexi ſunt me.* że ſó
bie zadná żywą miárą dáć nie možeme rády: *rebus
in anguſtis ita duris dura videmus ſubrecti,* Záczy
dokonałá Tobiaſzá regulowác ſię informácyá: *Co
ſilium ſemper à ſapiente perquire.* Zá rzecz po
trzebna, dla nas y ſpráwiedliwą ſádziłbym. Affi
duie o pomyſlnym ſukceſſie w náſzym intereſſie
Prowerbiáliſtá Páński *Conſilium cuſtodiet te &
prudencia ſervabit te.* Dziękuię tylko teraz zá tę
łáſkę Pánu BOGU moiemu, ANTONIEMU Świę
temu zá przyczynę, że w ták gwałtowney duſzy
moiey potrzebie, mam ſię kogo porádzić. Kiedy
mam, widzę y ſzánuię *Prima Capita,* Prowincyi
náſzey, *Prima lumina* firmamentu náſzego. *Primos
Proceres* Rzeczypoſpolitey náſzey. Zgromádo
nych ná utrzymánie w pierwſzym ſwoim rygorze
obſer-

obserwancyi Zakonney. Ubezpieczenie dusz ną-
szych, a konsolacją serc Synowskich. Dogodziły
tu chęciom naszym sprzyiające Niebá; kiedy nam
nádinizczone krewkością y ułomnością ludzką siły
pozwołyły przy máju zdrową rekuperowác, álbo
zdrowie prezerwowác ráda. *Multa quæ naturâ* Livius.
impedita erant consilium expedivit. Y Seneká zdro-
wą máiacemu głowę, zdrowia winszuie dobrego,
à Sano capite bona valetudo. Káżdá mądra Przeło-
zonych ádmonicya, ułożona do dobrego pożyćia
Konstytucya, w synowskiey prefkrybowána re-
cepcie, ieżeli *cum custodia* Zakonnego powołánia
będzie záżywana naystábsze oziębłego ducha, zá-
terowanego sercá ożywiemy siły. Wiem to zá-
pewnie z Duchá Świętego: *Salus ubi multa consilia.* Prov. 11.
Weneruię tedy w tym Seráficznym *Pantheon te*
salutaria Numina Gentis. Zakonnym milczeniem,
zebytn rzetelności moiey nie podał przewrotnemu
w pochlebstwá cenzurę. Ile zem iest dobrá wy-
perswádowany opiniá; iz tu *quisq; Patrem Civem-*
què gerit. Káżdego o Zakonná zárliwość obser-
wancyá *longos probata per annos.* Czego nikt zne-
gowác niemoże: ktokolwiek z prawdá y cnotá
trzyma. Przez co znác. że ieszcze *pusillus grex*
Fránciszká ná Lonie Boskiey znáyduie się Prowi-
dencyi, kiedy BOG takich do publicznych obrad
prowidował nam Státystow, ktorých iák Eugieni-
usz

usz trzeci, siedmiu swoich Konfyliarzow, poradzic
sie moze nappierwszy Prowincyi naszey Arbiter;
quomodo Ecclesie Romana ia dokladam, *Provincia*
providere possit.

Minister Pro
vincial: A. R
P. M. Ludovicus Miske
immediatus
Assistens tri
um Provinci-
arum Roma.

Uczyniwszy tedy winna godności Wászey Pa-
tria Patres rekognicyą. Prosiemy za kazdego
z was BOGA, żeby Przedwieczną Mądrość, to á-
probować mogła, co wy mądrze uradzicie u siebie
Et omne Consilium tuum confirmet. A że znam się
y do tego, że przy solenney ANTONIEGO Świę-
tego Nowennie, ná Jego Honor mowić powinie-
nem. Otoż y zaraz zácynam; Wielki to był Czło-
wiek, ále większy Święty *Magnus in Regno Celo-*
rum. Wielkiego rozumu, kiedy od pierwszej
Kościoła Bożego Głowy, Arką testamentu intytu-
łowány, od Pátryárchy Fránciszka w Zakonie ná-
szym nappierwszy Professorem instytuowány. Za-
czym gdy tu dziś o sobie Fránciszkáni radza, Ty o-
nas wšytkich radz Święty Konfyliarzu Albowiem
ia chce to wyprobować kazdemu: że Antoni od
porády Człowiek. Ná Chwałę twoię większą stra-
szny w Sądách, potężny w rádách swoich BOZE,
Psal. 59. Terribilis in consiliis super Filios hominũ. Doradz mi
tylko wcieloney Mądrości Mátko, á Niepokalanie
poczęta Páanno. Ja w tę nádzicie y w Imię Páńskie
zácynam.

Zywa

Zywa prawda; że zdrową żyją ludzie rada *Consilia* Neoter.
sanū vita Patrie. Co w ludzkim ciełe głowa,
to mądra w Pánstwach, Monárchiách Zgromádze-
niách rada. Rostropne *Consilia*, są to gruntowne
filary; ná których się publicznego szczęścia bezpie-
czeństwo wšpiera; Májeztatow polegá całość, Prze-
łożonych funduie się powagá: *Publica tota salus in* Neoth.
cōsultatione posita est. Szczęśliwsze áni pięknieysze
pod słońcem bydź nie mogłoby *regimē*, áni fortun-
nieysze nád Rzeczapospolitą rządy, gdyby tylko do
skonáta guberniū trzymała mądrość. *Publica res* Prudent.
esset, tum fortunata satis, si aut saperent Reges aut
regnaret Sapientia. Tym sposobem stały Rzym-
skie Dominia, tym trwały Greckie Monárchie,
tym żyją kwitnące sławą Krolestwá, *Nullū melius*
boni Imperii instrumentū est, quàm bonus Consiliari-
us; ták skromny decyduie Tácyt. Státysty głowy
koncept, *partus fortunæ*: więcey mądrym w poko-
iu dokaże Senfat zdániem, niż odważny száblą w
obozie Káwáler. Bystrzeyszy dowćipny styl, niż
ostry sztylet, á ostry przemyśl rozumu, ostrość nie-
przyacielskiego przytępiá orężá. Słowem wie- Tacitus.
le potráfi, kto wiele rozumie: *Omne in consiliis*
robur est. Y ten u mnie álbo chárdy, álbo szalo-
ny, kto wżgárdziwszy doświádczonych Senfatow
poráda, w swoim tylko widzi mi się pomyslnie so- Senedrius.
bie wroży ewentá: *Statuere omnia absq̃ consilio*
T pra.

Livius.

presumptuosa felicitas est. Ostatni to błogosławiony na świecie Felicyan, jeżeli tylko z fortunnym kołkiem nie z obrotem rozumu: *Plus consilio quam fortuna fidendum.* Ostatni konfident, który to perswaduie co áffekt dyktuie, nie co rozum rádzi. *Si consulis amico, non quaeras placere ei, sed rationi:* máxymá Bernárdá Świętego.

Euripedes.

Rzucmy okiem na obszernie w swych gránicách Krolestwa, na nieprzełománe przeciwnym impetem Potencye. Miárkujemy ozdobę ludnych Miast, wspániáłość Páłacow, ubezpieczenie Fortec. Uważamy regulárność życia w licznych zgromádeniách, zgodę w ták rożnych náturách, zgadzanie się w ták przeciwnych fantázyách. Wiedzmysz o tym, że ten polityczny z rożnych kołek ułożony zegárek, mądra w Przełożonych Konsyliárzách, Mágistratách reguluie rádá. *Viri prudentia facit, ut bene habitentur Civitates, itęq; familia.* A w nászey Oyczyźnie Seymowánia y ráadne sessye, Rycerskim nazywáią kołem, iákby się powszechna Páństw y Krolestw fortuná do pomyslnych intencyi kresu nim powoziła szczęśliwie.

Przeyrzały te z zdrowcy rády konsekwencye, pożyteczne dla siebie Páństwá, Krolestwá, Prowincye, Miastá, Zgromádenia, Zakony. Więc dla bezpiecznego utrzymánia się w swoiey cáłości y porze, ustánowiły Senaty Párlamentá, Ministerya,
Sey-

Seymy, Seymiki, sekretne rády, Gábinetowe konferencye, *Consilia belli*, czyli rády Woyskowe, Ratuszne konsulty, Zakonne Kápituły, Definitoria. Sam Kościół Boży osobliwszą przy Duchá S. ássystencyi rządzący się mądrością, składa generalne *Consilia*, Prowincyálskie Synody, Kárdynálskie Kongregácye.

Z Publicznych obrad ná pártýkulárna ieszczeproszę konferencyą. Wprzod iednák na Synowciemności rozumnie spoyrzemy, iák ci w interesach przemiiájących są ostroźnieysi, pilnieysi y uśilnieysi, niż Synowie świátlá, w interessie ták głownym wlásfney duszy: *Filii hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis.* Glossá Literálna czyta: swoje przyłóżywfszy rácyą, *illi in rebus suis gerendis sunt astutiores, quàm isti in salute animæ quærenda.* Ná utrzymánie się przy káwałku chwastem lub chrostem zárostley ziemi sprowadzáią kondescensye, ná rozlanie krwi bliźniego, ná zábićie tyle tyśięcy ludźi, formuią *consilia belli*. Dla wynisćia z śmiertelney choroby, ná *consilia* sprowadzáią Medyków. Ná utrzymánie niestufzney spráwy dla punktu honoru, Pátronow sprowadzáią ná konferencye. Zeby pomysłne do niegodziwych interessow utrzymác ná funkcyi *Subjektum*, z iákim uśiłowániem náradzáią się. Ey dla BOGA *peffima consilia, quæ privatus diálat affectus,* Róspły-

Luca 19.

Neoth.

wzięto się sercē wżalē ná podobne prywaty w rá-
dách; Węgierskiego Pośtá, po kłēsce Ludwiká Kro-
la w Polskim Senacie, á w konspekcie Zygmunta
Trzeciego peroruiącego, gdzie y to wyrażił *Pro-
pter lenta consilia, privata commoda, occulta odia pe-
riit Hungaria, cave S tibi Polonia*. Nie godny táki
Sensat u mądrych Statystow y postać, gdzie tylko
stoi o siebie. Przyzwoite dla prywaty zá piecem
mieysce, nie *in Consilio iustorū stallum*: przecięsz ie-
dnák terážnieyszich ná kształt politykow, ledwie
nie kážda ráda, byle sobie porádzić, choć ten lub ow-
pártykulárny interes niby dziecku do zabáwy tyl-
ko do czasu pozwolone cácko, álbo niby żywe sre-
bro, co go ná jednym trudno utrzymác mieyscu, ni-
by koło, co się prętko obráca, niby morze rzadko stá-
teczne y krotko. Y o tym nayspotężnieysze rády,
co y dobrej myśli nie warto.

Ach žal się Boże pracy! muruiemy ná wodzie,
stáwiamy ná powietrzu, funduiemy ná lodzie, á
Psal. 102 BOG to w gmnieniu oká zniszczy: *Comprehendun-
tur in Consiliis, quibus cogitant.*

Nie czynią tey áplikacyi, nie máią tego do-
zoru. *Filii lucis* Kátolicy; á synowie przysposo-
bieni Boscy, światłem oświeceni rozumu, kiedy
dla własney duszy zbáwienia, zbáwienney álbo nie
słucháią, álbo nie szukáią rády. Atoli iednak nie
ograniczona w terminách, niepoięta w rádách,

dosko-

doskonála w skutkách Opátrność Páná BOGA,
cáým się dziwnemi drogámi opiekuiac Swiátem,
nayznácznieyše zdaie się dobroci swoiey czynić
skutki, kiedy nam niedbájącym o własnego zbá-
wienia interes Wielkiego Konfyliarzá doświád-
zonego od porády, przewiduie człowieká. Chcę
mowić ANTONIEGO Swiętego, co tak remon-
struie.

Widzac ściśniony tyrániská Antyocha oppres-
sya, lud Izráelski poczciwy Matátyasz: czympre-
dzey własnych mocno obowięzuie synow; áżeby się
między sobą mocno trzymáli. Y ten uczyniwszy
związek, przeciw nieznośnym Antyochá rządóm,
dla gruntownieyszey między niemi ligi, o to ich
obliguie ieszcze, żebyście Szymoná Brátá wászego
zawsze mądrey rády słucháli, ponieważ iest czło-
wiek właśnie od porády. *Et ecce Simon frater ve-* 1 Math. 2.
ster scio quod Vir Consilii est, ipsum audite semper,
Et ipse erit vobis Pater. Fáráo pełnomocny Pan
Egiptu, będąc informowány o wielkiej y prawie
nádprzyrodzoney Jozefowey rostopności, Prymá
sem go czyni Egiptu, y od iego rády, perswázyi y
deczyzi, żeby wszystkie dependowály dyspozycye,
wychodziły ordynánse powagá Faráo ustánowił
Krolewską. Y mowi S. Ambroży, że więcey ie-
den więzien Jozef Fáráonowi rádá swoiá dopo-
mógł, niżeli gdyby mu naywiększá intratę uczy-
nił:

nił: *Quantò utilius Regem Pharaonem Joseph Con-*
siliò providentiæ juvit, quàm si pecuniam contulisset.
Pismo Boże 1. Paralip: 22. Joátaná Dawidowego
Stryiá, ná swoiey Krolewiczow máiącego edukácii,
pochwały y zacność w kilku zámknęło terminách;
Joathan autem Patruus David Consiliarius, Vir
prudens & literatus, Joatan Stryi Davidá Czto-
wiek dorády, mądry y piśmienny. Achitopel Izrá-
elskiego Regnántá Konsyliarz wielki y biegły w
rzeczách Minister, ten sobie był uczynił koncept
iż zá swoich czasow komu Achitopel porádził; iák
2. Reg. 16. by się samego Páná BOGA porádził: *Consiliũ autẽ*
Achitopel quod dabat in diebus illis quasi si quis con-
suleret DEUM, sic erat omne Consilium Achitopel:
Lubo potym przekinawszy się ná Absaloná stronę,
ták podrwił, że y dobrego nie godzien wspo-
mnienia. O Wielkim Słudze Boskim Wincentym
Ferreryuszu pácierze mowiąc, tegom się o nim w
Brewiarzu doczytał: *Sancta & recta Consilia nulli*
denegavit. Tych gdy wyliczam, że do ich reje-
stru należy S. ANTONI Padewski, przysadzićie
sami, ieżeli uznácie, że im rowny od porády Czto-
wiek: Jákoż práwie drugi Szymon, który ták o ká-
dym Kliencie swoim myślał, iák rodzony o swo-
im dziecięciu Oyciec, dzwigał nas y dzwiga iák
Oyciec upádłe dziecko od ziemi, rospłákáne cie-
szy, od nieszczęścia przestrzega. To przyznał
Men,

Mendozá S. J. ANTONIEMU Świętemu: *Quá* ^{Mendosa}
spe cadentes erigis, malè animatos cõsolaris, retines ne ^{Soc. Jesu.}
labatur vacillantes.

Jeżeli ANTONI *ad vivũ* Jo-
zef zdaniem X. Mákowskiego Akadémiká *Beatus*
ANTONI *q̄ cõstitut* *q̄ est* *Prorex mudi* Toć ná iego ro-
stropney dyspozycyi, násze polega uszczęśliwienie.
Tákteż bydz może dobry y ieżeli nie lepszy iáko
Joátán. Ktory tyle wielkich porádził wychowac̄ y
dac̄ im dobrá edukacyá Krolewiczow, ile ludzi swo-
iá namowa, przykłádem, modlitwá przysposobił
Niebu. Y Achitopel choć był ták sławny Statystá.
ANTONIEGO rozumeni nie tylko nie mogli celo-
wac̄, bo y ten Święty, kiedy co wymowił, iákby
sam P. BOG przez niego mowił, ále go dáleko prze-
szedł. *Antonii lingua Divinae mentis aperiebat ar-*
cana; meritò ut quadret in eum quod de Achitopete
scribitur, quasi si quis consuleret DEUM, sic erat
omne Consilium Achitopel. Równał y S. Ferrery-
uszowi, nie tylko że obá Cudotworcy, ále że y obá
dwá do porády ludzie. O Wincentyń námienni-
łem, o ANTONIM powiádam: *Moderatione au-* ^{Joan: de la}
tem sive discretionè usus est in Consiliis. ^{Haje.}

Osobliwszy honor deklárowáno Jeremiaszowi od
Bogá, ieżeli tylko będzie rzeczy dystynkcyá umiáć
czynic̄, ieżeli rozmáryn zostáwi, á pokrzywęc̄ wyr-
wie. Owieczki do Owczárni wżenie, á párszywe
precz wyżenie kozły. Jeżeli drogá porcellánę ná
kre-

dens zostawi, a natłuczony garnek uderzy o ziemię,
Słowem iezeli potrafi złych od dobrych rozdzielić,
kompánią rozerwać, hultaiow zeby grzecznych
nie zaráżali wygnac, Za to Boskim mowcą tytu-
Jerem. 15. łowány Jeremiałz ma bydż *Si separaveris pretio-
sum à vili quasi os meum eris.* Potrafił to wwszy-
stko uczynić ANTONI Święty, umiał wydział u-
czynić tyle zboycow rázem od drugich. Herety-
kow do wiary, grzesznikow do pokuty, zawię-
tych do zgody, cholerykow do cierpliwości, wzy-
stkich go słuchających námowiwszy do kochania
BOGA. Toć ANTONI Przedwiecznego Słowa,
Paoletti. Wszchemocna mowá: *Lingua Antoni separavit
pretiosum à vili ergo lingua DEI est.*

Nic inżzego z ust Tego od porady Człowieká
nie wyszło, coby albo mlekiem szczerego kándo-
ru, albo miodem wdzięczney nie było przypráwne
perswázyi, *lac & mel sub lingua Ejus.* Pomyślne
rády, uprágnione reflexye, ná ukontentowanie ká-
zdego z ust Jego płynęły *Nullus à fonte sua dul-
cedinis sitibundus abscedit.* *Robertus à Licio* o
ANTONIM Świętym powiedział.

W tey głowie Niestworzona lokowála się Ma-
drość, zkąd Boskie wyroki deklárovála ludziom.
Tu sol mądrości prezerwuiąca od niepomyślney in-
fekcyi, a dodająca w niesmácznych interesách gu-
st. Przyznał to ANTONIEMU Świętemu Pa-
luda.

*Iudanas, verè sal terra diceris, qui innumeras popu-
lorũ conscientias Sacra doctrina sale, quodammodo con-
didisti, & à corruptela præservaſti.* Tu rezyduie
Świátło ſwiátá *fuit quòq; lux terrena machina.* Więc Idem.
choćby ſię też komu w głowie naybárdziej zámci-
ło, gdy ANTONI zászwieci, obaczyć ſię muſi. Ten,
Seráficzny Teolog nayzáwilsze przeciwney fortu-
ny, záwikłanego ſumnienia ſolwował trudności.
Ten *Angelus Conſilii* biegłością ſwoią dobrze Oy-
cá ſwego obronił, kiedy zdáleká w prętce ſtána-
wſzy w męzoboyſtwá ſuppozycyi cudownie ſalwo-
wał. Zgółá iák prętko nam wſzystkim pomoże,
ták y prętko porádzi *Admirabilis Conſiliarius*, Człó Iſaia 9.
wiek od porády. Proſzę poſzukác mu drugiego Eccleſiaſt. 8.
Conſiliarius unus de mille.

Ná wálnym Seymie niby trybem Polſkim w
polu zá Jordánem zgromádzoney Izráélſkiey Szlá-
chty, taką rzecz *Deuter. 12.* do cátey Rzeczy-
ſpolitey Moyżesz czyni *Non valeo ſolus negotia ve-
ſtra ſuſtinere.* Miniſtrow, Rádcow, Sędziakow y
Stárszych koniecznie muſi byđz Elekcyą, ponie-
wáž ia wáſzym intereſſom iuż wyſtárczyć nie mo-
gę. Szczęſliwſi my Kátolicy, że kilká ſet lat
przeſzło, iák z iáſki ANTONIEGO nie ſłyſze-
my tego, żeby on ſam millionowym indygency-
om náſzym nie wyſtárczył. Y co byſtremu oku
do widzenia ſwiátło, ręce do robienia żywość, no-
dze

dze do chodzenia ruszenie, drzewu do rodze-
nia wilgotność, ogniu do zágrzania ciepło, pta-
szynie do latania skrzydła, to do nášzego uszczę-
śliwienia zbawienne ANTONIEGO *consilium*.

Mácedoński Krol serdecznie zálując nayprym
cypálnieyszego konsyliarzá swego Zenoná Filozo-
Plutarchus. fá, w tych žal wyráził słowách *Salus Regni mei subla-
ta est.* Stękamy y my, ktorým dobrá pospolitego
áprehensya głębokiey bywa okázya uwagi, kiedy
przypomniemy sobie, iż tyle Oycow, ktorých rá-
da żyliśmy, byliśmy, trwaliśmy, już przez śmier-
telności wyrok czyli wydárto iák nášzych, czyli
wzięto iák swoich *Salus Provincia nostra sublata
est.* Dufamy iednák o śilney ANTONIEGO Świę-
tego protekcyi, że lubo nam Go do Anielskiego
wzięto *Ministerium*, przecięsz y teraz kogo we-
S. Bernardus źmie ná porękę, utrzyma *Securus, quidem sibi sed
nostri sollicitus.*

Y owfzem tym z większym bezpieczeństwem,
ná Jego zdác się możemy rádę, iż w tym żadnego
dla siebie ANTONI Święty interessu nie ma. *Nul-
lus fidelior tibi ad consilium potest esse, quam qui nõ
tua, sed te diligit.* Maxima Grzegorzá S. Jákoz
ták iest; tak o ANTONIM cały świat Chrześci-
áński trzyma, tak ja probowałem, tak y kończę.

Cõsiliũ custodiet te. Stworzone z dáleką przezor-
nością ludzkie rozumy, wyperfekcyonowane dłu-

gą experyencyą ingenia. Ták o was rozumiem,
że ná dálsze konsekwencye, potoczne okoliczności,
ułożone w głowie imprezy, wszelką prácuiecie
ciekáwością, iák naygruntownieyszey záżywacie
rady. Jezeli zaś wfszstká rádá o tym, áżeby so-
bie iák naylepiey w docześnym porádzic zyciu,
zyczyłbym się ináczey obroćic, y lepiey o sobie
porádzic, zyczyłbym z tey rády roźnić się ná lep-
szą. Poradz nam w tym iák naybepieczniey Świę-
ty Cudotworco, bo gdy ia to głébiey uważam:
głowy mi nie stáie, y infszey rády nie mam dla sie-
bie, tylko supplikowác o poráde Ciebie, *Tu Pa-
trem Civemq; geras, Tu consule cunctis*. A że tu
zgormádzonych Synowiská uniżonością ádoruię ie-
szcze *Provincia Patres*, szánuię rázem y owę stáro-
świecká pikturę, gdzie rádzących o Rzeczypospo-
litey: odmálowáno Senatorow, Ministrow, podpi-
sawszy *Nos pro vobis consulimus*; troché dálej od-
malowána Religia czyli pobożność z złożonemi
rękámi z podpisem *Nos pro vobis oramus*. Zywy
wáśz *Patres Patriæ* portret, ná którym gdy tę wy-
czytuiemy Inskrypcya *Nos pro vobis consulimus*.
My BOGA prósiemy, żeby wam dodawał rády,
nam sposobności, *Nos pro vobis oramus*,
to co wy urádzicie, wypełnić.

A M E N.

U 2

KA.

W Warszawie
podczas In-
trodukeyi Re-
likwii S. An-
toniego z Ko-
ściół Panny
Maryi do Oy-
cow Fránci-
skánom.

KAZANIE XII.

Custodit Dominus omnia ossa eorum, u-
num ex his non conteretur *Psal: 33.*

*Pilnuie Pan wszystkich kości ich że y jedná
z nich zepsuć się nie może.*

Quod vidimus oculis nostris *I. Joan. I.*
Cò widzieliśmy oczymá naszymi.

Ze pod strażą ná oku Prowidencyi Boskiej Świę-
te wszystkich Świętych Kości, to písmo auten-
tyknie Boskie, *Custodit Dominus omnia ossa eorum;*
że zaś naymnieysza z Relikwii Swietego ANTO-
NIEGO pártýkułká ma swoię do tych czas konser-
wę *unum ex his non conteretur* to ná to swymi oczy
má pátrzymy: *Quod vidimus oculis nostris.* Z. S.
A cóż ná to poprzyiężona ná wiaré Kátolická má-
lewolencya? która y Świętym dogryzafz kościom,
Eheu jam parce sepulto. Jeżeli sam BOG ná nay-
mnieyszą relikwiikę Świętą iest z respektem *custo-
dit Dominus &c.* zá cóż ty ná nię swoje ostrzyfz
zęby? Arcyświatobliwy árcychwalebny Zakon-
nic od ustáwiczney ádorácii Nayswiętšzego SA-
KRAMENTU Instytut: w nadgrode od ákátoli-
kow, álbo nieuważnych kátolikow nieuszánowá-
nia, irrewerencyi Utáionemu BOGU ustáwiczná
iést Euchárystycznegó Páná ádorácii. Wiemy

to

to z Historyi, doczytaliśmy się z dyssydenckich
transfakcyi, nápátrzymy się w experyencyi, iák
wielką zniewagę, swoię u BOGA y u ludzi powa-
gę máiace, Świętych Bożych odbieráią Relikwie?
Jákie despekty niewinne ponošily košci, ktore pa-
lili, topili, y w samey Polšcze Heretycy. Otoż
my dziś w rekompensę zá to, serdeczne feierwerki
palemy, w pobożne rozpływamy się konsolácye:
przy solenney Introdukcyi ANTONIEGO Świę-
tego Relikwii publiczne czyniemy *Salve*, niezbo-
żne nádgradzamy irrewerencye. Nie bez serdec-
cznego wynurzenia zalu nád Świętych Košci krzy-
wdą. Jest Artykuł wiáry u lutrow, y teyże z nie-
mi sekty, Świętych nieuszánowanie Relikwii; roz-
sádz tę spráwę káždy. Turcy, Pogánie grob swego
weneruiá Máchometá. Grube Pogánšwo, wiel-
kich Meżow, záslużonych Oyczyźnie ludzi wielkim
šmiertelne depozytá czčili uszánowaniem. *Gen, 47*
Jakob Pátryárchá dla uczczenia większego, żeby
iego wyniesiono z Egiptu košci, swoich oblige-
wał Synow, *ut in terra Sancta tot aliis Sanctorum* X. *Kalekstein*
corporibus jungeretur. Gen. 50. Jozef o tenże ná *M. Conyē*
swoie košci respekt prošil Sukcessorow swoich. S. *tualium.*
Chryzoltom dáie rácyá *Ut qui Isràelitarum in Æ-*
gyptum transitus fuerat causa & author, etiam e-
orum egressus esset, quasi Dux viarū comes. Elize-
uszá Proróká relikwie 4. *Reg: 13.* miály swoię ob-
serwę

serwę, kiedy zá ich dothnięciem trup ożył. Doktorá Narodow Páwła Świętego chuſtki zá wielkie ſzanowáno Świętoſci, ktore rozne cudownie leczyły choroby *Actor: 19.* Sam BOG uczynił ten honor *Deuter: ultimo* kościom zmártego Moyżeszá, gdy przez Aniołow ná dolinie ziemi Moáb pochował. Y zá coż tedy S. áffrontowác kości, ktore Bog ſam, tak wielkie Krolestwá, tak mądre głowy, od wiekow weneruiá. Ktore cudowney mocy Boſkiej instrumentámi, duſz Świętych mieſzkániem, Niebiánow miłym dla Ziemian zadátkiem, tryumfu Káwálerow Boſkich znákíem ſá, były, y będą. A Święty Dámáſcen obſzernieyſzy w tey máteryi máiac dyſkurs, tak decyduie: *CHRISTUS Dominus Sanctorum Reliquias velut ſalutiferos fontes præbuit, ex quibus plurima ad nos beneficia manant.* Tak iák niegdys z ſkáły twárdey wodá, z ſzczęki Ośley żywa fontánná, tak z Świętych Kości ſpływáią łáſki y dobrodzieyſtwá Boſkie. Sprawiedliwáż to nieſtuſzney jednego Apoſtáty y bezrozumney dáć ſię powodzić imprezie, ktory BOGU, Świętym ludziom nie dáł pokoiu? Nie ieſteſmy z pieklá rodem grubiánie Kátolicy: ná Świętey znamy ſię polityce, wiemy co BOGU, co Świętym należy.

Więc dziękuiemyć nayprzod nayłáſkávſzy Boże Wielkiego Májeſtatu Pánie, ktoremu ſameinu nie

dependuiący należy honor, część, y chwałá, żeś námi
przez pięć set iedenáście lat, tę Świętą konserwo-
wał pártýkulkę. Y zá nowáliá nowey Wárszawie,
przy tych niezczęśliwych swiátá stárego czásach z
Prowidencyi swoiey oddałeś. Wszak ile promowuiá-
cych, kochájących Honor ANTONIEGO Święte-
go dewotow; widzišz ty sam Boże tyle ferdecznych
ná tę Świętą Košteczkę gorowych relikwiarzow.
Będzie teraz prawdá pięknie temu Polskiemu Pá-
ryżowi z ANTONIM Świętym. Ale y ANTO-
NIEMU z Košciámi Świętemu nie szpetnie w
Wárszawie. Krotko mowiac, z łáski Páná BO-
GA nie moglá lepsza páść ná szczęście náŝe, iák
kiedy choć málińka ANTONIEGO Świętego Ko-
štká. Tá będzie propozycya dálszey mowy moiey
ná wiékszáz chwałę w Troycy iedynego BOGA. Ty
tylko pobłogostaw Mátko BOGA mego à *Reli- s. Thomas à*
quiarium Spiritus Sancti. Ja w Imię Pánkie zá- *Villanova.*
czynam.

ZE właśnie iákby w košci grał, ná tym rzeczy
Zidá świećie, spodziewam się że nikt w kontr o to
nie poydzie. Z. S. W Jednym czásu obroćie, y
ták y sak rzuca koštká fortuná; áz ten przegrał ow
wygrał. *Sic tempora verti cernimus! atq; alias assu-*
mere robora gentes, cöcidere has Pádłá dobra Piašto-
wi w Krušwicy, áz Kołodziey Polšká złápał Koronę.
Wy to názywáyćie losem fortuny, ia Boska
dy-

Ovidius. |

dyspozycyą. Wszak za tą iakby grał, pięknie rzeczy idą, *ludit in humanis Divina potentia rebus.*

Jeżeli by też zaś na tego głównego szulera, mo-
wie świat, inwektywą pódł: przelstrzegam ostro-
żnie, zwyczajno to u niego, iednego ogra, do dru-
giego przegra, żeby tylko tá szczerą obłudą lu-
dźmi łudził. Widziemy ná oko, iak brát łátá
w bławacie, y ten co wczoráy polizował, dziś
przepryłkuie. Wczoráy BOZE zmiłuy się, dziś
BOZE zówruy. Wczoráy uniżony sługá, dziś
nie zá Pánie brácie: *sicq; tempora verti cernimus.*
Wiedzieć iednak za rzecz przyzwoitą sądę, że lu-
bo iakby w kości grał, szczęście doczesne, w tym
przecię sobie nie odmienną fałszywie sztychuiemy
wieczność. Tak mowi Hieronim Święty: *Quo-
tidie labimur, quotidie immutamur, Et tamen nos
eternos aestimamus.* Doznał tego Gálbá Cesarz,
iak nie zówrze y samym Májestatom służy szczę-
ście, lubo im obszerne poddánczą Monárchie, Ten
z żołnierzá Cesarzem obrány, cztery mieśiáce Páně,
potym iak iedě w tumultie zámordowány Infamis.
A Wáleryusz Cesarz od Saporá Perckiego Krolá
zwyciężony, chárdego zwycięzcy wielki niewol-
nik, ukoronowaná głowę wsiádájącemu Tyranno-
wi zá podnożek musiał nádstawiać. Ale ná co stá-
re dzieie wspominamy, codzienne szczęścia odmiá-
ny, o násze obiiiają się uszy, że y Krolewskie Purpury
máią

máią swego molá, *Et magnos tangunt cristia fata DEOS.* Już to kilká tyśięcy lat swiát stáry sobie ráchuie, á ieszcze nikt ták upewniony nie był, że by go się szczęście trzymáło. *Nemo tam Divos habuit faventes, crastinum ut sibi possit polliceri.* Nie iednemu fortuna kóstká kóścią w gárdle stáne-
 tá. Czy się tylko nią nie udawił Terrenyusz, że woła: *O fortuna! ut nunquam perpetuo es bona.* W tym chyba tylko státeczna; że nie niestátkuie zá wsze. W tym párolu dotrzymuie, że nigdy nie stówna. *O fortuna! potens, quam variabilis.* Nam tylko tego niedostáie, żebyśmy *rationem statús* w niestátku uználi, że to *pulchrum ad sepulchrum*, ten błyszczący się ogárek zgásnie, to szkiełko się stłucze, tá bántká ná wodzie zniknie, ten dym próżności zniszczeie, tá urodá zgniie, te krzyształowe zrzenice wypłyną, te perłowe zębki zpruchnieią, to fortune słońce zaydzie, ten wysoki kolor zbláknie, te nádzieie spetzną *omnia vanitas.*

Virgilius.

Nie ták omylna nádzieiá, nie ták zdrádlive szczęście, nie ták niestáteczna fortuná pádńá dla nas; gdy Święta ANTONIEGO Kosteczká. Bo kogo ná swoiey ma ten Święty poręce, tego się samo trzyma szczęście. Przykim ten Święty z kóściámi, temu zła pásć nigdy nie może. Przykim tá Święta Relikwia, od tego złe wárá.

Starą historyą dobrze ledwie nie káżdemu czło-
 w
 wieko-

Genes. 23.

wiekowi wiadomą, na pierwszym froncie piśmá Bożego napadam. BOG wszechmogący stworzonego Adámá osadziwszy w Ráju, oddawszy mu pod dyspozycyá wszelkie ziemskie żywioły, chce mu kochanego w życiu do pomocy przyjaciela obmyślić *faciamus ei adjutorium simile sibi*. Hebráyczyk czyta *auxiliu*, z przydłuższą nierozwłączając się narratywą: zasnął Adam; BOG dobył iedney z niego kości, z ktorey mu deklárowáne y umyślone wystáwił *adjutorium* czyli pomoc, y názwał to Ewá. Z kości niewiástá, á przecię z náтуры miękka, do wszystkiego skłonnieysza, użytá, czemu? nie dysputuyćie o tym ciekáwe rozumy, bo to figurá bylá Świętszego Adámá z ktorego boku, włócznią przebitego na Krzyżu miałá wyniknąć Oblubienicá Kościoł Święty, ktorego same piekielne potęgi nie przemoga. Obudziwszy się Adam gdy obaczył Ewę, pomiárkował że mu w boku nie dostáje kości, owo *adjutorium* przekrzcił, y po swoim názwał *hoc nunc os de ossibus meis*. Nie dziwuyćiesz się ludzie że czasem niewiástá będzie iák ossa, bo ony máią to z náтуры, że są *os de ossibus*. Nie myślę też tu ciekáwie się pytać, czemu BOG Ewy z głowy nie stworzył, czemu nie z nogi, ále z zebra tylko? wiem bowiem Liráná nášego od powiedz, BOG niechciał żeby niewiástá, áni Pániá Mężá, áni też słuźebnicá iego bylá, ále przyjaciélem

lem, pomocą *adjutorium* w Świętym Małżeństwie
stanie. Do moiego zaś rzecz biorąc przedsięwzię-
cia, to naybárdziej uważam, że pomoc, Przyja-
ciel Adámá, z kości *adjutorium simile os de ossibus*.

Zgromádzeni ná tę publikę solenney Introdu-
kcyi naymilsí w BOGU Kátolicy. Tenże dobro-
tliwy BOG, który w pierwszych świątá począt-
kach *adjutorium* pomoc Adámowi przewidował ko-
ściáne, cóś podobnego dla nas w tych pozniey-
szych czyni czasach *novissime verò diebus istis* Oto
iesteśmy wszyscy ieżeli. nie Adámowie, to Adá-
miętá. Wiele nam dla nášzego uszczęśliwienia
brákuie, záczyń Prowidencyá Boska, gdy my
przy iákimkolwiek dobrym mieniu spieamy, ná to
opátrzyłá nam z Świętey Cudotwornego ANTO:
NIEGO Świętego kosteczki *adjutorium*. W nay-
mnieyszym z ciáłá Jego profzku, na nayniezczę-
śliwsze *remedium*, pároxizmy, kázusy. Sćilka ci
ten interes, tá niepomyślna *oppressya* serce, ten
Święty profzek doświádczony ná rozweselenie ser-
cá kordyał. Stráćiliśmy dobry áppetyt do BOGA,
do cnoty, do zbáwienia, ten Świętszy profzek ná-
prawie go może. Z Tego Mistycznego Jednorozcá
naydrobnieysza kosteczká, wyprobowane komu na-
leży, *antidotum, Antonius novus de Caelo missus Me-*
dicus, qui omnibus ad eum confluentibus ejusq; au-
xilium implorantibus adesse solet. Oto z tego Ko-
adju-

adjutorá łáski, iuż zgniłe trupy, iuż pełne robactwá żywo powstáia. Nieszczęśliwe Zony, przez ANTONIEGO Świętego cudownie z Indyi od Mężów swoich pocztę z piniędzmi odbieráia. Oto opuszczeni od ludzkiey pomocy, zá ANTONIEGO Świętego interpozycyá máia się teraz z łáski Bożey lepiej. Słowem, choćby komu naywiększa biedá dogryzła, ieszcze się przy tey Świętey pożywie może kosteczce, ktora dziś ná násze szczęście pada; ktorego nam pewnie káždy ieszele nie za zdrości, to winszuie, *Et inter Sanctos fors illorum est.* Nápisal S. Grzegorz Názyánzeński o Świętego Cypryána Relikwiách, ze miály bydz *publicum orbis bonum*; publiczne światá dobro. Lecz zważywszy z Relikwii cudowná pomoc ANTONIEGO Świętego *Zachar: la salve zá rzecz spráwiewiedliwą* sádzi publicznym tytułowác Je szczęściem. *De Ossibus Et Reliquiis Sancti ANTONII jure dicendum, quòd fuerint publicum Orbis bonum.*

Zá Ezechielá Proroká czasow, Cud się stał takowy: leżało pełno kości ná polu z niezmiernym szelestem, przez cudowná konjunkturę nábráły ciáta ná siebie, y potężne uformowály woysko. *Accesserunt ossa ad ossa, steteruntq; super pedes suos exercitus grandis nimis valde.* Daycie zdánie co o tym rozumiećie woysku? mnie się widzi: iuż to nie zwáwy żołnierz, ieszele werbowány z kośnicy.

Już

Juz to ostatni rekrut, co go tylko skorá á kości, że dopiero się w obozie odżywi, pewnie tám przy niezbytecznym leniku cudza potrzebniejszy szpiżárnia. Jáko táko; przecię mi to dziwno, że z kości wojsko *ossa exercitus*. Zeby żołnierz ná szylwáchu skościá, o tym słyszeliśmy wiele; ále żeby z kości kto żołnierzem zoltał, pierwszy raz od Ezechielá słyszę. Kości te znaczyły według X. Kalcksteiná nášzego Expozytorá ná Pismo Boże, żydow w niewoli Bábilonńskiey będących, ktorzy ták swojego wyswobodzenia stráćili nádzienie, iák gdyby spruchniáte miały ożyć kości. Więc żeby B O G pokazał, że wszystko w momencie; kiedy chce, to może, kościom wstáć kazał, y żywe formowác wojsko. Nie wchodząc w dálszą powaźnych Pismá S. tłumáczow o tych kościách explikácyá y zdánie, ná samey tych terminow uwadze *Steteruntq̄ super pedes suos exercitus grandis nimis valde*, swoje zawieszam reflexyá. Y iáko się temu nie dziwuię bynaymniey, że z martwychwstáły kości, bo wiem że nie ták prętko rosa kwiatek nádwiędniáły ożywić iáko moc Boska spruchniátego trupá wskrześić może. Táki nikomu niech cudowno nie będzie, że jedná Cudotwornego A N T O N I E G O Świętego kosciczká, zá nieprzełamáne ántemurały, zá niezwyćiężone bátáliony, stánać ci może kochána Oyczy-
zno

zno *Ossa ANTONII exercitus grandis.* Niechay
w Pogránicznym zámieszaniu woienne bią pio-
runy, u nas áni zágrzmi, ieżeli ANTONIEGO
Świętego Relikwią przeciw podeyrzány impor-
tunii wystáwiemy chmurom. Sáme diabelstwo,
sama śmierć ANTONIEGO Świętego słucháią
komendy. Y kogoż się obawiác będziemy? ieże-
li Święty ANTONI zá námi. Prédzey skościacie
naynátarczywsza przeciwność, niż się żywo ruszy
na nas, ieżeli za ANTONIM S. iák zá murem,
stániemy. Niechay psia zazdrość ná fortunną
warczy kostkę, że icy nie ukási w tym upewniam.
A uczony Hártung moy ták roboruie dyskurs *A-*
sylum sunt peccatorum; ossa mortuorum.

Ecclesi. 49. Máiąc u siebie wizytę Niebieślka, złożone w
podziemnym grobsztynie Jozefa Pátiryarchy ko-
ści Prorockiego Duchá nábráły: *Ossa ipsius visita-*
ta sunt & post mortem prophetaverunt. Zach;
la salve to ułatwia podobieństwo, gdy powiáda, że
prorokowác kościom iest cudá czynic: *Propheta-*
verunt Josephi ossa, non futura predicendo sed mi-
racula operando, prophetare enim idem sonat, quod
miracula facere. Y wyexplikowáwszy rzecz do
poięcia trudną: áby głuche kości Boskie wrożyły
wyroki, przydáie y to, *Et hoc modò ANTONII*
iam mortui ossa prophetaverunt. Jákoż przy Świę-
tym Jego grobie gdyby gębę miáły, same świád-
czyły

czyłyby marmury, iák nieprzeliczone żadną ártymetyką dziecią się cudá dla uszczęśliwienia ludzkiego.

Chwałę y káždy rozeznány chwalić powinien pobożną Krolá Kázimierzá y Gedeoná Biskupá Krákowskiego do Lucyuszá Papieżá expedyca, z uproszeniem Świętych Relikwii, ná cudowną nie-szczęśliwey ná ow czás Polszcze obronę przeciw Pruskim, Tátárskim y innym náiázdom. *Præcantés ut illis alicujus è Sanctis Martyribus ossa impertiatur, qui genti & Urbi contra Prussos, Tartaros aliasq; barbaras gentes pro muro & vallo esset.* Ktorych świątobliwemu prágnieniu zádosyc czyniac, gdy Lucyusz Papież wszedł do Kátákumby pełney Świętych Kości, myśląc ktoreby Relikwie postać miał Polakom, Święty Floryan Męczennik rękę podniósł, niby się sam nápierájąc do Polski. A *Carolus* názwany *simplex* Krol Fráńkow ná znak wielkiej swoiey przyiáźni, postął Henrykowi Krolowi Germánii w Roku Páńskim 920. Relikwią Dyonizyuszá Świętego, z tą opowiedzą, widząc się od Fráńkow do Saxonow Páństwo przenosi. A iák tylko Świętego Witá Kości do Sáxonii z Fráncyi wyniesione są, ták wszystkie woyny zámieszánia ná Fráncya przypadły. W Roku Páńskim 566. (atu miárkuycie heretycy iák dawno Relikwie szánowano) Germánus Biskup Párylki

*Vita S.
Floriani.*

*Vitichindus
apud Baron.*

Baron.

Evagrius.

Lobettus.

ryski aż do Jeruzalem po Święte záchodził Re-
likwie. Rádegundá Klotáryuszá Zoná wtenże
czás kilkákroć do wschodnich Krolestw po Świę-
tych stáá kości, przyktorych wielkie się cudá
działy. Atenscy Obywátele pisząc do Leoná
Cesarzá, y o tym znác dali onemusz: gdy nam
nieprzyiaźń powywráćá mury, sprowadzilišmy
sobie Świętego Styllity ciało, żeby nam zá mur
niezwycięzony, nieprzełomány obstáło: *Quoniam
Civitas nostra muros non habet, sunt enim illi per
indignationem dejecti, Sacrosanctum Corpus hoc San-
cti Simonis Styllitæ adduximus, ut nobis murus sit
& munitio.* Sámi heretycy przyználi, že iák ná
prozbę Ferdynándá drugiego z Mágdeburgu, Świę-
tego Norbertá wywieziono ciało, zaráz się z nim
y / szczęście wyniosło *Ex eo quippe tempore res illi-
us Civitatis florentissima semper in pejus inclinare ce-
perunt, ad usq; obsidionem, cadem, bustum, excidi-
umq; miserabile.* Przydáię dla więkšzey konwik-
cyi wprawdzie y zdánie Teofrydá Opátá. Ten
podzielenia Świętych kości po roźnych Krole-
stwach, Páństwach, Miástách, tę náznácza przyczy-
nę, áżeby od wszelkíey nieszczęśliwości swoię
mieli obronę. *Reliquias singulis Provinciarum &
Civitatum populis dedit Dominus in solatium, ut
dum importunis urgerentur incurribús hostium vi-
sibilibum & invisibilibum; per harum defendantur
meri.*

meritum. Święty zaś Justynus Męczennik po Nár-
 odzeniu Páńskim drugiego zámęczony wieku.
Quaest. 28. tę nam czyni otuchę, że sam czárt pry-
 skąc, choroby zesperowane przy relikwiách Świę-
 tych ustępować muszą. *Sanctorum corpora & se-
 pulchra Martyrum, demonum amoliuntur insidias,
 & morborum ab arte medica comploratorum confe-
 runt sanationes.* Stárzy Pogánie wielkie skárby
 grzebli z mártych ciátlami. My z grobow slug
 Boskich szczęście, fortunę, zdrowie wygrzebuemy.
*Antiqui suos mortuos cum divitiis obruebant, at nos
 quasi ex sepulchris gaudium sumimus, & mentis di. S. Grego. 11.
 vitias apud mortuos invenimus.* Sam Pan BOG ^{5. Moral.}
 wszechmogący mogąc wszystko co chce wyświád- ^{cap. 3.}
 czyć ludziom, przecię łáski swoiey y protekcyi
 swoiey skutek chćiał świádezyć przez zmarłego
 Dawidá: *Protegam Urbem istam propter me & pro-
 pter David servum meum.* ^{4. Reg. 205}

Teraz do swojego mowiac, cokolwiek z Flo-
 ryáná Polská, z Witá Świętego Sáxonia, Z Ory-
 entu przywiezionych Relikwii Fráncya. Ateny
 z Stylitty. Mágdeburg z Norbertá. Miásto Dá-
 widowe z Dawidá. Inne Prowincye y Miásta z in-
 nych Swietych szczęścia, błogostáwieństwá Bo-
 skiego, obrony y poćiechy miáły. To sobie wszy-
 fcy z ANTONIEGO Świętego kosteczki roko-
 wác możemy. To mur, to bástyon, to ármatá.

Y co sobie stáróżytność omylnie wrożyła. *Iuno pro Gracis pro Troia stetit Apollo.* To po ANTONIM Świętymy spodzieway się káždy zápeвне. Nád *Sacrarium* pełnym Świętych Relikwii w Medyoláńskiey Bázylice, odmálowáwszy odradzającego się z własnych popiołów Fenixá podpisał imprezyltá: *Viget incinere virtus.* Tę cnotę, tę moc, tę żywość w ANTONIEGO Świętego znác mamy kosteczce, *viget in cinere virtus.* Wszak y Elizeusz po śmierci prorokował, *mortuum prophetavit corpus Ejus.* Gráno ziárná obumárte w ziemi, buyny kłós rodzi. Z zábitego węzã zdrówã bywa dryakiew. Z zábitego bárãnkã zdádza się ná śliczny dzwięk w stronách lelitá: *modulantur extincta.* Czemuż my iák nay pomyslnieyszych z ANTONIEGO S. kosteczki nie mamy sobie ominowác skutkow? Słuchaycie złotego Chryzostomá ołowiáni ludzie, gdzie wiarę y dewocyã do Świętych kości w was wzbudzić prágnie. *Magnaq; fide eorum Reliquias contingamus, ut inde benedictionem assequamur.* A ia onaylepszey ná szczęście náłze wygrãney, gdy nam choć máleńka ANTONIEGO Świętego pádla kostczkã, upewniam, á Kazãnie kończę.

Custodit Dominus &c. Dobroci nieogrãniczona, miłosci nászã BOZE, bogdáyże Ci samemu służyć, ktory y naymnieyszą záslużonych Tobie konferwujesz kostczkę. Sáme kości moje wyznãia,

znają, że nie masz lepszego Páná nád Ciebie *Omnia ossa mea dicent, Domine quis similis Tibi.* Słudzy *Psal. 54.* światowi ziedli zęby ná uługách światá, á biedne grzeszne kości swego nie máią pokoitu: *Non est pax ossibus meis.* Cesarzkich, Krolewskich, Xiążęcych ciał depozytá gdzież są? ciało ziadły robaki, kości w proch się nikczemny rozfypały. A ANTONI Święty ubogi Zakonnik w najmnieyszey odrobinie iuz pięć set lat y przeszło Jáśnieoświecony: to zá tym idzie, kto w Boskim respekcie *Custodit Dominus omnia ossa eorum, unum ex his non conteretur.* A wy násze grzeszne gnaty cożeście też warty? czemużeście ieszcze nie wyschły do tych czas od surowey pokuty zá grzechy? Ukrzyzowany Zbáwicielu któryś się dla nászey miłości dał dręczyć, kátowác do kości *dinumeraverunt omnia ossa mea.* Zmiłuy się nád mizernemi duszami nászemi.

Wielki Sługo Boski ANTONI Święty, którego dziś solennie Świętá przyimuiemy Relikwiá: Przyimi prozbę moię: áżeby wszyscy tu zgromázeni Dewotowie twoi ktorzy tendrogi przy Introdukcyi konwoiowáli depozyt, pod osoblifszá Twoią przyięci byli protekcyá: Klientálná cáłym sercem wszystkimi siłami w Konfraternii tuteyszej przychylnosc Twoiey oddáię opiece. Niech káždy máiac tę Świętá twoię kosteczkę, ták szczęśliwie

śliwie gra, żeby iák naywiększy honor, fortunę
 pomyslną wygrał, czyli odegrał. Zeby káždy u-
 znał, iż lepsza páść ná szczęście nasze y większa
 nie mogła, iák choć náymnieysza kostká Twoiá.
 Ja zaś ták moje chcąc zakończyć kazánie, iák Msza
 Świętá káždy Xiądz záczyňa do Ciebie Pánie BO-
 ZE wołam. *Oramus Te Domine per merita San-*
ctorum tuorum ia dodáię y ANTONIEGO *quorum*
Reliquiae hic sunt, ut indulgere digneris omnia pec-
cata mea. Przez zasługi tych Świętych ktorých tu
 są kości, kondonuy nam o BOZE wszystkich grze-
 chow złości, Amen.

KONNOTACYA PROPOZYCYI,

1. Antoni w młodości rosty iák Samuel.
2. Ná Boską wokándę rezolutny iák Abram.
3. Z dobrym sercem dla BOGA iák Dawid.
4. W respektách Boskich iák Jákob.
5. Humanistá dla ludzi iák Jozef.
6. Káznodzieiá zádwołány iák Izáiasz.
7. Professor mądry iák Sálomon.
8. Ná ztych dobry iák Eliasz.
9. Cudotworny iák Moyżesz.
10. Antoni S w ten czas o nic nie dbát, kiedy wsty-
 skiego całym sercem prágnał.
11. Antoni Święty Człowiek od porády.
12. Antoniego Świętego naymnieysza z Relikwií
 Kosteczká, naywiększa dla ludzi Fortuna.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0006250

